

NG S . 1

DR
542
R4
1912

Refik, Ahmet
Lâle devri 2. tab.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

احمد رفيق

(۱۱۳۰-۱۱۴۳)

اون ايکنجی عصرده عثمانلیر - احمد ثاث و ابراهيم پاشا
عثمانلیر و غرب مدنیتی - مطبعه جیلوق - لاله مرانی - شاعر ندیم
۱۱۴۳ نصیانی - پاترونا خلیل - محمود اول .
خبره جی احمد پاشا .

طابع و ناشری

مخارک کتبنازی - اسانبرل

۱۳۳۱

ایکنجی طبع

٢٠

٢٠

٢٠

٢٠

٢٠

٢٠

٢٠

٢٠

٢٠

٢٠

٢٠

٢٠

٢٠

احمد رفيق

لاله دوی

(۱۱۴۳ — ۱۱۳۰)

اون ايکنجی عصرده عثمانلیر - احمد ثالث و ابراهيم پاشا
عثمانلیر و غرب مدینتی - مطبعه جیلق - لاله صراقی - شاعر ندیم
۱۱۴۳ عصیانلی - پاترونا خلیل - محمود اول .
خبره جی احمد پاشا .

طابع و ناشری

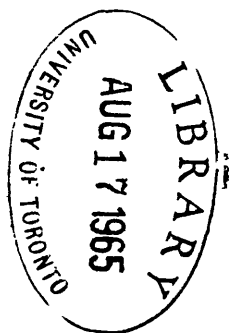
مخارنکرتنازیسی - استانبول

۱۳۳۱

ایکنجی طبع

DR
542
R4
1912

999829

محترم ، وطنپرور شاعر عزیز
توفیق فکرت بکہ

ہم انیسیم جم جم جلیسم جم فریخند کتاب
یا باغخند جلیب ناز نیند کتاب
بہ بخود علم دیم آئند آمدہ عالم
نور بخای ہو البقیہ کتاب
عالمی ہر فصلی بیان ابد جلیسم
نور بخرم جم نند بریند کتاب

لاله دوری

(۱۱۳۰ — ۱۱۴۳)

— ۱ —

اون یدنجی عصر ، عثمانلیلر ایچون الیم بر فلاکت
عصری ایدی . بو مصیبت ویانه سورلرندن باشلامش ،
طونه ساحلرینه قدر دوام ایلشدی . عثمانلیلر بویاه
بر فلاکتک وقوعی اصلاً تخیل ایتمه مشلردی . سلطان
محمد ثالث دورندن اعتباراً عثمانلی سلطنتک قوۋداخلیه سی
چورومش ، تفسخ ایتمشدی ؛ فقط مملکتک آتیشنی
ترصیندن زیاده کندی شرف عسکریلرینی تزین ایتمک
ایسته یین صدراعظمیر ، عثمانلی اردولرینی الآن اوزاق
مظفریتلر پیشنده سوروکلهمکدن ، وطنک واسع
حدودلرنده قانلی انسان بیغینلری وجوده کتیرمکدن
اوصانام مشلردی . حرب ، ابتداسندن اتهاسنه قدر

عثمانی سلطنتک یکانه قوتی تشکیل ایتشدی . طونه نك
 بر ساحلنده باشلايان جنك وجدال (بودین) اوزرندن
 برصاعقه هیتی ایله كذار ایدرك (اویوار) ه قدر دوام
 ایدیور ، اون اون بش سنه دوام ایدن حرب و قتال
 وطن داخلنده علم و معارف ، حرف و صنایع حسلری
 زیروزر ایلوردی . عثمانلیردن بر قاچ وزیر ، حربی
 مملکتک تأمین سعادتنه خادم بر شکله قویق تشبثنه
 بولمنشرا ایدی ؛ فقط صدراعظم قره مصطفی پاشا ،
 ویانه اوزرینه آچدینی سفرله ، حرص شهرتی تطمیندن
 بشقه غایه دوشونمه مشدی .

قره مصطفی پاشانك ویانه اوکندن رجعتی پك آلم
 وپك قانی اولمشدی . واقعا بر بحق عصر اول سلیمان
 قانونی اردوسی ده ویانه اوکندن چکلمشدی ؛ فقط او
 شاهانه رجعتله بوذلیلانه هزیمت ییننده پك بویوك فرق
 واردی . ایلوك اون ایکنجی کونی (۱۰۹۴) ژان
 ضوییه سکنك اردوسی ، استقبالدن بی خبر ، وطنك
 مستقبل دشمنلری عثمانی ضربزنلرینك قیزغین کله لرندن
 قورتارمق ایچون شرقدن صاعقه سرعته یتشدیکی
 زمان ، صدراعظم قره مصطفی پاشانه یاپاجغنی شاشیر مشدی .
 اوافق بر حرص ثروت ، عثمانی وزیرنی بیوك بر فلا کته
 دوچار ایتشدی . بو فلا کته ، مغلوبیتدن زیاده ،

بہت وحیرتہ حصولہ کلبش بر بوزغونلقدی. عثمانلیلغک رجعت دملری بو دقیقه دن اعتباراً باشلامشدی. اوروپا، عصر لردن بری عثمانلی تلیجی آلتندہ بویون اُکن، ابر شفق ایچندہ پارالایان ہلالی کیندار و انتقامجو نظر لرلہ تعقیب ایدن اوروپا، آرتق علمی ایلہ، فنی ایلہ مجہز بر حالہ بتون عثمانلیقدن انتقام آلمایہ یورومش، وعز مندہ موفق اولمشدی. بو موفقیت، شرقی اوروپا تاریخنہ مهم بر صفحہ تشکیل ایدیوردی. آرتق، بر بحق عصر دن بری بی تاب و ناتوان، حال توقفہ قالان عثمانلی حاکمیتی شمدی قطعی بر صورتہ رجعتہ باشلامشدی. بو رجعت، مدہش بر قایاہ چارپان سیل خروشانک بتون قوتیلہ کری یہ چکیلیشنی آکدیریوردی. عثمانلی اردولرینک ویانہ اوکلرینہ قدر ایلریمسی، دوچار زوال اولان بر قوتک صوک فعالیتی ایدی. بو حال، طبق کنیش ساحللرہ طوغبری بردن برہ آتیلان طالغہلرک متروک و واسع قومساللرہ بر لحظہ استیلا ایتدکن صوکرہ ہان اورادہ سونوب محو اولماسدن بشقہ بر شی دکلدی. ۱۰۹۴ دن ۱۰۹۹ تاریخنہ قدر دوام ایدن محاربہلر، ہپ بو رجعتک مختلف وقائی صفحاتی ایدی. عثمانلی اردوسی عادتاً مدہش بر خوف عمومیہ دوچار اولمشدی. او زمانہ قدر خصملرینی دائماً فرارہ

مجبور ایدن یکچریلر ، بطی و پریشان ، ارتباطسز کتلهلر ، انسان کومه‌لری حالده یواریانیورلر، دشمنله هر مصادمه وقوعده جسدلرندن ییغینلر وجوده کتیریورلردی . آوستریا اردولری ، آنی بر صولتله طونه مجراسنی تعقیب ایدرک (بودین)ی، عثمانلیلرک اوروپاده صوک مقریخده استرداد ایتشلردی . (بودین) ک ضبطی ایله عثمانلیلق بر بچق عصر اولنه رجعت ایتش اولیوردی . بو بویوک وحزین فلاکت، بودینک باغلرندن ، دلنشین اووالرندن و طاغلرندن جدا دوشن عثمانلی قلیبرنده شانلی بر دورک خاطرهٔ دورا دوریخی اوایندیوردی . عثمانلیلر ، دور قانونینک اک پارلاق بر زماننده ، بو دلنشین پایتخته تاجلر و تختلر توزیع ایتشلر ، قراللری و ایمپراطورلری حمایه‌لرینه آلمشلردی . شمدی ایکی عصرلق حیات، ایکی عصر قلیبرده ایز براقان عنعنات، قان طوفانی ایچنه بوغولوب کومولیوردی . ماضیه بو ارجاع نظر پک الیم ایدی : عثمانلیلر بودینده کچیردکلری حیاتی، آوستریالیلره قارشى عصرلردن بری احراز ایلدکلری مظفریاتی ، شمدی کمال یأس ایله دوشونیورلردی . الله ... اونه دوردی !... برطرفدن سلیمان قانونینک طوغلر و آلتونلر ایچنده یشیل اووالره طوغری ایلریله‌ین اوطاق هایونی قارشوسنده بتون

مجارستان سرفرو ایدیور ، طونه صحرالرنده عکس
انداز اولان بانک ظفر ، سلیمانیه جامعنک قباب ورواقی
آلتنده الهی عکسلر تولید ایلوردی . دورک بتون
شاعرلری عثمانلیغک ، عثمانلی خاقاننک ظفر وشاتی
تجیل ایچون قصیده لر انشاد ایلوردی :

اول شہسوار ملک سعادت کہ ، رخشنه
جولان دمنده عرصه عالم کلوردی تنک .
باش اکدی آب تیغنه اعدای انکروس ،
شمشیر جوهرینی پسند ایلدی فرنک !

طرزنده یازیلان مدحیه لر ، سلیمان زمانک تکریم
مزایاسی ایچون آز کورولیوردی . آرتق او اسکی
شوکت و عظمتدن اثر قالمامشدی . بر (مهاج) ، بتون
عثمانلیغی (اویوار) اوکلرینه قدر ایلرلتمشدی ؛
شمدی بر (ویانه) ، عثمانلی اجسادندن (صالاتقامین)
و (زہنتا) اووالرنده ایکی بیوک ، قانلی آبدہ وجودہ
کتیریوردی . عثمانلیق ، بورجعتدهده خارقه سطوت
کوسترمشدی : ضابطلری و وزیرلری ایله فدای جان
ایتمدجه ، حاکمیتک جاری اولدینی هر قبضه خاکی
عثمانلی قانیله ملمع ایتمدجه بر آدیم کری آتمامشدی .
حتی ویانه ہزیمتنی تعقیب ایدن ایکی سنہک حرب
وجدال اٹناسندہ بعض موفقیتلرہ استحصا ایتمش ، نہایت

(قارلوفچە) معاهدەسىلە بودورە قتالە دە نہایت ویرمشدی .
 قارلوفچە معاهدەسندن اعتباراً (۱۱۱۰) عثمانلی
 ایمپراطورلغىڭ مقاسمەسى باشلامشدى . فقط تورکیە دە
 بومقاسمەنک باشلادیغى ، وطنک بویوک برتھلکە قارشىپسندە
 بولونىغى کیمسە ادراک ایدەمەمشدى . اوروپا
 دول معظمەسى بو معاهدەدن صوکرا ، مشترک
 منفعتلىرى ایچون ترکیا امورىنە مداخلە حقنى حائز
 اولدقلىرى باب عالی یە قبول ایتدیرمشلردی . معاهدەنک
 نتیجەسى عثمانلیلر ایچون پک مضر اولمشدى . عثمانلی
 حدودى اولجە (اکرى) نک شالندىن (قومران) ە
 منتهى اوليور ، (اسطونى بلغراد) ک غریبندن جنوبە
 طوغرى کچوردی ؛ بو اون ایکی سنەلک مغلوبیت
 نتیجەسندە ، (طمشوار) دن ماعدا طونەنک اوتە یاقاسندە
 بولنان ممالک کاملاً آوستریایە ترک اولونیوردی . فلاکت
 یالکیز بونکلە قالمامشدى : روسلر ، آلمانلرک عثمانلی
 اردوسنە قارشى احراز ایلدکلرى مظفریتلر اوزرىنە
 اهل صلیبە التحاق ایتشلر ، نتیجە دە آنلردە (آزاق)
 قلەسنی آلفە موفق اولمشلردی .

قارلوفچە معاهدەسنی تعقیب ایدن یکرىمى بش سنە
 ظرقندە عثمانلیلر آوستریا و روسیە ایلە ھپ منفرداً
 چارپیشمشلردی : عثمانلی اردوسى بویکی بیوکخصمندى

برخی تپه‌ل‌مش، او برینه قارشی دائماً موفقیت‌سز لکه
دوچار اولمشدی.

بیوک پترو، روسیه‌یی حال وحشتدن خلاص ایدرک
خرستیانلق نامه سلاح قوللانمایه باشلادیغی تاریخدن
اعتباراً، عثمانیلره قارشی ده خصومت کوسترمدن خالی
قالمامشدی. اوزمانلر بیوک پترونک یکانه رقیبی، اسوچ
قرالی دمیرباش شارل ایدی. فقط پترو بو خصمندن
کندیسه هیچ برفلاکت کلیه‌جکنه قائل اولمش، ممالک
شرقیه‌ده‌کی خرستیانلری قورتارمق کی روسلرک یکانه
املارینی قوه‌دن فعله کتیرمکه تشبث ایتمشدی. پترو،
عثمانیلری تدریجاً مغلوب ایدرک ایلریه‌مک طریقنی التزام
ایتمکدن زیاده، عثمانلی ایمپراطورلغنی بردنبره محو ایتک
خولیاسنه قایل‌مشدی. فقط بو‌آلیم خولیا، ذلیلانه بر
اسارتله نتیجه‌ل‌مش، بیوک پترو (پروت) معاهده‌سیله
(آزاق) قلعه‌سنى‌ده آلدن قاچیر‌مشدی. او زمان،
زوجه‌س‌نک جوهر صداقتی سایه‌س‌نده، مغلوب و منهزم،
اسارتدن تخلص کریبانه موفق اولمشدی.

بو‌آئنده آوستریا ایمپراطوری آلتنجی‌قارل، عثمانیلره
قارشی قومشوسندن‌دها موفقیتکارانه حرکت ایدیوری.
پرنس اوژنه‌نک غالب اردوسی عثمانیلری (پتروارادین) ده
مغلوب ایلدکدن صوکر (بلغراد) ی محاصره.

ایتمش ، آرتق بو دفعه بالقانلردن هیچ چیقمامغه عزم
ایلمشدی . (پساروفچه) معاهده سندن صکره (۱۱۳۰)
(بلغراد) ایله صربستانک قسم اعظمی، (آلوتا) نهرینک
غربنده کی اولاح قطعہ سی، (صاوا) نهرینک جنوب
ساحلنده بو سنه اراضینک بر قسمی کاملاً آوستریایه
ترک ایدیلوردی. آوستریانک اشغال ایتدیکی بومرقعلردن
آکلاشیلوردی که، آوستریالیر آتیا ده تعرضه کچمیرینی
قولایلاشدیره جق تعرضی نقطه لر الده ایتمشلردی .
فی الحقیقه (بلغراد)، آوستریا ایچون ضبطی غیر قابل بر
سر کوپری مثابه سنده ایدی . صربستانک قسماً ضبطی
آوستریایی تورکیانک قلبکاهنه یرلشدیریور ، آوستریا
اردولرینی عین زمانده (سلانیک) و (استانبول) ی
تهدید ایده جک بروضعیتده بولندیریوردی . (صاوا)
نهرینک هرایکی سواحلی الده ایتمسی (بوسنه) یی طبیعی
حدودلرندن محروم ایدرک بتون ولایتی آوستریانک
تعرضه معروض براقیوردی . آوستریالیرک رومانیایه
اراضینسه قدر ایلریله ملری ایسه ، طونه ساحل لرنده کی
حاکمیتلرینی تقویه، آوستریا حاکمیتنی قره دکز ساحل لرنه
قدر تقریب ایدیوردی . آوستریانک شرقده بو درجه
نافع ، بورتبه تهدیدکار بروضعیت آلدیغی اصلاً واقع
اولمیشدی . آرتق ایکی حکومت، روسیه ایله آوستریا،

دولت عثمانیه اراضیسنی پایلاشمایه باشلامشردی. یالکز روسیه نك استیلا کارانه حرکتی، پروت هزیمتیه، اولدقجه برتاخره دوچار اولمشدی.

آوستریا، شرقده پارلاق ومتوالی غالبیتلر احراز ایدیور، فقط بتون نظردقتی ینه منحصر آشرقه عطف ایتك ایسته میوردی. هابسبورغ خاندانك شرقده بر خصمی احمد ثالث ایسه، غریبه دیگر خصمی، اون دردنجی لوئینك کنج خلقی ایدی. آوستریا، یالکز طونه و بالقانلرده جرمن عرقك ممثلی اولقله اکتفا ایتیوردی. غریبه اوروپا هکمونیا سنی ده بوربون خاندانك لندن آلمق ایستیوردی. بو حال، فرانسه یی مشکل بر وضعیتده براقیوردی. روسلر، بیوک پترو ایله برنجی قاهرین زماننده، اون دردنجی لوئی ایله برلشمك طریقنی التزام ایتمشلر، فقط بوتکیفلرینك همان متادیا رد ایدلدیکنی کورمشلردی. بونك اوزرینه آوستریا ایله توحید مساعی ایتمشلر، عثمانلی ملکنی پایلاشمق ایچون قطعی وصیمی براتفاق عقد ایلشلردی. عقد اولنان اتفاقنامه موجبجه، هرایکی طرف کندیسنه واقع اوله جق تعرضه قارشی اوتوزبیک کشیک برقوت حاضر بولندیراجقدی. بوندن بشقه، هر هانکیسی دولت عثمانیه ایله حربه کیریشه جك اولورسه، او بری بتون

قوتیه اوکا یاردم ایده جکدی . بو سیاستدن مقصد ،
ایجابنده روس قوتلرندن بر قسمنی ایمپراطورک فرانسه یه
قارشی استعمال ایتسنه میدان ویرمکدی؛ دیگر طرفندن ده
روسیه یی باب عالی یه قارشی دائمی صورتده سربست
براقمقدی . بوصورتله آوستریانک غریبه ، روسیه نکه ده
شرقده سربستی حرکتلری تأمین ایدلمش اولیوردی .
روسیه ایله آوستریانک بو اتفاقی ، دولت عثمانیه
ایچون بیوک بر تهلکه ایدی . باب عالی بو ایکی دولتدن
هانکی برینه اعلان حرب ایتسه ، ایکیسنک بردن
تعرضه دوچار اوله جقدی . فقط بو تعرض ، نتیجه ده
عثمانلی موجودیتنی رخنه دار ایده بیله جک بر ماهیتده
ایدی . آرتق دولت عثمانیه ایچون اوروپا دولتریه بوی
اولچوشمک امکان خارجنده ایدی . اوزمانه قدر عثمانیلرک
مظفریتنی تأمین ایدن اسباب وعناصر ، اردولرینک
انتظامی ، صنعت حربیه وقوفلری ، خصملرینک هنوز
عسکرلکجه ابتدائی ومتفرق برحاله بولنلاری ایدی .
بالی بک معیتده حرکت ایدن عثمانلی سواریلریله فاضل
مصطفی پاشا قومانداسنده بولنان عسکر بیتنده بیوک بر
فرق واردی . اردونک تشکیلاتی کاملاً بوزولمشدی .
عثمانلی تختنده ، اوزنکیسنی تعمیر ایدن بر نفری :
« اردویه اصناف کیرمش ! » دیه عسکر صفرلندن چیقاران

پادشاهلر یرینه، ذوق و سفاخته امرار ایام ایدن سلطانلر قائم اولمشدی . بونلر ، جدلرینک قولاقلرینی طولدیران آوازه جنک وجداله بدل، نغمه نی وطنبوریاه پرشوق و نشاط ، قادینلر و جاریه لر آره سنده امرار حیات ایدیورلردی . آرتق اردویی ، ظفری ، وطنک نجات و سلامتی دوشونن قالمامشدی . اسکی پادشاهلرک میراث ظفری ، سرایک مصارف ذوق و سفاخته بیله کفایت ایده میوردی . عسکره منتظم معاش و یرمک شویاه طورسون ، غیرمنتظم و یریلن پاره بیله زیوف آچه ایه تأدیه ایدیلیوردی . حکومتک بو غیر منصفانه حرکتی ، اساساً تربیه و انضباطدن محروم عسکرلر بیتنده طغیانلر حاصل ایتمشدی . بو طغیانلر نتیجه سنده عثمانلی تختک برقاچ دفعه لر یکیکچری حربه لر یله قانلر ایچنده یو وارلاندیغی، خاندان آل عثمانک ، تربیتکرده لری اولان یکیکچریلر طرفدن خونین تجزیه لره کرفتار اولدقلری کورولمشدی . عثمانلی اداره سی مذبذب ، پریشان برحاله ، کوندن کونده ضعفه دوچار اولدیغی ائنده ، هلالک اوروپا آفاقده افولنه بتون غیرتلیله چالیشان غرب حکومتلری ، عثمانلیرک صنعت حربنه ده واقف اولمشلردی . حتی فنک ترقیاتندن استفاده ایدرک عثمانلی سلاحنه فائق سلاحلرده وجوده کتیرمشلردی . مونته قوقوللینک

(سن غوطار) موفقیتدن صوکر ا باشلایان بومساعی
 سنه لرجه دوام ایتش، الپارلاق ثمره لرینی (صالاتقامین)،
 (زهنتا) و (پتھر وارداین) محاربه لرنده وجوده
 کتیرمشدی. آرتق ترکیا ایچون حرب وجدال سیاستی
 برامق، بشریته نافع، تأمین آتی یه خادم برسیاست
 تعقیب ایتک، اوروپایه علم و معرفت سلاحی ایله مقابله
 ایلک لازمدی. بوسیاستک قسماً مروجی، احمد ثالث
 وزیر نو شهرلی ابراهیم پاشا اولمشدی.

ابراهیم پاشا، (نو شهر) ده طوغمشدی. باباسی
 (ایزدین) و ویوده سی دینکله معروف علی آغا ایدی.
 ۱۱۰۰ ده همشهریلرینی زیارت ایچون استانبوله کلش،
 اقرباسندن برینک دلالیله سرای هایون حلواجیلری
 زمره سنه داخل اولمشدی. ابراهیم بک، فطری ذکاسنه
 انضمام ایدن درایت و غیرتی سایه سنده تبردارلق، اوقاف
 کتابتی، یازیجی خلیفه لکی ایتدکدن صوکره، احمد ثالث
 فوق العاده توجهنه مظهر اولمشدی. ابراهیم بک، پادشاهک
 شهزاده لکی زماننده دائماً یاننده بولنور، عادتاً محرم
 اسراری عد اولنوردی. احمد ثالث، بیوک و قانلی بر
 اختلالی متعاقب جلوس ایتدیکی زمان، ابراهیم بک ده
 دارالسعادة الشریفه آغاسنک خدمت کتابتیه تعیین
 اولنمشدی. بومدت ظرفنده افکار و آراسیله برچوق

ایشلرده پادشاهه مستشارلق وظیفه سی ایفا ایلشدی .
 حتی کندیسنه متعدد دفعه لر وزارت تکلیف اولندی
 حالده قبول ایتمه مش ، بوصورته قیمت واعتبارینی بر
 قات دها آرتدیرمشدی . فقط برمدت صو کرا نظردن
 سقوط ایدرک (ادرنه) یه نفی ایدلمشدی . ابراهیم بك
 سلحدار علی پاشا وزارتنده (موره) یه کیتمش ، دها
 صو کرا (۱۱۲۸) (نیش) دفتردارلغنده بولنمشدی (۱) .
 صو ک آوستریا سفری اثناسنده (پتھر وارادین) ده
 بولتان ابراهیم بك ، سفرك ختامنده تحریر اولتان محضری
 سلطان احمد ناله تقدیم ایچون مأموراً (ادرنه) یه کلدیکی
 زمان ، احمد ثالث ، بنده سنك اسکی خدمتلیرینی تخطر
 ایتمش ، ابراهیم بکی بربرینی متعاقب روزنامه ، میرآخور
 اول ورکاب هایون قائممقاملی خدمتنده قوللانمشدی .
 برمدت صو کرا ده قیزی فاطمه سلطانی تزویج ایدرک
 دامادلقه بکام بویورمشدی . ابراهیم پاشا ، (پساروفچه)
 معاهده سنی متعاقب عثمانلی سیاستی تدویره ، بوتارینخدن
 اعتباراً باشلامشدی (۱۱۳۰) .

ابراهیم پاشا موقع صدارتی احراز ایلدیکی تاریخدن
 اعتباراً مملکتک احوال داخلیه سنده صلاح حاصل
 اولمشدی .

احمد ثالث حربدن قطعاً حظ ایتزدی ؛ حربك
 فلا کترلندن ، بادی اولاجنی مصارفدن صوڪ درجه
 احتراز ایلردی . پاره‌یه محبت ، احمد ثالث اك حاکم
 اوصافدندی . طمعکارلنی اودرجه ایلری یه کوتورمشدی که ،
 سلفلرندن هیچ بری بو درجه‌سنی ابراز ایتمه‌مشدی .
 وزراسی پادشاهک بو حالنه واقف اولدقلری ایچون
 فضله مصارفدن اجتناب ایدرلر ، دائماً وارداتک تکشیرینه
 غیرت ایدرلردی . فقط تکشیر ایدیلن واردات ، منافع
 عمومی‌یه صرف اولونمقدن زیاده احمد ثالث خزینہ‌لرینی
 طول‌دیرردی . احمد ثالث بویوک برخست طبعه مالکدی :
 شهزاده‌لره جیب خرجلنی اولمق اوزره جزئی بر پاره
 ویرردی . بر کون شهزاده‌لرندن بری پاره‌سنی بیتیرمش ،
 ابراهیم پاشایه کلوب ایسته‌مشدی . صوکرآ آلدیغنی
 پاره‌لری ، حضورنده جرید اوینایان ایچاوغلانلره احسان
 ایتمشدی . احمد ثالث ، شهزاده‌سنک بو سخاوتی
 کورونجه حیرت ایتمش ، پاره‌یی نره‌دن بولدیغنی سؤال
 ایلشدی . شهزاده جواباً ، ابراهیم پاشادن آلدیغنی
 سویله‌مشدی . احمد ثالث ابراهیم پاشایی درحال
 چاغرتمش ، حدتلی بر صدا ایله تکدیر ایدرک
 شهزاده‌لری چوق پاره صرفه آلدیرمامسنی ، ذاتاً
 کندیسنک فوق‌العاده اسرافاتده بولوندیغندن خبردار

ولدیغنی سویله مشدی. ابراهیم پاشا، پادشاهه کمال متانتله شو جواپی ویرمشدی :

— شوکت‌آب . تذیریکنز سزی خزینه‌لر بیغمایه مجبور ایدیور، وفاده ایتیمورسکنز. پاره ، حکمدارلرک قوت و استادکاهیدر . فقط بنم باشقه صورتله حرکت ایتکلکم وسزدن کوردیکم انعامی خلقه‌ده ابدال ایلکلکم ایجاب ایدر . چونکه باشقه درلو حرکت ایده‌جک اولورسم ، نه‌سز تختکزی ، نه‌ده بن موقعی محافظه ایده‌بیلیرم . پادشاهک خزینه‌سی ، ملتک مالی دیمکدر . هیچ اولمازسه بو پاره‌دن بر قسمنک پادشاه ویا وزرا یدیه کندیلرینه ویرلمسی ایجاب ایدر . بر مملکتده نظام و انتظام و اقتصاد نه‌درجه الزم ایسه، سخاوت‌ده او درجه لازمدر .

بونک اوزرینه احمد ثالث سکونت بولمش ، درحال خزینه قیوداتی کتیرتمشدی . دفترده ابراهیم پاشانک قرضاً بیک کیسه آقچه آلدیغنه دائر بر قید کورمش ، درحال بو قیدی سیلدرمش وپاشانک سندینده کندیسنه اعاده ایتمشدی (۱) .

ابراهیم پاشانک صدارتنه کلنجه‌یه قدر احمد ثالث بیک زیاده شدت کوسترمش ، حکومتک کزیده رجالی

حسد و طمع او غورنده قربان ایتمشدی. واردات مملکتی خزینه لرینه بیغارق خلقی فقر و ضرورته گرفتار ایتمشدی. ابراهیم پاشا ایسه احمد ثالثک احتراصاتنه حاکم اولمش، طبایعنهدها زیاده ملایمت بخش ایتمشدی. فقط پادشاهک خست طبعی ایله خلقک خوشنودسزلغنی موجب اولماق ایچون حکمدارک یرینه کندیبی صرفیاتده بولونه رق تبعه بی ممنون ایتمهک چالشمشدی.

ابراهیم پاشا موقعی ده تحکیم ایتمهک اوغراشمش، اک مهم مناصب دولته کندی آدملرنی یرلشدیرمشدی (۱). ابراهیم پاشا بواحتیاجی تماماً ادراک ایدیوردی. اساساً صاغلام و دائمی بر موقعه صاحب اولق ایچون صدارتی احراز ایده جکی زمانی بیله کماله دقله قوللامشدی: ابراهیم پاشا دها رکاب هایون قائممقامی ایکن بیوک بر نفوذ و صلاحیته مالکدی. حکومتی و صایاسی و انتریقه لریله کندی اداره ایدیوردی. اوصرمده (وارادین) محاربه سنده بولنان علی پاشاده بو حاله واقفدی؛ بوسبیدن حربی اکال ایدر ایتمز استانبوله عودت ایتدیکی زمان

(۱) « فقط حکومتک منافعنه و عین زماندهده کندی منافعنه

خدمت ایدرک بوتون افغانده ایمپراطورلنک نفعنه خادم اولق، امین و نافع تشبثانده بولونمق، و فرصت ظهورنده دها بیوک ایشلر کورمک آرزوسنده بولوندینی کورولور » مارکی دوبونناقک سفارتنامه سی، ص ۱۶۱.

قفاسی کسیله جک سکسان کشینک ایچنه ابراهیم پاشایی ده داخل ایتمشدی. ابراهیم پاشا بو حقیقتی، فرانسه سفیری مارکی دوبوناقه بالذات سویله مشدی. ابراهیم پاشا، سلحدار علی پاشانک شهادتی اوزرینه سربست قالمش، اوتارینخن اعتباراً موقع صدارتی احرازه قرار ویرمشدی. فقط بو موقعک غایت تهلککلی اولدیغنی بیلدیکی ایچون پساروفچه معاهده سنک امضالانماسنی بکله مشدی. بو موقعی اولاً بوستانجی باشی خلیل پاشایه ویردیرمش، آنکده عزلی اوزرینه دوستی و همشهریسی نشانجی محمد پاشا صدر اعظم اولمشدی. بوسره ده کندیسکی رکاب هایون قائممقامی قالمشدی. فقط بوتون سفراجه معلوم ایدی که، اکمهم ایشلر ایچون ابراهیم پاشایه مراجعت ایدیلیر، صدر اعظمه ده علی الاصول مراجعت اولونوردی.

محمد پاشا، صلحک ختامنه قدر موقع صدارته قالمش، عقد صلح تقرر ایدر ایتمز موقع صدارتی ابراهیم پاشا اشغال ایله مشدی. ابراهیم پاشا مملکتی پریشان برحاله بولمشدی: علی پاشا اک مجرب ذواتی قتل ایتدیرمش، یکیچریلده نظام و انتظام قالمامشدی. «عسکر، باشلرنده ای قوماندانلر بولونمادینی ایچون حربیه قورقه قورقه کیدیوردی. بو قورقاقلق سرای هایونه قدر سرایت ایتمشدی. اساساً پادشاه طبعاً حربجو

اولادینی ایچون ، آوستریالیلری پایتخت قپوسی اوکنده کورمکدن متمادی برخوف وهراسه دوچار اولیوردی . و اودرجه ده امنیت حاصل ایتشدی که ، آوستریا ایمپراطوری یکی برسفره دوام ایده جک اولورسه ، عثمانلیلری استانبولدن ده چیقارابیلیردی . ، فقط صدراعظم ، ایمپراطر سراینده کی تفاقه و پادشاهک صلحچورلکنه واقف اولدینی ایچون بو حالدن استفاده ایتمش ، کنديسنه تکلیف اولونان شرائطی کاملاً قبول ایلش ، حد ذاتنده موجب حجالت ، فقط اوصرده قطعیاً الزم بر صلح عقد ایدرک تأمین مسالته موفق اولمشدی ، (۱) .

اوصرده فرانسه سفیری دوبونناق ابراهیم پاشای ادرنده ، چادرنده زیارت ایتدیکی زمان ، ابراهیم پاشا پساروفچه معاهده سی حقنده سفیره شو مطالعه ده بولونمشدی :

— شو کوردیککز عسکرله ، و بالخاصه بوتون دولترک بزدن یوز چویردیکی برزمانده ، ایر کج بزه توجیه مخالست ایده جکنه امین اولدیغمز فرانسه نک آوستریا ایمپراطوری حسابنه اسپانیایه قارشی حرب ایله مشغول اولدینی برهنکامده ، بزناصل حرب ایده بیلیرز؟ علی پاشا ، بومملکتی پریشان ایتدی . بو ضیاعی تلافی

ایچون زمان وسکون لازمدر . دشمنه ویردیکمز
یرلری آلق ، صوکرا دوشونیه جک برایش . فرانسه
ینه اسکی دستورینه عودت ایده جک ، تورکیه نك
کوچوله سی کندیسی ایچون نه قدر مضر اولدیغنی
آکلایا جقدر . دها شمیدین خارق العاده ایشلرندن بحث
اولونان کنج قرالکزده حقمزده اجدادی کبی
دوشونه جکدر . اوزمان اوده آکلایا جقدر که ، فرانسه
ایله بزم دشمنلریمز ، عینیدر . آنلرک اکتساب قوت
ایتملری هر ایکی دولت ایچونده مضردر . بناءً علیه
ایکی دولتن برینک ویا هر ایکیمزک بو تهلکه نك اوکنی
آلق ویا آنی طور دیر مق ایچون منفرداً ویا متحداً حرکت
ایتمک کمز لازمدر .

ابراهیم پاشانک بو مطالعه سنی مارکی دیوبوننا قده
تصویب ایتمشدی (۱) .

ابراهیم پاشا ، سیاستده بویوک براعتدال کوسترمشدی .
ذاتاً موقع صدارتک شرفنی محافظه ایده جک کافه اوصافه
مالکدی . خصوصیه سرای ائتریفه لرینک بوتون دقائقه
مطلعدی . طبعاً سویملی ، فکرآ جوال ، صوک درجه
نفوذ نظره مالک ، طبعاً حلم و سکونته منه مک ، ابراز

(۱) « بو حقیقی بنده آنکله برابر مصیب کورددم » ،
مارکی دیوبوننا قک سفارتنامه سی ، ص ۱۳۹ .

شدته بیه مهارت صاحبی ایدی. اجنیلره حسن معامله ایدر، اوستریا ایله حرب ختامه ایرنجه تورکیه یه هم جوار حکومتلره صلح و صلاح اوزره یاشایاجغنی، مملکتده بر طاقم پروژدر تطبیق ایدرک عثمانلیغه اسکی شان و شرفنی بخش اتمک موفق اولاجغنی تأمیناً سویلردی (۱). فی الحقیقه ابراهیم پاشا مملکتده صلحی تقریر ایتک ایستور، (خوتین) و (بندر) ده استحکامات انشا ایتدیره رک بو طرفلری قاپاق، حتی روسیه ایله ده او یوشمق آرزو ایدیوردی. ابراهیم پاشا خرسیتیانلرک صنعت حربده عثمانیلره تفوق ایتدیکنی آکلامش، یکیدن عسکر یتشدیرمک، اوره یا دولتلری ییتنده بالا آخره اختلاف حاصل اولورسه بوندن استفاده ایتک چاره لرینه توسل ایله مشدی (۲).

ابراهیم پاشا، پساروفچه معاهده سندن صوگرا، دولت عثمانیه نک معروض اولدیغی تهلک لری لایقیه تقدیر ایتشدی. وطنی بو تهلکه دن قورتارمق ایچون ابراهیم پاشانک دوشوندیکی یکانه تدبیر، خصملریله ائتلاف اوزره یاشامق ایدی. فقط بو سیاست تعقیب اولندیغی تقدیرده باب عالی ویانه، وپته رسبورغ قایینه لرینک

(۱) شه فەر، استانبولده فرانسه سفارتلرینه دائر مخرطه

تاریخیه، ص ۳۰.

(۲) مارکی دوبونناک سفارتنامه سی، ص ۱۵۳.

نفوذی آلتند بولنه جق ، آنلرك نو عما وصایتی تحمده
 یاشایه جق ، بر قاچ سنه لك سكون واستراحتی آنجق
 بو انقیاد وسرفرویه مقابل اکتساب ایلیه جکدی .

ابراهیم پاشا ، عثمانلی وطنی اون اوچ سنه یی
 متجاوز بر مدت آوستریا و روسیه تعرضدن خلاص
 ایچون بو سیاستی تعقیب ایلمشدی . ابراهیم پاشا جداً
 عاقل ، منورالافکار ، ذوق صنعتله پرورده اولمش بر
 وزیر ایدی . صلحك منافعدن استفاده ایتمکی بیلیر ،
 غرب مدینته قارشی هیچ بر خصومت کوسترمزدی .
 ابراهیم پاشا درایت ومهارتیه هر کونك مشکلاتی بر
 طرف ایدیور ، فقط ایرتسی کونك مهالکفی استدلال
 ویا ازاله ایتمک مهارتتی کوسترمیوردی .

ابراهیم پاشانك بو سیاستی، مملکتی آنجق بر مدت
 روسیه و آوستریا استیلاسندن قورتارمشدی . ده
 طوغریسی ، روسیه ایله آوستریا بیتنده، دولت عثمانیه
 علیهنده عقد ایدیان ۱۱۳۸ اتفاقك تأثیرینی بر قاچ سنه
 تأخیر ایتمش ، فقط بو ائناده فرانسه نك منافعی
 طوغریدن طوغرییه عقیم بر اقمشدی . بر فرانسز
 سفیرینك دیدیکی کبی ، بو دورده « عثمانلیلر دوستلقدن
 زیاده قورقویه تبعیت » ایتمشلردی . باب عالی فرانسه نك
 آوستریا ایله رقابتدن استفاده ایده جك یرده قدرت

ونفوذندن قورقیدیغی دشمنلرله برلشمشدی. بوتارینخدن
 اعتباراً روسیه و آوستریا حکومتلری ، باب عالی اوزرنده
 اجرا ایلدکلری نفوذ سایه‌سنده ، احمد ثالث اسلافی
 زماننده فرانسییه ویریلن مساعداتک بر قسمی ابطال
 ایتدیرمشلردی . ازجمله فرانسلر شرقده تجارتک
 مساعد بر موقعده بولوندقلری حالده ، (پساروفچه)
 معاهده‌سنی متعاقب آوستریالیلرده عین مساعداتی
 استحصال ایتدیرمشلردی . روسیه ایله آوستریانک تورکیه‌یه
 قارشى عقد ایتدکلری اتفاقدن صوکر فرانسه سفیرینک
 استانبولده کی نفوذی کیتدکجه تناقص ایلشیدی . کذا
 آوستریا و روسیه‌نک نفوذی تزايد ایلدیکی جهتله فرانسلر
 سفیرلری قاتولیکلرک حقوقنی‌ده مدافعه‌دن عاجز
 قالمشلردی . ازجمله « ممالک محروسه پادشاهیده افرنج
 راهب‌لری جنسندن بعض شیاطین انس ، قصد فاسد
 و غرض کاسد ایله دور بلاد و امصار و طرف طرف
 کشت و کذار ایدوب روم و ارمنی مقوله‌سی اهل ذمت
 رعیتی آیین عاقل و مذهب باطل افرنجی‌یه دعوت
 و بعضلرینک درونلرینه تأثیر فسون و محبتلری مانند
 علت فرنگی سرایت ایتدکلری جهتله ، قونسلسوس
 بولونمایان یرلرده قاتولیک راهب‌لرینک اقامت ایتملری منع
 ایدلمشیدی (۱۱۳۸) . عثمانلیلرک بو صورتله قاتولیک

پروپاگاندا سنه مانع اومالاری فرانسزلرك ايشنه كلمه مشدی .
 كمرك رسومك تزییدی ایسه فرانسه تجارتنه اجرای
 تأثیر ایتمش ، فرانسه نك ممالك عثمانیه یه ادخالاتی اون
 ملیون قدر تناقص ایلمشدی .

ابراهیم پاشانك بو بابده کی تداییری ، دولت عثمانیه نك
 سر مقدراتی اوزرنده طولاشان فورطنه لری بر مدت
 قدر تأخیر ایده بیلیردی ؛ فقط بو فورطنه لرك قطعی
 صورته تبدیل استقامت ایتسی امکان خارجنده ایدی .
 دهها طوغروسی ابراهیم پاشانك سیاستی ، عثمانلی دولتی
 اداره ایچون بر مسلك اولمقذن زیاده تهلکه یی تأخیر
 ایده بیلمش ، بو مدت ظرفنده ابراهیم پاشا داخلاً
 تشکیلات وتنسیقات ایله ، فقط اك زیاده ده ترقی صنعتله
 برابر تزیید ذوق وسفاهتله ، عثمانلی تاریخنده مهم بر
 دور وجوده کتیرمشدی .

ابراهیم پاشا دورنده سرای هایونك ثروت واحتشامی
 بك پارلاقدی . اودرجه ده که ، پساروفچه معاهده سنی
 متعاقب ویانه یه سفیر اعزامی لازم کلدیکی زمان طرف
 شاهانه دن غایت کرانها هدیه لر کوندرلمشدی . مقداری
 ایجه بریکونه بالغ اولان بوهدیه لر ایچنده بالخاصه ألباسلر ،
 اینجیلر وزمردلرله مزین چادیرلر و قلیجیلر ، استانبول
 دیباسبندن سراپا آلتون اکرلر بولونیوردی . او زمان

شق ثانی دفتر داری بو هدایای حاملاً ویانه به کیتمش ،
 « لازمه ناموس دولت » ی پارلاق بر صورتده ابراز
 ایله مشدی .

ابراهیم پاشا ، موقع ضدارتی احراز ایله یکی زمان
 مملکتک احوال داخله و سیاسیه سنده ده بویوک تبدلر
 حاصل ایله مشدی . احمد ثالث وزیر ی ، روسیه ایله
 آوستریا بیننده رقابت حاصل ایتک ایچون روسیه
 و پولونیا ایله مناسبات حسنه تأمیننه چالیشمشدی . از جمله
 مجاری راقوچینک تشویقی ایله ایلک دفعه اولق اوزره
 پروسیا ایله دوستانه رابطه لر تأسیسنه غیرت ایله مشدی .
 تورکیانک بوتشبتنی فرانسه ، اسوچ و ناپولی حکومتلری
 نظر ممنونیتله کورمشلردی ؛ آوستریا ، روسیه وانکلتره
 ایسه پروسیایی کندیلرینه رقیب عداایله مشلردی . ابراهیم
 پاشا بر طرفدن روسیه قو کتخداسی داشقووی قبول
 ایلش ، دیگر طرفدن فرانسه سفیری مارکی دوبونناقله
 تأسیس روابط ایتکدن خالی قالمامشدی . حتی اوروپا
 سیاسته ، اوروپا وضعیت دولیه سنه دها زیاده کسب
 وقوف ایچون فرانسه یه سفیر اعزامنه قرار ویرمشدی .
 یوسفارته « دسایس نصاریه تحصیل اطلاع ایتمش برکاردان
 دقیقه شناس » اولسی حسیله یکر می سکز چلی محمد
 افندی انتخاب اولونمشدی (۱۱۳۲) . محمد افندی پارسده

پارلاق بر حسن قبوله مظهر اولمش ، فقط راهب
دوبووانك اداره سزلكی یوزندن نافع بر نتیجه تأمین
ایده مه مشدی .

ابراهیم پاشا دولتك شرف وحیثیتی وقایه ایچون
هیچ بر مصرفی دریغ ایتیمور، مملکتك وارداتی تزید
ایچون لازم کلن تدایردن ده خالی قالمیوردی . از جمله
صدارتنك ایلک اوچ سنه سی ظرفنده محلول علوفه لرك
خزیننه مانده ایدلمسنه غیرت ایتمش ، خزیننه مالییه یدی
میلیون غروش تصرف ایتدیرمشدی . بوندن بشقه
(ساقز) ده تحریر نفوس ایتدیرمش ، بوحوالیده اعمال
اولونان کمرلردن اوته دنبری آلتان اون آچه کمرکدن
فضله اوله رق هر برینك قیمتته کوره ۴۰ : ۶۰ آچه
تحصیلنه قرار ویرمشدی . خزیننه دولت ، بوصورتله
کسب ثروت ایلدکدن صوکره حدودده یالکز (نیش)
و (ویدین) قلعهری انشا ایدلمش ، قصوری مملکتك
عمرانه تخصیص اولونمشدی .

(پته روارادین) هزیمتندن صوکره آوستریاسفرلرینك
قانی صفحه لری ده اونودلمشدی . صلح ، کویا عصرلردن
بری دشمنلرینك مهاجماتی قارشیسنده رجعت ایدن ،
ایکی عصرلق میراث حاکمیتی اون اون بش سنه ظرفنده
قهر و هزیمتله مغلوبانه ترك ایدن عثمانلیرك آتیلرینی ده

تأمین ایله مشدی ؛ حال بوکه عثمانلیق ، فن و صنعت ،
فکراً تربیه اذهانه غیرت ایتدیکجه بو مغلوبیتلرک دها
الیم بر صورتده تکرر ایده جکی ؛ حتی عثمانلیغک ده
تهلکهیه معروض اوله جنی کیمسه نک عقلنه کلمه مشدی .
صوک آوستریا سفرندن صوکر مملکتک آتیسنی تأمین
ایده جک بعض سیاسی تدبیرلر اتخاذ اولونمشدی ؛ فقط
آنلرده نتیجه سز قالمشدی . یالکزر شعر و صنعت ، اوده
ابراهیم پاشانک همت و تشویق ایله ترقی ایتمش ، اون
اوج سنه (۱۱۳۰ : ۱۱۴۳) امتداد ایدن دوره مسالت
ذوق و سفاهتله کذار ایله مشدی . بو عالم ذوق و نشاطک
قطبنی احمد ثالث تشکیل ایدیوردی . احمد ثالث ، حربک
فلاکتلی دورلری کچرکچمز قیزلرینک دوکونلرینی اجرا
ایتدیرمش ، خلقی شوق و آهنگ ایچنده یاشاتمیشدی .
جلوسنک ایلاک اون سنه سی ظرفنده احمد ثالث قیز
وارکک یکرمی درت چوجنی دنیایه کلشیدی . احمد
ثالث ، قیزلرندن عاتکه ، خدیجه و ام کلثوم سلطانلرک
عقدلریله شهزاده لرندن دردینک سنت دوکونلرینی
اجرا ایتدیرمشدی . بو دوکونلر پای تختی کونلرجه
شوق و شطارت ایچنده یاشاتمیشدی . دها اول فاطمه
سلطانک صدر اعظم ابراهیم پاشا ایله اجرا ایدیلن
دوکونلری ده غایت پارلاق اولمشدی . حتی اوزمان

ابراهیم پاشا ، فاطمه سلطانك عشقیله نالان اولارق
منظومه لر انشاد ایتش ، کنج سلطانہ قارشی قلبنده
حاصل اولان ذوق عاشقانه یی شرقلیره مخصوص نازکانه
بر ادا ایله تصویر ایلشدی (۱) .

احمد ثالث دورنده ، استانبول طبیعی کوزلکلرینی
همان کاملاً محافظه ایدیوردی . بوغاز ایچی ، مائی
و آهنگ ساز صولرینک نوازشیله تتره شن یشیل ساحلرلرندہ ،
درت بش بیاض ، صنعتکارانه کوشکدن ماعدا ، شایان
دقت مبانی یی احتوا ایتیوردی . بشکطاش ساحلرینک
چاملقلى آلتندہ سرای آصفینک اندام محتشمی ، آنا طولی
ساحلرلرندہ اوافق برقچ جامعک بیاض مناره لری ، صوکره ،
اطرافى چیچکلرله مزین ، رایحه لرله مشبوع بر دریای
کبود ، بوغازی بوتون کوزلکلرله ترین ایدیوردی .
سرای برونی ایله استانبول سمتلری ، بو طبیعی
کوزلکلر آره سنده ، بر موقع مستثنی تشکیل
ایدیوردی . سرایک ساحلدن باشلا یارق آیا صوفیه
اوکلرینه قدر امتداد ایدن سورلری اورتہ سنده یوکسک
سرولر ، جسیم آغاجلر آره سنده ، قباب ورواقی ایله
ساحل بونی ترین ایدن یالی کوشکلری و اینجیلی
کوشکلر ، بوتون بو کوشکلرک اوزرندہ ، قدمه واری

یوکسه لن ، بغداد کوشکنک ظرافت صنعتی بوقلمون
رنکله نظیره لر تشکیل ایدن لاله باغچه لری منظور
اولوردی .

سرایک قسم خارجیسی ، ساده وطبیعی کوزلکلی
حائز اولدینی کبی ، داخلی ده کل باغچه لریله مزیندی .
سرایک همان بوتون سالونلری رنکا رنک چینیلرله
زروزیوره مستغرقدی . سرای هر دورده تعمیر
اولونمش ، هر پادشاه زماننده برداثره ایله توسع ایتشدی .
بالخاصه محمد رابع ، سرای همان کاملاً احیا ایلشدی .
سرایک اک مستثنا دائره سنی ، جسم قبه لی خنکار
صفه سی تشکیل ایدیوردی . بو صفه عثمانی صنعت
معمارینده انموذج بدیع تشکیل ایده جک مینه لی چینیلرله
تزین ایدلمشدی . اوتوز خطوه اوزونلقنده ، یکرمی
ایکی خطوه کینشلکنده انشا اولونان بوجسیم سالون ،
کمرلری اوزرنده کی مزین و ملون قبه سیله جداً شایان
تماشا بر منظره اراه ایدیوردی . سالونک خلیجه
ناظر پنجره لری اوکنه یوکسک بر شروان یا پیلمش ،
پارماقلقلری موزاییق کاری صدقلرله ایشله نمشدی . شروانک
صاغ طرفده باشقلری یالیزدن ، ستونلری کل رنکی
مرمردن ، پادشاهک اقامته مخصوص برسقف وجوده
کتیرلشدی . بو سقفاک اوکنه مزین بر بلور طوب

- آسیلمشدی . سالونك صول طرفنده ، حمامه ، حمام
قوریدورینه، دیکر دائره آیری آیری قپورل آچیلیمشدی.
قپورلك اوستنده، قیرمزى زمین اوزرینه مدایحی حاوی
یتلر ، قصیده لر یازلمشدی . سالونك دیوارلری سراپا
آینه لر ، چینلر و چشمه لرله مزیندی . آینه لرلك
چارچیوهرلی گرفت آصمه دالریله تزین ایدلمش ،
چینلر عثمانلی صنعتنه نمونه اولا بیله جك بر تزاھتده ،
بیاض زمین اوزرینه مائی ، مینه رنکی چیچک لرله تلوین
اولونمشدی . دیوارلری جاجا تزین ایدن دولاب
قپاقلری کاملاً اشکال هندسیه یی حاوی صدفلی چیچک لر
و قبارت مالرله مزیندی . سالونك خلیجه ناظر پنجره لرندن،
یوکسك سرورلر و اخلامورلر آردسندن عطف نظر
اولندیغی زمان ، دكزك مائی صولری اوزرنده بك
اوغلی صرتلرینك نظر نواز یشیلک لری منظور
اولوردی .

احمد ثالث ، اکثریا بوسالونده آهنگ ایتدیرر ،
شروانده اوطوران خواننده قیزلرلك صدای نی وسنطورندن
قبه لره انعکاس ایدن صدالرله مست حظوظ اولور ،
صاریشین جاریه لرلك شوخ و شاطر قهقهه لرله بلورطوبی طوتمق
ایچون صیجرامالرینی ، عظیم برشوق و شادمانی ایچنده بر
بریله مسابقه کیریشمه لرینی مستانه نظرلرله تعقیب ایدردی .

احمد ثالث قیش موسمنی بو سرایده کچیریدی .
ایلك بهارک پارلاق کونشی استانبولک طراوتدار
یشیلکلرینی یالدىزلامایه باشلار باشلاماز بعضاً قره آغاچ
کوشکنه ، بعضاًده ایوبه ، والده سلطان کوشکنه
کیدردی . احمد ثالث دورنده قیر واکلنجه عالملى
اودرجه تعمم ایتمشدی که ، استانبولک اكدلنشین نقطه لری
ظریف کوشکلر ، نظر ربا باغچه لرله تزین ایدلمشدی .
زیرکده عایشه سلطان ، پاشا قاپوسنده فاطمه سلطان
سرایلری ایله قندیللى سرايى نه درجه انتظام و مکملیتی
حائز ایسه ، استانبولک الکفرحقزا موقعلرنده بنا اولونان
کوشکلر وباغچه لرده عین انتظام ونفاستده انشا اولنوردی .
از جمله صالى بازارنده (امن آباد) ، چغاله سرايى
جوارنده (فرح آباد) ، علی بك کوی قرینده (خسرو
آباد) ، بیکده (هایون آباد) ، دفتردارده (نشاط آباد) ،
کاغد خانه ده (سعد آباد) قصرلری هپ سلطان احمد
ثالث دورینک یادکاری ایدی .

اسکدار وقاضی کوی ساحللى ده کاملاً کوشکلرله
تزین ایدلمشدی . یالکز بو ساحلده ، یوزی متجاوز
ظریف ونظر ربا سرايلر واردی . از جمله سلحدار
علی پاشانک فاطمه سلطانله ازدواج ایتزدن اول یاپدیردیغی
سرای جداً تماشایه شایاندی : سرای ، دکر کنارنده ،

غایت مناسب بر نقطه‌ده ایدی . آرقه‌سندہ اورمانلرله
 مستور بر تپہ بولونیوردی . سرايک اوطه‌لری یوزی
 متجاوز ایدی . همان کافه‌سی‌ده خارق‌العاده بر صورتده
 ترین ایدلمشدی . هر اوطه‌ده مرمرلر ، یال‌دیزلر ،
 غایت اینجه رسملر صوڪ درجه مبذولدی . پنجره‌لرک
 جاملری انکلتره‌نک‌اک کوزل‌بلورلرندن انتخاب‌ایدلمشدی .
 بو سرایده محتشم بر ایمپراطورلغه صاحب ، هر درلو
 زیب وزینته مالک برسلطانک تماشا ایده بیله‌جکی عظمت
 وطنظنه تماماً موجوددی . بالخاصه حمام دائره‌سی جداً
 نظر دقتہ آلمایه شایاندی . قورنہ‌لر ، چشمه‌لر ،
 دوشمه‌لر کاملاً مرمردن ، طاوانی یال‌دیزلر ، دیوارلری
 ظریف چینیلرله مزیندی . حمامک یاننده ایکی کنیش
 دائره واردی . اک یوکسکده‌کی بر سد شکلنده ایدی .
 درت کوشه‌سندن شلاله‌لر شکلنده صولر آقیور ، اوافق
 مرمرقورنہ‌لره دوکولیور، صوڪرا بویوجک برقورنہ‌ده
 طوپلانیور، بو قورنہ‌نک اطرافنده کی دلیکلردن خارجه
 طوغری سرپیلیوردی .

سرايک دیوارلری اطرافده دیکیلن خانم اللریله
 آصهار برنوع یشیل ستره وجوده کتیریور ، بنایی
 دلنشین بر کولکه آلتنده بولندیریوردی . سرایده
 احمد ثالث اقامتنه تخصیص اولونان اوطه‌نک دیوارلری

هپ صدفله تزین ایدلش ، آره لرینه چیوی مقامنده
 زمردلر سرپلمشدی . دها برچوق اوطلر واردی که ،
 دیوارلری هپ زیتون آغاجی قاپلی ، صدفله مزیندی .
 بعضلرینه چینی قاپلانمشدی . سرایده بر چوق صفه لر
 کورولیوردی که ، اطرافی چیچک صاقسیلری ، میوه
 وازولریه سوسانمشدی ؛ بونلرک کافه سی آلچیدن
 یاپیلمشدی . فقط نقوشی او قدر اینجه ، رنگلری او
 درجه قویو ایدی که ، بونلرک بر اثر صنعت اولدیغنه بردرلو
 اینانیلامیوردی . باغچه لرک لطافتی ده سرایلرک طنطنه سیله
 متناسب ایدی . هر باغچه ده بر چوق آغاجلقلر ، قورولر
 وفیسیقه لر واردی . سرای ارکانی بو آغاجلر آلتنده ،
 صولرک زمزمه سی قارشیدنده ، ذوق و آهنگله امرار حیات
 ایدرلردی (۱) .

بوتون بو قصرلر ، احمد ثالث ذوق صفا پرستانه سنه
 کسب وقوف ایدن ابراهیم پاشانک غیرت ذوق پرورانه سی
 ایله انشا اولونمشدی . ابراهیم پاشا ، احمد ثالث
 بوتون حسیاتنه واقفدی : بالخاصه کندی ده ذوق
 وصفایه میالیدی .

ابراهیم پاشا ، تناسب اندامه ، ظرافت کبارانه یه ،
 اطوار و اوضاعنده وقارحلیانه یه مالک بر ذاتدی . زینت

و دبدبیه ، ذوق و سفاهته انہما کی ، شخصندہ تہجی
ایدیوردی . اللری ، طبق ظریف و نرمین بر الی قادین کی
ألماس و زمرد یوزوکلرلہ مزیندی . البسہ سی سراپا
ألماسلر و اینجیلرلہ بزہ نمشدی . صدر اعظمک زینتہ
اولان انہما کی ایلہ برابر پادشاہکدہ ذوق و صفایہ
ابتلاسی ، بودورہ باشقہ بررنک ویرمشدی . احمد ثالث
مشاغل دولتن اوصانمش ، ذوق و صفا ایلہ دماغی
دیکلندیرمک آرزو ایدیوردی . حتی بوتون اکلنجہ لرک
مترع ، صنعتکارانہ و منتظم اولماسنی طلب ایلوردی .
نظرده دائماً تجدد کوستن اکلنجہ لردن ذوقیاب اولدینی
ایچون کوزل بر سرایده ترتیب اولسان عالملر آنی
فوق العادہ محظوظ ایلہ یوردی . احمد ثالث ذوق و سفاهتہ
انہما کی ایلہ برابر جمع ثروتہ دہ حریص ایدی . ابراہیم
پاشا ، پادشاہک بوایکی تمایلی کمال درایتلہ اداره ایدیور ،
حتی بوایکی ضد تمایلک سوء تأثیر حاصل ایتسنہ میدان
ویرمیوردی . اہالیدن ویرکیلر آلینیور ، منافع عمومیہ
متعلق مصارف تقلیل ایدیلیور ، بو صورتلہ جسم بر
ثروت تصرف اولنیوردی . ابراہیم پاشا بو واسطہ ایلہ
خزینہ ہایون وارداتی تزئید ، سلطان احمد ثالث
اکلنجہ لرنی تأمین ایتکہ موفق اولیوردی . صدر اعظم ،
موقعی بو صورتلہ تحکیم ایدیور ، عین زماندہ حکمدارینک

تأمین اذواقی خصوصاً بتون تفوذنیه ابراز ایلوردی.
 ابراهیم پاشا ، احمد ثالث انشا آته مراقبی جداً
 تقدیر ایله مشدی . بونک ایچون اولایا یختک مختلف
 بنالری تمیر ایدلمشدی . واقعا سلاطین اسلافک انشا
 ایتدیردکلری کبی محتشم قبه لی ، متعدد مناره لی جامعلر
 انشا ایتدیرلمشدی ؛ فقط استانبولک هر کوشه سی عثمانلی
 ظرافت صنعتنه نمونه اوله جق آبدلرله تزین ایدلمشدی .
 بو آبدلرک اک کزینی ، عثمانلی صنعت معماریسینک جوهر
 رنگینی اطلاقه شایان اولان چشمه ایدی . بو چشمه ،
 سرای هایونک قپوسی اوکنه انشا اولونمشدی . چشمه نک
 محیطی و تزیناتی عرب طرزنده ایدی . اوزرنده کی
 چیچک تزیناتی شرق صنعتک اک کزیده نمونه لرندن
 ایدی . مختلف لونده ، یالیزلرله مزین اولان تزیناتی ،
 طلوع شمس ایله برابر طاتلی کولککلر براقان صاقلر
 آلتنده آهنگدار برمنظره وجوده کتیرردی .

احمد ثالث چشمه یی انشا ایتدیردکن صوکر :

آج بسمیله ایچ صوی خان احمده ایله دعا (۱۱۴۱)

تاریخی بولش ، چشمه نک اطرافه یازملق اوزره
 بومصرعک برقصیده ایله تتویجی آرزو ایله مشدی .
 اوزمان سید وهیک :

شهنشاه عالی نسب سلطان ممدوح الحسب
فرمان ده روم و عرب خان احمد کشور کشا

قطعه سیله باشلایان قصیده غراسی چشمه نك اطرافه،
رنکین بر زمین اوزرینه ، یازلمشدی . اصل تاریخی
احتوا ایدن :

تاریخی سلطان احمدك جاری زبان لوله دن
آچ بسملیله ایچ صوی خان احمده ایله دعا

ییتی ایسه بویوک یازی ایله، بو آبدۀ صنعتك تام جبهه سنه
حك اولونمشدی. چشمه نك مدور کوشه لری ، آلتون
یالیزیلی پارماق قلقلرینك ترکیات صنعتکارانه سی، صاچاغندن
قاعده سنه قدر تزین ایدن اینجه ، نارین ، ظریف بر
دانتۀ لاکبی ایشله نن اویمالرك صنعتی ، بیاض ، پنبه
ویشیل طاشلرك الوان دلاویزیله یالیزلرك امتزاجی همان
هر کون ظریف بر کلدسته صنعت کبی نظرلری تنشیط
ایتمکۀ باشلامشدی . احمد ثالث چشمه سی آرتق نمونه
اتخاذ ایدلمش ، بالآخره عین مودلده ، عزب قاپوسنده،
طوبخانه واسکدارده ده بررچشمه وجوده کتیرلمشدی.
احمد ثالث ، شهرک آبدات صنعتنی تزید ایلدیکی کبی
ابراهیم پاشاده کاغد خانه ده ، خواجه پاشاده ، وطنی
نوشهرده، چامعلر، مکتبلر، حماملر و کتبخانه لر وجوده

کتیرمش، بالطه جیلر اوجاغنی تعمیر ایتدیرمشدی (۱).
 صوکر، پوشیده رسول الثقلینی عثمانلی صنعتکارلرینه
 اعمال ایتدیره رک بلده مبارکده کوندرمک کی آثار
 دیندارانده ابراز ایلشدی . فقط ابراهیم پاشانک اک
 زیاده اهمیت ویردیکی انشآت ، ذوق وسفاهت ایچون
 صیفیه لرک تزییدی، وقصرلرک اعماری ایدی. احمد ثالث
 اک زیاده (سعدآباد) دن حظ ایتدیکی ایچون صدراعظم
 ابراهیم پاشاده اک چوق بو جای دلنشینک احیاسیله
 مشغول اولمشدی . ابراهیم پاشا کاغد خانه نک اعمارینه
 بالذات نظارت ایتشدی . انشآت او درجه سرعتله
 اجرا اولونمشدی که، عمله لر رمضانده ویا رآمده بیله تعطیل
 ایتمه مشلردی . ابراهیم پاشا اولاه نهرک مجراسنی
 دیکشدرتمش ، خبره خانه دن سکنز یوز زراع مسافه
 اوزرینه ایکی طزنی مرمر ریختملرله مزین بر مجرا
 قازدیرمشدی . صوکر ایکی مجرانک کنارینه ، اوتوز
 ستون اوزرینه، محتشم بر قصر هایون انشا اولونمشدی.
 قصرک اوکنده غایت جسیم بر حوضله چاغلانلر ،
 آغزندن صولر آقان اژدرهالر ، یکپاره مرمردن
 حوضلر و فیسقیه لر وجوده کتیرلشدی . ابراهیم پاشا،
 فصری بو صورتله تزیین ایلدیکی کی باروتخانه یه قدر

بتون ساحلده ریختملر انشا ایتدیرمش ، اوزرینه
غایت ظریف قصرلر و حماملر یاپدیرمشدی . بتون بو
انشآت آلتش کونده ختامه ایردیرلمشدی . حتی پاشا،
تاریخی ده کندی تنظیم ایدرک :

مبارک اوله سلطان احمده دولته سعد آباد

دیمشدی (۱) . آرتق استانبولک هر طرفنده انشاآته
دوام اولونیوردی . اوروپادن ، آسیادن استانبوله بر
چوق معمارلر جلب ایدیلور ، بتون بنالر مختلف
طرز معماریده انشا اولونیوردی . بو صورتله وجوده
کتیریلن مبانیده گاه (ورسای) ، گاه (اصفهان) طرز
معماریسی تطبیق ایدیلوردی . کوشکلرک پلانلرینی پارسدن
فرانسز سفارتی ترجمانی موسیو لونوار کتیرمش ، حتی
او دورده استانبولک توصیفینه دائر برده اثر یازمشدی .
استانبولده او درجه فعالیت ابراز ایدلمشدی که ، آ ز بر
زمان ایچنده کاغذخانه صرتلری آره سندن پر سکون
صولریله جریان ایدن آب روان اطرافنده بر چوق
مزین ورنکا رنک کاشانهلر وجوده کتیرلمش ، نهرک
هر ایکی طرفنده کی اراضی و طاغلر اعیان و خدام دولته
احسان بیورلمشدی .

بوغاز ایچنک زمردین ساحل‌لری جابجا کوشکلر ،
ظریف و صنعتکارانه تنظیم ایدلمش باغچه‌لرله ترین
اولونمشدی . حتی شهرک تنظیفات داخلیه‌سنده اهمیت
ویرلمش ؛ بالق پازاری جوارنده اطوران موسویلرک
« زقاق واسواق‌لرینی تلوینه باعث و مسلمینه بیع عرق
و شراب کبی قباح‌لری ارتکابه جسسارت‌لری حسیله
نیجه‌مکاره و مفساد حادث » (۱) اولدینی جهته‌لری
قسماً فیئات اصلیسيله صاتین آلمش ، قسماده اسلام‌لره
ایجار ایدیلرک شهردن اوزاق محل‌لرده اسکان‌لرینه فرمان
عالیشان صدور ایلشدی .

استانبول بو صورتله ، صاف و مائی بر سما آلتنده ،
نیلکون افق‌لر اوزرنده یوکسه‌لن قبه و مناره‌لری ،
مرمره‌نک طراوت‌دار صولری اوزرنده رنگارنگ عکسلر
براقان چینیلی کوشکلری ، دکزک آغوشنده ، یکی
تعمیر اولنان قیز قله‌سنک دلاویز عکسلریله بر مجموعه
بدایع حالی آلمشدی . پایتختک دست طبیعت و ذوق
صنعتله پیرایه‌دار اولان منظره‌سی بوتون شاعرلرک
حسیاتی تحریک ایلشدی .

آرتق استانبولک تصویر بدایعی ایچون غزل‌لر انشاد
اولونیو :

بو شهر ستانبول که بی مثل و بهادر .
 بر سنکنه یکپاره عجم ملکی فدادر .
 بر کوهر یکپاره ایکی بحر آره سنده
 خورشید جهانتاب ایله طارتیسه سزادر .
 هر باغچه سی بر چنستان لطافت
 هر گوشه سی بر مجلس پرفیض و صفادر .
 انصاف دکلدور ، انی دنیا به دیکشمک
 کلزارلرین جنته تشبیه خطادر .

طرزنده وجوده کتیریلن منظومه لر بوتون دلرده
 ترنم ایدیلوردی .

ابراهیم پاشا ، استانبولک تزینی ایچون یالکز
 قصرلر انشاسی ، صیفیه لر احداثی ایله قالمامشدی . شهرک
 طبعی کوزلککه رنگین ، فقط مسرفاته بر بدیعه ده
 ضم ایتمک ایسته مشدی . صدراعظمک بو ایجاد نوینی ،
 عثمانلی ذوق صنعتی سنه لرجه اشغال ایدن لاله لردی .
 هیچ بر دورده لاله نک بو درجه رواج بولدینی
 کوروله مشدی . استانبولده اولدینی قدر همان هیچ بر
 یرده ، فلمنکده بیله ، لاله نک بودرجه دقت و محبتله آراندینی ،
 باغچه لرده وکلستانلرده رواج بولدینی کوروله مشدی .
 استانبولک همان اک کزیده باغچه لرینی لاله لر تزین
 ایدیور ، بر چوق اولرک پنجره لرنده صاقسیلر اوزرنده
 لاله لرک اندام رنگینی مشام ذوق تعطیر ایدیوردی .
 لاله یتشدریمک ایچون باغچه لر تنظیم اولونیور ، رساله لر

یازیلیور، استانبولده موجود لاله جنسلی کوندن کونه
تکثیر ایدیلیوردی. بونک ایچون مسابقه لرده آچیلیوردی.
بوغاز ایچی و کاغذ خانه ساحلرینی تزیین ایدن قصر
هایون باغچه لری، طوقیو سراینک اک مستثنی بر نقطه سی،
دنکا رنگ لاله لرله تزیین ایدلمشدی. سرای هایونک
لاله باغچه سی، بوتون استانبولده اک رنگین بر کلدسته
شعر و الوان عد اولنه بیلردی.

لاله، استانبولده محمد رابع زماننده آوستریا سفیری
اشمیت فون شوارن هورن طرفدن کتیرلمشدی. ده
اول، مراد رابعک (بغداد) سفرندن عودتنده، مؤرخ
قوجه حسن افندی واسطه سیله تعمیم ایدلمشدی.
ابراهیم پاشا، طبعاً بدایع طبیعت، ذوق صنعته مجلوب
اولدینی جهتله لاله نک انتشارینه صوک درجه غیرت
ایله مشدی. او درجه ده که، فلمنکدن کلن لاله یه
(لوء لوء ارزق) نامی ویرلمش، ابراهیم پاشا بو لاله دن
یتیشدیرنلره مکافاتلر وعد ایله مشدی. (لوء لوء ارزق) اک
زیاده چراغان، سعد آباد، نشاط آباد باغچه لرنده
یتشدریلیر، هوا صیجاق اولدینی زمان رنگلری
اوچاسین دیه اوزرینه بیاض اورتو اورتولوردی.
استانبولده پیدا اولان لاله مراقی همان بوتون عالمه
انتشار ایتمشدی. دنیانک هر گوشه سندن استانبولده

مختلف جنسندہ ومختلف رنکده لاله لر کتیریلوردی .
 ایرانک (لاله دخترى) سنه استانبولده (محبوب لاله)
 نامی ویریش ، بر صوغانی ایچون بیک آلتون نرخ
 وضع ایدلمشدی . دها صوکرا ، سفرادن بری ده
 (تاج قیصر) نامیله بر لاله کتیرمش ، صوغانی بر مدت
 صوکرا غائب اولمشدی . لاله نك ظرافتی ، رنك
 وطراوتی او درجه نظر رغبتی جلب ایلشمادی که ،
 ابراهیم پاشانک امری ایله بوتون سوقاقلره دلالر
 چیقارلمش ، استانبولک هان هر کوشه سی آرانمش ،
 فقط صوغانی بولمایه بردرلو موفقیت حاصل اولماشدی .
 لاله لرک بودرجه رواج بولسی خلق بیتنده ده حس
 مسابقه حاصل ایله مشدی . هان هر باغچه ده آیری آیری
 جنس لاله یتشدیریلور ، هر برینه شاعرانه اسملر
 ویریلوردی . لاله لر آچیلمایه باشلادیغی زمان ،
 استانبولک ذوق پرور اهالیسی لاله کشایشی تماشا سانه
 کیدیوردی . لاله تجارتی استانبولده جواهر جیلک کبی
 بر صنعت حاله کلیوردی .

آرتق لاله تاجرلری طرف طرف چوغالمشدی .
 هان هر کس ، یتشدیردیکی جنسی یکدیگریله مبادله ایتمه
 باشلامش ، بو صورتله لاله انواعی ده تراید ایله مشدی .
 اوصورتله که ، آز بر زمانده استانبولده ۸۳۹ چشید لاله

یتشدرمکه موفقیت حاصل اولمشدی (۱۱۳۹). لاله‌نک
 فیثاتی صوڪ درجه آرندیگی کبی، بعض اصناف احتکاره‌ده
 باشلامشدی. ابراهیم پاشا، سوء استعمالاتک اوکنی
 آلمقایچون هر باغچه‌ده، هر اصنافه بولنان لاله‌نک جنس
 ومقدارینی تعیین ایتدیرمکه، هر برینه برر فیثات وضع
 ایتکه مجبور اولمشدی. حتی طرف حکومتدن شیخ
 محمد لاله‌زاری بی سرشکوفه‌جی تعیین ایدرک نرخ معینندن
 فضله لاله صاتانلرک، میریدن چیچکلرینک ضبطی
 وصاحب‌لرینک نفی حقنده فرمان استحصاله موفق
 اولمشدی.

لاله‌لرک مقداری، مختلف‌رنکده جنس‌لری کوندن
 کونه تکثر ایدیوردی. مثلاً، سرائیک باغچه‌سنده یکی
 بر لاله ظهور ایدیور، اوزمان دورک اک کزیده
 شاعری اوکا بر اسم قویمق ایسته‌یور:

همیشه بو مفرح لاله دلجوی حسن آمیز،
 اوله اسمی کبی بزم شهنشاهه فرح انکیز.
 بونازک لاله زیبا که، اولش‌نامی (کلر خسار)،
 اوله خنکاریمک بزمنده صد شوقیله خدمتکار.

قطعه‌سیله حسیات شاعرانه وعبودیتکارانه‌سنی افاده
 ایلوردی.

استانبول، آز برزمان ایچنده، یشیل قورولری،

منتظم باغچه لری ، رنکارنك لاله لریله بركلستان حالته
كلمشدی : بهارك فيض نامیه داری پایتخت باغچه لرنده اثر
حیات کوسترمکه باشلاینجه ، آناجلر طومورجقلانیر ،
أریکلر وشفقالیر آچیلیر ، سنبللرک وفولیه لرک صاری ،
پنبه ، مور و آتشین رنکلری ، قرنفللرک و لاله لرک
بیگلرجه چشید الوانه رقابت ایتمکه باشلاردی . طبعیتک
بوریبی کوزللکلری ایچنه لاله باغچه لری مستنا بررنك
و رایحه ایله نظرلری سرمست ایدردی . اوزمان ،
باغچه لرک یشیل چنلری ، معطر وچیچکلی آناجلری
آره سنده (سرخ ناهید) ك سیاه نیزه لی ، آتشین
یاپراقلری ؛ (شاه بانو) ایله (پهلوی) نك افلاطون
وسیمین رنکلری ؛ (طوطی پچه) نك آشاغیسی
صاری ، اوجلری یشیل ، (دوشیزه) نك آچیق پنبه ،
ایچی بیاض تویجاتی کونلک صاحدینی آلتون یالیزلر ،
افقلرده قاینانشان زرین پاریلتیلر قارشیسنده مجلا بررنك
کسب ایدر ، (هرمن) ك ریزه ألماس کی بنکلرله پاریلدایان
آچیق ، مائی یاپراقلری ، (تاج قیصر) ك کموش کی
رونقلر صاچان الوانیله امتزاج ایدرک بوقلمون برپوشیده
عنبرین کی تا اوزاقلردن مشام تماشایی تعطیر ایلردی .
آرتق لاله موسمی حلول ایتشدی : بوتون باغچه لرده
رنك رنك طبقه لار کورولوردی . بر طرفده ، صاری

قیز، زر افشان، صاری آلا، زرتار کبی رنکین لاله لرك
 صاریشین، نظر نواز الوانیله... کل بهار، قدح زرین،
 کل اندام، داغ دل، شفقکون، جام خجلرك ابر شفق
 ایچنده پارلایان آتشین و پنبه رنکلرینک امتزاج ایتدیکی
 کورولور؛ دیگر طرفده عروس بهار، سیم اندام،
 فواره بهار، شه خوبان، نعمان پاشا، ریحانی، ابراهیمی،
 هبة الله، الماسپاره وسینه کشالرك اعماق روحه تأثیر
 ایدن رایحه لریله هوای صافی اشباع ایتدکلری حس
 اولونوردی. لاله لرك بورنکین، متنوع کوزللکلری
 قارشیسنده نوشکفته قرنفللرك، ظریف وقاآمرلی ترکسلرك،
 از جمله (دلکشا) و (ذهبی) لرك، (حکیم باشی
 صاریسی) نك صاریشین تبسملریله طرحلری شنلدردکلری
 کورولوردی.

بو موسمده اهالی فوج فوج لاله سیرانه چیقار،
 قایقلر آقین آقین (سعد آباد) صفاسنه دوکولوردی.
 استانبول، ملون و مزهر بر سور بهار ایچنده امرار
 حیات ایلردی. شاعرلرك بهاریه لری، کاه بر نغمه
 غرام شکلنده، کاه بر قصیده صنعتکارانه طرزنده سامعه
 تلذذی اوقشاردی.

بوتون بوکلستانک اک حساس واک عاشق بر بلبل
 شیداسی واردی: اوده، شاعر ندیم افندی ایدی. بهار،

بو حساس شاعرك اك روح اسسیناس اشعارینه معكس
 اولوردی . سعد آبادك یشیل ساحلیری ، جسیم چنارلر
 وصالقیم سکودلر آلتنده زمرد رنگنده آقان صولری
 اوزرنده ، آهنگ نی وطنبور آره سنده ، ندیمك غزللری
 اوقونوردی . اوته دن برسس ، مثلاً بکر چاوشك حسینى
 فصلندن :

دل رویکه باققدن اوصانسینمی افندم ،
 نظاره رخساریکه قانسینمی افندم ،
 دیرلرکه سنی مهر وفا سمتی بیلمز ،
 عاشق بوسوزه هیچ اینانسینمی افندم .

شرقیسنی آهسته ویتابانه نغمه لرله ترنم ایدرکن ،
 بریده جسیم برطوپ چنارک طراوتدار یاپراقلری آلتنده
 ندیمك پرشوق ونشاط برغزلی ایشیدیلیردی :

برصفا بخش ایدلم کل شودل ناشاده ،
 کیده لم سرو روانم ، یورو سعد آباده .
 ایشته اوچ چفته قایق اسکله ده آماده .
 کیده لم سرو روانم ، یورو سعد آباده .
 کوله لم ، اوینایلم ، کام آلام دنیادن ،
 ماء تسنیم ایچم چشمه نوپیدادن ،
 کورم آب حیات آقدیغین اژدره اادن ،
 کیده لم سرو روانم ، یورو سعد آباده ،
 که واروب حوض کنارنده خرامان اولام .
 که کلوب قصرجنان سیرینه حیران اولام .

گاه شرقی او قویوب، گاهی غزلخوان اولام .
 کیده لم سرو روانم، یورو سعد آباده ،

ندیم ، بودورک بهار شاعری ایدی . اشعارنده
 مکنوز حس نشاط ، همان هر کسک حسیاتنه ترجمان
 اولوردی . تحصیل و تربیه کورمش هیچ برذاته تصادف
 ایدلمزدی که ندیمک غزلیاتیه ترین حافظه انشراح ایتیش
 اولماسین . سعد آبادک همان هر گوشه سی ندیم شیدانک
 ناله آه و غرامیله مالی اولوردی . مثلاً ساحلک بر
 گوشه سنده :

کیملرک چشمه اول سینه بوشب نور اولدی ،
 نره یه کیتدی ، او هر جای ، او مهباره عجب ؟
 کیملرک یاره سینه مرهم کافور اولدی ،
 قنده در ، قنده او ظالم ، او ستمکاره عجب ؟

قطعه سی مدید بر آه تحنر شکلنده عکس انداز
 اولدینی صره دهه ، بریده دهه نشاط انکیز، دهه مسعود
 بر قلبک :

کلزاره صالین ، موسمیدر کشت و گذارک ،
 ویر حکمنی ای نخل چمن کهنه بهارک .
 دوک زلفکی سمور کبی عارضک اوزره
 ویر حکمنی ای نخل چمن کهنه بهارک .

قطعه سنک جاذب ، نشئه پرور ، دلربا ، آشفته بر

صدای مسرت کبی طاغیرك یوکسك افقلرینه عکس
انداز اولدیغی ایشیدیلردی .

(سعد آباد) ك همان هرکوشه سی استانبول خلقی
ایله طولاردی . یشیل چنارلرک واسع سایه لری ، پنبه
چیچکلی ارغوان آغاجلرینک رایحه دار کولکه لکلی ،
هپ برر مجلس عشاقه التجا کاه تشکیل ایدردی .
اهالیدن بعضیلری آرابه لرله کلیرلردی . آرابه لرده
بویالی ویالیزلی قفسلر واردی . ایچلری ، چیچک سبتلری
و شعرلرله مزیندی . اوزرلری ایپک آستارلی قیرمزی
چوخه اورتولو ، کنارلری غایت آغیر صورتده ایشله مه لی
ایدی . کنارلرنده ظریف صاچاقلر واردی . بر آرابه
درت کشیدن فضله آمازدی . آرابه لرک ایچنه ، اوطورمایه
مخصوص یاصدقلر وضع اولونوردی . هر طرفده یاریشلا
اجرا اولونور ، آت قوشولری ترتیب ایدیلردی . بعضاً ،
کاتب چلینک تعبیری وجه ایله ، برچوق کنجلاک « بادام کل پنبه
مثال وجود نازنینلرین نیلکون ابریشم فوطه لره صاروب
ماهیلر کبی غواصلق » ایتدکلی کورولوردی . بریده
کورگیان ، یکیچریان ، عربه جیان وجهه جیاندن مرکب
بر مجلسده دهارندانه ، دهآ آچیق شریقلر ترنم
اولونوردی .

کاغد خانه صفاسنه اك زیاده رونق ویرن احمد نالک ،

صدر اعظمک ویا سفرانک زیارتلری ایدی. ایلك بهارده احمد ثالث همان اکثر اوقاتنی (سعد آباد) ده کچیر ، صدر اعظم ابراهیم پاشایه ویا سفرایه بوراده ضیافتلر ویرردی .

(سعد آاد) ضیافتلری رسمی بر ماهیت کسب ایشدی . هر ضیافتده بلا دعوت ارکان دولت حاضر بولونور ، ایجاب ایدن ذواته دعوتنامه لر کوندریلیردی. شیخ الاسلامی رئیس الکتاب ، یکچیری آغاسندن ماعدا بوتون ارکان دولتی کتخدا بک دعوت ایدردی . ضیافتلرده روزمره دستار ایله فراجه سمور کورک کیلیر ، آتله کمر رخت اورولوردی . بوتون ارکان دولت احمد ثالث تشریفه میراخور کوشکنده انتظار ایدرلردی . احمد ثالث ، میراخور کوشکنه غایت مزین ومکمل بر آلالیه کلیردی . آلالیک اوکنده قلاغوز چاوش ، صوکر صره سیله ، درگاه عالی چاوشلریله سلحدار چاوشلری ؛ کوکللو زعما ایله بلوکات اربعه وسپاه آغالری ، صامسونلی نفرلر ، رکاب هایون آغالری ، ذات شاهانه ، اندرون آغالری ، بش یوز قدر دال فس نفر ، آندن صوکراده مهتر خانه طاقی کلیردی . احمد ثالث ارکان دولت طرفندن پارلاق بر صورتده استقبال اولونوردی .

ضیافتلر غایت مطمئن اولوردی . احمد ثالث ،
 (سعد آباد) صفاسنه بعضاً جسم سلطنت قایق‌ریله کلیردی .
 مسیره نك طبعی کوزلک‌لری اورتاسنده ، صرتلرک
 صاری و ظریف قاطر طرناق‌لری آردسنده ، یوکسک
 چنارلر آلتنده ، اوزون ، ویاض قاووق‌لری ، رنکارنک
 جبه وینش‌لری ، کنیش شالوار‌لری ، کاتبی صاریق‌لری ،
 سمور ، قائم وزردوا کورک‌ریله پادشاه معیتک ، یک‌چری
 طائفه سنک ، جبه‌جی و خبره جیلرک ، بالطه‌جی و بوستانجی
 افرادینک ، قاپو یولداش‌لرینک طولاشدق‌لری .. خانملرک
 فسارینه باغلادق‌لری اینجه تول یاشماقلر ، صیقمه فراجه‌لرله
 بوسور ربیعی‌یه باشقه بر حلاوت ، بر جاذبه بخش
 ایتدک‌لری کورولوردی . احمد ثالث کاغذخانه‌ی تشریف
 ایتدیکی زمان جابجا چادیرلر قورولوردی .

ضیافتک ختامنده ، پیشگاه سلطانیده نشان تعلیم‌لری ،
 آت یاریش‌لری ، پهلوان کورشلری ، آبی و کوپک
 غوغالری اجرا اولونوردی . بعضاً طوب تعلیم‌لری ده
 اجرا ایدیلیر ، نشانکاهلر « اصابت کله » صاعقه کردار
 ایله خانمان دشمنان اهل ایمان کی برباد و تباه »
 قلینیردی . نشانجیلقدده مهارت کوسترنلره طرف
 پادشاهیدن آلتونلر ، دامادلره سمور کورک‌لر ، الماسلی
 خنچرلر احسان بویورولوردی . حضور شاهانه‌ده

یاریش و نشان مسابقه‌لری اجرا اولوندیغی اثناده ،
شاعرلرده تشریف شاهانه‌ی تجیل ایچون قطعه‌لر ،
قصیده‌لر انشاد ایدرلردی . مثلاً دورک کزیده شاعری
سید وهی ، احمد ثالث ایله وزیرینک برقایقده ، آغاجلر
آلتنده جولالتی تصویر ایچون :

بیندی بر زورقه دامادی ایله حضرت شاه
برج آبدده قران ایلدی سان مهر ایله ماه

بیتنی ایراد ایله‌دیکی صروده ، ندیم دها تزیه ودها
شاعرانه تشبیه‌لرله مالی قصیده‌لر تنظیم ایدردی . بوتون
شعراء احمد ثالث ایله وزیرینک تقدیرینه مظهر اولور ،
شاعرلره هدیه‌لر احسان بویورولوردی .

اوکون عودت ، یا (میراخور کوشکی) نه ، یاقاره
آغاج باغچه‌سنه ، ویا ایوب جوارنده والده سلطان یالیسنه
واقع اولوردی .

احمد ثالث یالکز سعد آباده کیتزدی ؛ بعضاً
بندلرده ، چفته حوضلرده ، دفتردارده (نشاط آباد)
قصرنده ؛ صدر اعظم ابراهیم پاشاده طوپ قابوده وزیر
باغچه‌سنده ، قنایلی باغچه‌سنده ضیافتلر ترتیب ایدرلردی .
ابراهیم پاشانک سفرایه ودها سائر ارکان دولته
ویره‌جکی ضیافتلرده عین صورتله مراسمه رعایت

اولونوردی. بوغازك مائی صولرینه ناظر ضیافت اوطه لری
 چیچکلر ومیوه لرله سوسله نیر ، سفیرك قبول اولونا جنی
 اوطه نك دیركلرینه مرصع قلیجلر ، یاصدقلر اوزرینه
 مجوهرلی خنچرلر وضع اولونوردی . اندرون آغالری
 خارملی قفتانلر کیرلر ، بللرینه مجوهرلی خنچرلر
 طاقاقلردی . ضیافت پادشاهه ویرلدیکی زمان ، صدر
 اعظم ، پادشاهی کلیرکن وکیدرکن مراسم مخصوصه ایله
 استقبال ایدردی . سفرایه ضیافت ویرلدیکی زمان ، ضیافت
 دائر دسنه صدر اعظمك ورودی پك پارلاق اولور ،
 اوطه ده هرکس آیاغه قالقار ، سلام آغاسی یوکسك
 سسله سلام آلیردی . ضیافت ائناسنده دائماً
 آهنگ دوام ایدردی . طاقم اکثریا ۱۳ خواننده ،
 ۸ نایزن ، ۴ طنپوری ، ۲ سنطوری ، ۳ کانی ،
 ۱ دودوك ، ۲ نفیری ، ۱ چنك ، ۲ متقالیدن ترکیب
 ایدر ، بعضاً خواننده لرله سازنده لرك مجموعی آلتش
 کشییه بالغ اولوردی . ضیافتك ختامنده بوتون
 دعوتلیلره ، حتی طیشاریده مراسم مخصوصه ایله بکله یین
 چاوشانه ، سمور ویا قاتوم کورکلر ، عطیه لر و خلعتلر
 ویریلیردی (۱) . ایچریده ارکان دولت سمور کورك

(۱) تشریفات دفتری، باب عالی خزینه اوراق (۱۱۳۰) :

کیرلرکن طیشاریده کی چاوشلره اشارت اولونور، درحال
 آلقیش صدالری آفاقه یوکسه لیردی . ضیافت اثناسنده
 اکثریا دکزه دستی دیکه رک صدر اعظم و مسافری
 قورشون آتارلر ، عثمانلیرک عسکرلکه و نشانجیغنه
 مراقنی بو صورتله اثبات ایدرلردی . دها صوکر
 قوقلا وحقه باز اویونلری ویریلیر ، او زمان پک زیاده
 شهرت بولان باغچوان قولی معرفتیه کوچکراوینا دیلیردی .
 ضیافت صدر اعظم طرفدن احمد ناکه ویرلدیکی زمان ،
 صدراعظمک هدیه سی کتخدا بک واسطه سیله دارالسعاده
 آغاسنه تسلیم اولونوردی . صوکر ، پادشاهک عودتی پک پارلاق
 اولوردی . صدراعظم پادشاهک اوکنده ر اوپر ، بوضروده
 عسکرلر آلقیش یاپارلردی . بو آلقیشلر ، صدراعظم پادشاهک
 معیتدن آیریلوب مقامنه دوندیکی زمان ده تکرار اولونوردی .
 ابراهیم پاشا ، بوضیافتلرده بویوک بر دبدبه و احتشام
 ابراز ایدردی . اکثریا پارماقلرینه غایت قیمتدار الماس
 وزمرد یوزوکلر ، بلنه مرصع خنچرلر طاقار ، اک
 زیاده سودیکی ذواته ، دائمی صورتده قوللانیدی
 (جواهر معجون) ندن اکرام ایدردی . بعضاً فراجه
 کورکی کیر ، بعضاده قیرمزی چوخه قونطوش کورک
 کیدیکی کورولوردی . هوا سرینجه اولدیغی زمان دیزلرینک
 اوزرینه غایت آغیر ، صیرمه ایشله ملی ، نفتی ایپک بر

اورتو قویار ، دكزك ساكن صولرینه ناظر بر پنجره
اوکنده وقورانہ بر عظمتله عرض اندام ایدردی .
هر ضیافتی ، هر سفیر قبولی ایدیلیشینی متعاقب
ارکان حکومتہ ، چاوشلرہ ، بوتون سرای رجاانہ
ویریلن سمور کوکلر ، خلعتلر ، یکرمدن یوز غروشه
قدر احسانلر بویوک بر یکونہ بالغ اولوردی (۱) .
یکیکچری آغاسی (نقاش پاشا) سراینده ابراهیم پاشایه
برضیافت ویرمش ، ضیافتک ختامنده یالکز صدراعظمک
یکیکچری آغاسی معیتہ ویردیکي احسانلر او زمانک
پارہ سیلہ ۶۵۲۱ غروشه بالغ اولمشدی .

بهارک کوندوزلری سیر بدایعلہ کچدیکی کبی ،
کیجهلری ده چراغان صفالریلہ امرار اولونوردی .
چراغان اککنجهلری طوپ قاپو سراینک بانچهلرنده
اجرا اولوندینی زمان ، بو شنلکه صاریشین ، آشفته
قیزلر وجاریه لرده اشتراک ایدرلردی . کیجه ، ماهتابک

(۱) ضیافتلرده تشریفاتجیلرده خلعت ویریلردی . سفرادن
برینک شرفنه ویریلن برضیافتده تشریفاتجی یه خلعت ویرله مش ؛
اوده تشریفات دفترنده ، ضیافتک صوکنه شو سطرلری
علاوه ایتشد : « سائر ضیافتلرده بو حقیره وایلچینک
اوزرینه مأمور چورباجی یه برر طونلق چوخه و بررطونلق
قماش ویریلوب لکن مومی الیه افندی حضرتلری طرفندن
ویرلیدی . غالبا خاطرندن چیقمشدر . بو دنائشک حسن تعبیری
ایله اکتفا اولوندی . » تشریفات دفتری (۱۱۳۰ : ۱۱۳۷) .

سیمین پاریلتیلری بوغازك مستورا كد صولری اوزرینه
 الماسپارلر سرپدیکی زمان ، سرايك لاله باغچهسی ده
 رنكارنك نورلره غرق اولوردی. بوتون لاله لر آره سنه
 مختلف رنكلرده شکرلر قونور ، آره لری قندیللر
 وشمعه لرله دونادیلیردی. صو کرا ، آهنك ذوق و سرور
 ایچنده بوتون جاریه لرك قومرال و سیاه صاچلرینی دوکهرک،
 بلوری و جاذب قهقهه لرله لاله لر آره سنده قوشوشدقلری،
 شکر قاپیشمق ایچون بربریه رقابت ایتدکلی
 کورولوردی .

اکثریا پادشاه چراغان باغچه سنه ، صالی پازاری
 سراینه ، بشکطاشده ابراهیم پاشانك (فرح آباد)
 قصرینه چراغان تماشاسی ایچون کلیردی . کیجه یاریلرینه
 قدر آهنك و سرور ایله وقت کچیریلیر، شعر او قونورلر،
 مصاحبه لر ایدیلیردی. چراغان صفالری رمضان تصادف
 ایشدیکی زمان، بوتون شهرک ، باغچه لرك و مناره لرك ماهیه لرله
 دونادلینی کورولوردی . او زمان شهرک بو رونق
 ذی صفاسی بوتون شاعرلره سرمایه مقال اولوردی .

ابراهیم پاشا ذوق و اکلنجه عالمرنده بویوک بر
 دبده کوستردیکی کبی سفرانك رسم قبولنده ده ، او

زمانك فوق العاده مدبذب مراسمی ، كندیسنه خاص
بر احتشام ایله اجرا ایدردی . بو دورده سفرا ایچون
بر صره تنظیم ایدلشدی . تبریک صدارته کله جك
سفرا ، آئیده کی صره بی تعقیب ایدرلردی : فرانسه
ایلچیسى ، انكلتره ایلچیسى ، ونديك بالیوسی ، فلمنك
ایلچیسى ، اسوهچ بکزاده لری ، نمنجه وموسقوف قاپو
كتخدالری .

هر سفیرك استانبوله کلیشنده آیری آیری استقبال
مراسمی ایفا اولونوردی . مثلاً استانبوله فرانسه سفیری
کلدیکی زمان مراسم ایفا اولونمازدی . یالکیز مواصلتنك
ایرتسی کونی صدراعظم ، دیوان هایون ترجمانی
واسطه سیله (مروتاً) میوه وچیچك کوندیرر ، بعضاًده
سفیرك استفار خاطرینی لطفاً نظر دقته آیلردی .
ونديك بالیوسی کلدیکی زمان ، بوغازه ایکی چکیدیر
کوندریلیر ، آلائی ایله قوناغنه کوتورلوردی .
سفرانك نامه تقدیمی ایچون صدر اعظمه ملاقاتی ده
بك دبدهلی اولوردی :

او کون ایلچینك رکوپی ایچون بر آت ، معیتی
افرادى ایچونده آیریجه آتلا کوندریلیردی . سفیرك
ینه جکی آته عبای دیوان رختی اورولوردی . استقباله
کیدنلر : چاوس باشی ایله چاوشلر کاتبی و ۲۰ - ۳۰

قدر چاوشدن مرکب بولونوردی . بونلرك كافه سی
 بویوك اونیفورمه ، باشلیته مجوزه ، آرقه لرینه ارکان
 کورکی کیرلردی . سرایک اوکنه ، باشلرنده کچهر ،
 محضر آغانفراتی ایله دلیر ، کوکلورلر و شاطرلر دیزیلیردی .
 عرض اوطه سنك اوکنده ، مجوزه وارکان کورکلری
 ایله وزیر قاپوچی باشی آغالری بولونوردی .

سفر ، چاوشلر کاتبی معرفتیه کتیریلیر ، مسافر
 اوطه سنده بر مدت مصاحبت ایتدکن صوکر ا عرض
 اوطه سنه کیرر ، بر اسکمله یه اوطورردی . بر مدت
 صوکر ا صدراعظم ابراهیم پاشا کمال طنطنه ایله اوطه یی
 تشریف ایدردی . صدراعظم ، او کون باشنه قلاوی ،
 آرقه سته ارکان کورکی کیردی .

صدر اعظمك اوکندن رئیس الکتاب ایله چاوش
 باشی آغا کیرردی . ده ا صوکر ا صدراعظم ، صاغنده
 سلیمی قاپووقلری وارکان کورکلری ایله کتخدا ،
 صولنده قاپوچیلر باشی اولدینی حالده وقار مخصوص ایله
 عرض اوطه سنه کلیر ، رئیس الکتاب ایله چاوش باشی
 آغایه سلام ویرردی . بو ائنده سلام آغاسی یوکسك
 سسله سلام آیلردی . آرتق صدر اعظم مقامنه اوطورر ،
 او زمان دیوان چاوشلرینك آلقیش صدالری اطرفه
 عکس انداز اولوردی .

صدراعظم مقامنه اوطوردینی زمان ، صاغنده :
رئیس الکتاب ، چاوش باشی آغا ، تذکره جی ، مکتوبی
وتشریفاتی .

صولنده : کتخدا بك ، محضر آغا ایله بوستانجیلر
اوطه باشیسی .

آرقه ده اندرون آغالری طورردنی .

صدراعظم یرینه اوطوردقن صوکرا نامه یی ویرمک
ایچون سفیر آیاغه قالقار ، رئیس الکتاب نامه یی آلیر ،
صدراعظمک یاننده کی یاصدیغک اوزرینه قوردی .

بو مراسم اجرا اولندقن صوکرا اولاد صدراعظم
حضر تیرینه ، بعده سفیره طاتیلیر وقهوه لر اکرام
اولونوردی .

بو صره ده سفیرک اتباعنه و دیوان ترجمانه خلعتلر
کیدیریلیر ، خاعت کینلر برر برر طیشاری چیقاریلیر ،
اوطه ده یالکز ترجمانلردن بر قاچ کیشی براقایردی .
دها صوکرا ، سفیره شربت لر و بنجورلر تقدیم
اولونوردی .

بو مراسمک ختامنده ایلاچی یه خاعت کیدیریلیر ،
قویننه قاپوجیلر کتخداسی واسطه سیله بویامه ویاغلق
وضع اولونوردی .

سفیرک عودتنده دیگر ارکان دولت قایلرلر ، سفیری

چاوشلر کاتبی ایلہ دیوان چاوشلری اسکاہیہ قدر تشیع
ایدرلردی .

ابراہیم پاشا فرانسه سفیرینی بوصورتلہ قبول ایتمش،
آوستریا قپوکتخداسنی قبول ایتدیکی زمان، مراسم باشقہ
درلو ایفا اولونمشدی . قپوکتخداسنہ عبائی دیوان
رختی اورولمش بر آت کوندرلمش ، فقط بودفعہ قپو
کتخداسنی مجوزہ لر کیمش چاوشلر کاتبی ایلہ چاوشلر
امینی ، یکرمی قدر چاوش ، اثواب دیوانیلریلہ عسس
باشی وصوباشی استقبالہ کیتمشدی . کلن، قپوکتخداسی
اولدینی ایچون ابراہیم پاشا اوکون قلاوی کیمہ مشدی.
بودورده ارکان دولت سفاهتلہ مشغول اولدقلری
حالہ ینہ تشریفات خصوصندہ عنفاتہ ، اسکی سطوت
اودبدہ بی کوسترمکہ صوک درجہ رعایت ایتشلر، اصول
تشریفاتنی مکمل ، مدققانہ بر صورتدہ ضبط
ایتدیرمشلردی (۱) .

استانبولده سرای خلقی ایلہ برابر سفرا ہیئتئ ده
ذوق وصفادن، پارلاق ضیافتلردن کری طورمیورلردی .
فرانسه ده (ورسای) سرایلرینک واسع کلستانلرنده ،
(۱) خزینہ اوراق ، تشریفات دفتری (۱۱۳۰:۱۱۳۷) .

جسیم آغاچلری آلتنده، زمزمه دار فیسقیه لری قارشیسنده
 کچیریلن حیاتک اوفاق بر نمونه سی ده استانبولده حکم فرما
 اولیوردی. احمد ثالثک جلوسندنبری استانبولده فهریبول،
 ده زالور، دوبوناق، آندره زمل کبی سفیرلر کلشیر،
 بک اوغلنده اون بشنجی لوئینک سفارتخانه سنه پک زیاده
 رونق ویرمشلردی. انکلتزه حکومتی ده مونته کودن
 صوکر استانیانی کوندرمش، اوده حکومت متبوعه سنک
 شرفنی محافظه ایچون شنلکلر ویرمکدن کری طور-
 مامشدی. خصوصیه آوستریا قاپو کتخداسی قونت
 دوویرموند، دبدبه و احتشامده فرانسز ایاچیلرینی ده
 کزیده براقشدی. سفیرلر ییتنده حکم فرما اولان بو
 رقابته اشتراکدن وندیک وفلمنک سفیرلری ده کری
 طور میورلردی. سرای خلقی چراغان صفالری،
 کاغذخانه ضیافتلریله مشغول ایکن، ایلچیلر ده همان بوتون
 سنه یی شنلکلر، بالور، قومه دیالر، آقشام ضیافتلری،
 کوی تفرجلریله کچیریورلردی. اودورده (بلغراد کوی)
 استانبولک اک مهم صیفه سی ایدی. یازین همان بوتون
 کبارلر بورایه چکیایرلردی. فرانسزلر ایله انکلیزلرک
 اک زنکینلری بوراده اوطورلرلردی. اک زیاده،
 شهرده اوطورمقدن جانلری صیقیلان قادینلر، بوراده
 ذوق و صفالرینه اوزون بر جولان ویررلر، بوتون

مجلسلری حسنلری وتبسملریله شنلندیرلردی . بعضاً قره دکنز ساحلارنده تفرجلر اجرا اولونور ، صورت مخصوصه ده قورولان چادیرلردن دکنزک متهیج دالغهلری ، ساحلارده زمزمه لر پیدایدن خشیلتیلری ایشیدیلردی . بو صدار ، جمعیته آهنگ وشادیسنه انضمام ایدرک غایت لطیف بر نغمه حاصل ایدردی . بعضاً باغراد بندلرینه کیدرلر ، کلیشی کوزل مندرلراوزرینه اوزانارق صولرک زمزمه سنی دیکرلردی . سفرا بو تفرجلرک کافه سنده ، شرک کزیده منظره لرینی تصویر ایچون یانلرنده بر رسم بولندیرلردی . بوساملردن بری ده : ژان باتیست وان مور ایدی .

وان مور ، (فلاندر) ده (والانسیه) ده طوغمش (۱۶۷۱) ، مملکتنده اکتساب صنعت ایلدکن صوکر فلامنک ایلچیلرندن بری معیتله استانبوله کلش ، شرک مختلف ومتلون قیافتلرینی ترسیمه باشلامشدی . وان مور ، سلطان احمد ثالث ایله سرای ارکاننک برچوق رسملرینی وجوده کتیرمشدی . بوسورتله اختصاص پیدا ایتدکن صوکر ایلچیلر محافلنده بویوک بر شهرت قازانمشدی . وان مور یالکنز ایلچیلرله دوشوب قالماز ، عثمانلی محافلنده دوام ایدردی . لاله دوری هنکامنده عثمانیلر ایله غریبلر و بالخاصه فرانسزلر ییتنده فوق العاده بر

صمیمیت حاصل اولمشدی. ابراهیم پاشانك نفوذ نظری، تدابیر سیاسی سی تأثیریه پارسه، ویانه یه کوندریلن سفیرلر، وطنلرینه عودت لرنده اوروپا مدینتنك آثارینی تعمیمه چالیشمشر، سفیرلره دوشوب قالمش لردی. بوسیدن لاله دوری عثمانلیر ایچون پارلاق بردور ابتداء، اوروپا مدینتنك اساسلی بر صورتده شرقده انتشاری ایچون ایلک صفحه یی تشکیل ایله مشدی. از جمله (سعد آباد) قصرلرینك انشاسنده فرانسه ذوقنك بویوك تأثیری کورولمش، استانبولك سیاسی محافنده هپ فرانسه لرق تقلید ایدلمشدی. فرانسه سفیری احمد ثالثه قرق قدر ظریف پورتقال آغاجی تقدیم ایتمش، بو پارلاق، یشیل یا پراقلی فدانلرك طراوتدار منظره سی احمد ثالثی پك زیاده ممنون ایلش، بوتون صاقسیلری (سعد آباد) کوشكنك اوكنه دیزدیر مشدی (۱).

وان مور، بولطف منظره لری ترسیم ایله مشغول اولمشدی. همان بوتون سفیرلر، وان مورده مراجعت ایتمشر، صورت مخصوصه ده تابلولر سپارش ایتمشردی. وان مور استانبولده اوتوز سنه اوطورمش، یتمش یاشنده وفات ایتمشدی (۱۷۳۷). وان مور،

(۱) اوکوست بوپ، اون سکزنجی عصرده بوغازیچی

رساملری، ص ۱۲ : ۳۵.

لاله دورنده استانبولك حیات و مناظرینی بوتون تابلولرنده
 یاشاتمشدی . شرقك بو ماهر رسامی استانبولك مناظر
 عمومیه سنه دائر نفیس تابلولر وجوده کتیرمشدی ؛
 فقط اك زیاده، عثمانیلرلك بودورده پك پارلاق و محتشم
 اولان تشریفاتنی مصور تابلولریله شهرت بولمشدی .
 رسام بوتابلولرده شرقك رنكارنك قیافتلرینی ، اوضاع
 و اطوارینی تصویرده بویوك بر مهارت کوسترمشدی .
 بو مراسم هپ عین سالونده ، عین طرزده و عین
 قیافتلرله اجرا اولوندینی ایچون بوکبی رسم قبول
 لوحه لرینی پك قولای وجوده کتیریور ، کندیسنه
 ایدیلن سپارشلری آز بر زمانده حاضرلامایه موفق
 اولیوردی . استانبولده احمد ثالث ویا صدر اعظم
 طرفندن اجرا ایدیلن رسم قبوللرلك صورت اجرای
 وان مورك تابلولرندن بوتون تفرعاتیه آکلاشیلور ،
 ایلیچیلرلك حکومتلرینه کوندردکلری راپورلردن ده
 بلیغ بر صورتده وقوعات نظرلرده جانلانیوردی . مثلاً
 فرانسه سفیری دوبونناق حضوره قبول اولوناجنی
 صرهدده ایکی اوغلنك ده برابر کلکی ایچون مساعده
 آلمش . فقط حضوره کله جکی کون نه دوشونمشه
 دوشونمش ؛ چوجقلرینی کتیرمه مش . رسم قبولدن اول
 دیوانده ویریلن ضیافت اثناسنده صدر اعظم ابراهیم

پاشا سفیرك چو جقلرینی آرامش، بردرلو کورمه مش. نهایت
 سفیره سؤال ایتمش. دوبونناق ده برای تراکت :
 « بودرجه دبده وسلطنتی کورمکه آنلرك قوه باصره لری
 محتمل دکلدر. مادام، اونلرك یرینه قاردشی راهب
 پیرونی کوندردی، دیمش. ابراهیم پاشاده بالمقابله راهب
 پیرونك تشریفندن صوك درجه ممنون اولدیغنی، فقط
 شهزاده لره چو جقلرك كله جکنی خبر ویردیکی ایچون
 درحال انلرك ده کتیرلمسنی، حتی بکله مك ایجاب ایدرسه
 دیوانی ده اوج ساعت تمیدایتدیره بیله جکنی سویله مش.
 بونك اوزرینه مارکی دوبونناق چو جقلرینی کتیرمش،
 آنلرده حضوره قبول اولونمش. آرقه لرینه برر کورك
 اویدیرلمش. بوضورتله ابراهیم پاشانك ده ارزوسی یرینه کلمش.
 وان مور بوتابلوی اودرجه بر دقتله ترسیم ایتمش که،
 چو جقلرك آرقه لرنده، کورکلرك اوزون قوللرینی،
 چو جقلرك ایچنده غائب اولدقلرینی غایت مدققانه
 تصویر ایلشدی. دیگر بر تابلوسنده ده سرای
 ایچنده ویریلن ضیافتلری ترسیم ایتمشدی : ضیافت
 ایچون بش سفره قورولمشدی. اورته ده کی سفره ده،
 صدر اعظمك قارشیسنده ایلچی، صولنده آناتولی
 و روم ایلی قاضی عسکرلری اوطورمشلردی. فقط
 بونلر خرسیانلرله بر سفره ده اوطورمش اولماق ایچون

آیری یمك یمشردی . دیگر سفره‌دهده قپودان پاشا ،
 نشانچی باشی ، ودفتردار ایله برابر دیگر ارکان سفارت
 اوطورمشلردی .

وان مورك بوتابلولری ، لاله‌دورنده عثمانلیلرك قیافت
 وطرز معاشرتلیرنی تدقیق ایچون بویوك براهمیتی حائزدی .
 احمد ثالث دورینك بوماهر رسامی ، تمام ۱۳۲ پارچه
 اثر وجوده کتیرمشدی . الك مشهورلری : احمد ثالث ماركی
 دوبونناق حضوره قبول ایتسی ، احمد ثالث طرفدن مادام
 ماركیز دوبونناقه ضیافت کشیده‌سی ایدی . کذا فرانسه
 ایلچیسى وبقونت آندره‌زهل ایله فلمتك سفیرینك احمد
 ثالث طرفدن صورت قبوله ، صدر اعظم ابراهیم پاشا
 طرفدن بشكطاش سراینده ویریلن ضیافتلره دائرده
 بر چوق تابلولر وجوده کتیرمشدی . ازجمله پاترونا
 خلیك اوچ تابلوسی (۱) ایله استانبولك حیات
 و مناظرینه ، سرای ارکانك ، ولایت خلقك قیافتلرینه
 دائر بر چوق تابلولرله احمد ثالث و ابراهیم پاشانك‌ده
 رسملرنی ترسیم ایلشدی . وان مورك بوتابلولری
 او دورده پك زیاده رغبت قازانمش ، هر بری اوروپا
 سالونلرنی تزین ایلشدی .

ابراهیم پاشانك ذوق صنعتکارانه‌سیله پارلایان لاله

(۱) بوتابلولر الیوم (آسته‌ردام) موزه‌سنده در .

دوری ، بو صورتله فرانسه ده دله دلنشین عکس لر ،
 پایدار اثر لر بر ا قیوردی . ابراهیم پاشا نجیبانه طور لر ی ،
 نازکانه سوز لر یله بوتون سفر ای درایت و عرفانه مسحور
 ایدیوردی . بر چوق سفیر لر ، قرال لرینه یازد ق لری
 راپور لر ده صدر اعظم ابراهیم پاشا نك نجابت اطوار ندن بحث
 ایدیوردی . ابراهیم پاشا ، ایلچیلره و صنعتکار لره
 ملتفتانه معاملاته بولونیور ، بو سایه ده هم دولتک
 سیاستی اداره یه ، هم ده موقعی محافظه یه مقتدر اولیوردی .

احمد ثالث کیجه لرینی ذوق و صفا ایله ، کوندوز لرینی
 ترسانه باغچه سنده ، سعد آباد ده ، اوق میدانده اوق
 تعلیم لر یله کچیردیک صره ده ، وزیر ی ابراهیم پاشا ده
 اموردولته مشغول اولیور ، ذوق و صفای انضباط آلتنه
 آلمایه چالیشیوردی .

فی الحقیقه ، طقوز سنه یی متجاوز بر زمان ظرفنده
 استانبولده آرتق باروت قوقوسی ، قان لکسی کورولمه مکه
 باشلامش ، فکر لر ده بر تراحت ، ادبیات و صنعت ده بر
 ترقی ، قیافته بر تبدل ، عین زمانده فضله بر اسراف
 و سفاهت ده پیدا اولمشدی . هر کس زینت و دبده یه
 انهماک ایدیور ، بوغازک و یا خلیجک مائی صولری
 وستنده ، رنکار نك اطلس دوشه لی قایق لر له سعد آباده ،

قندیللی باغچه سنه ویا بویوک دره ساحلرینه کیتمک ایچون خلق بر بریله رقابت ایلوردی . هر طرفده آلتون وکوموش اکرلر ، الماسلر ویا قوتلرله مزین آلینقلر ، غایت آغر قوشوم طاقملری کورولمکه باشلامشدی . کاغذخانه موسمی کلیرکلز هر کس اولانجه ثروتی زینت واحتشامه صرف ایتمک حسنه قایللمشدی . ابراهیم پاشا بوسفاهته مانع اولمق ایچون هر زمهریه مخصوص قیافتلر تعین ایله مشدی . صدر اعظم طرفندن وضع اولونان نظام موجبنجه ، احاد ناس واصناف ، خواصه مخصوص قائم کورکلردن کیمیه جکلردی . ابراهیم پاشانک ائک زیاده نظر دقتی جلب ایدن ، قادینلرک قیافتی ایدی . غریب شی ! سعدآباد صفاسنده قادینلرک تول یاشماقلری ایچنه زر محبوب صاچان ابراهیم پاشا ، خانملرک قیافتی ده تحدید ایتمک ایسته مشدی : خانملر ، فیابعد اوزون یاقلی فراجه کیمیه جکلر ، اوچ دکر میدن فضله یمنی ، مقدار معیتندن فضله ا کده قورده لا باغلامیه جکلردی .

فی الحقیقه ارککلرک لالهیه ، حسنه وبدایعه انهما کیله برابر خانملرک ده زینت و دبدهیه تمایلی تزیاید ایتمشدی . نسوانک لطیف انداملرینی بوتون جاذب وساحر خطوطیله نظره عرض ایدن قیافتلری او درجه اسرافه سیبیت ویرمشدی که ، استانبولده دوکون مراسمی ایچون بویوک

بر ثروت صرفه لزوم حس ایدلمشدی . نتیجه ده ،
ازواجك كوندن كونه تناقص ایتدیكى ، برچوق خانملرك
ذوق وزینت یوزندن زوجلرندن افتراق ایتدكلری
كورولمشدی .

بودورده بالخاصه سلطان دوكونلری غایت پارلاق
اجرا اولونور ، دامادلر پك زیاده مصرف ایدرلردی
(۱۱۳۶) . علی پاشانك ام كلثوم سلطانله دوكونلری
اجرا اولوندیغی زمان داماد علی پاشا كلین سلطانله زفاف
کیجه سی بر مجوهر قوشاق ایله بر مجوهر ساعت تقدیم
ایتمش ، احمد ثالث بوتون سرای ارکانله ، مثلاً شهزاده لردن
سلیمان ، محمد ، مصطفی ، بایزید و نعمان ایله فاطمه ،
خدیجه ، عاتکه ، صالحه ، زینب ، عایشه ، امه الله ،
صافیه و امینه سلطانلره ، باش قادین افندی ایله ایکنجی ،
اوچنجی ، دردنجی و بشنجی قادین افندیلره ، صالحه
و عایشه سلطانلرك والدهلرینه ، شهزاده محمد ، سلیم
و ابراهیمك والدهلرینه ، ریحان ، رقیه و رابعه سلطانلرك
والدهلرینه كه ، جمعاً یكون بش شهزاده ، اون ایکی
سلطان ، بش قادین افندی ، سكر سلطان و شهزاده
والدهلری و بوندن باشقه ده كتخدا قادین ، خزینه دار
اوسته و دارالسعاده آغاسنه بر دوزینه دیبای رومی ،
برر دوزینه نوظهور خطایی ، برر دوزینه ده

ساده خطایی هدیه اوله رق اعطا ایله مشدی (۱) .
 خاملرك داخلې البسه و قیافتلری، احمد ثالث دورنده،
 بك رنگین و دلنشین ایدی : مثلاً سلطانلر، آرقه لرینه
 باشند آشاغی اینجیلرله مزین ، دوکمه لری ألماس ،
 اوزون بر أنتاری کیرلردی . صوگرا بللرینه غایت
 کنیش و ألماسلرله مزین بر کمر باغلارلر ، بویونلرینه
 زینت مقامنده صافی اینجیدن ، یومورطه جسامتده
 زمردلرله مزین بر قوردون، قولاقلرینه قدق بویوکلکنده
 آرمودی ألماس کوپه لر طاقارلردی . خوطوزلرك اطرافى
 یاقوتدن یاپیلمش کلر و اینجی دیزیلریله سوسله نیردی .
 صاحبلره ایلیشدیریان ایکنه لر کاملاً ألماسلى و زمردلى
 ایدی . خصوصیه یوزوکلر، امثالی کوروله مش بر جسامتده
 ایری ألماس طاشلرله مزین بولونوردی .

وزرا خاملرینك قیافتلری ده آیریجه بر ظرافتی
 جامعدی : خاملر اکثریا طوپوقلرینه قدر ، پنبه ،
 کناری ایشله مه لی ، ایپکدن ظریف بر شالوار، آیاقلرینه
 صیرمه ایشله مه لی بیاض ترك کیرلردی . شالوارك
 اوزرینه کیلن کوملك بیاض ایپکدن، اطرافى ایشله مه لی،
 قوللری یاری بیلکه قدر اوزون و کنیشدی (۲) .

(۱) خزینه اوراق ، تشریفات دفتری (۱۱۳۰:۱۱۳۷)

(۲) مادام مونه کو، شرق مکتوبلری: جلد ۱، ۱۷۱۷ .

کوملکک یاقاسی برألماس دوکمه ایله ایلیکله نیر ، سینه نک
 بوتون عریانلغی کوملکک آلتدن منظور اولوردی .
 صوکره ، اوزرینه ، قوللو ، صیرمه ایشله مه لی ، دوکمه لری
 اینجیدن انتاری کیلیر ، اوزرینه درت پارمق قالینلغده
 کمر باغلانیردی . زنکینلرک کمر لری دائما ألماسلر و اینجیلرله
 مزین بولونوردی . فضله مصرف ایتمک ایسته مه یلر ،
 کمر لری بیاض ساتدن یاپدیر لر دی . خانملرک
 باشلرینه کیدک لری خوطوز ، قدیفه دن ، اطراف ی اینجیلر
 و الماسلرله مزیندی . اینجیلر چیچک تقلیدی یاپیلر ،
 مختلف رنگده یاقوتلردن کلر ، ألماسدن یاسملر ،
 صاری یاقوتدن فولیه لر وجوده کتیر یلیردی . صاحبه
 ألماس طاقق کبارلر آره سنده مودا ایدی . صاحبلر دائما
 اورولور ، قاشلره عطر شاهیلر سورولور ، اکثرا
 صاریشین صاح اورکولرینک نظر نواز برپارلاققله
 طوپوقلره قدر سوروندیکی کورولوردی .

أو ایچنده کی بو قیافت ، خار جده ده عین ظرافتله
 کندینی کوسترردی . لاله دورنده ایسه ، خانملرک مسیره
 قیافتلری لاله لرک ظرافتی نسبتنده اینجه لک کسب ایتمشدی .
 فقط بر مدت صوکره بو حال دوام ایده مه مشدی .
 هر زمان یاپیلدینی کبی ، اداره حکومتده عجز کورولور
 کورولمز ، عوامک تعصب حسلرینی اوقشامق ایچون

قادیلرک قیافتلرینه تسلط ایدلمشدی . اول امرده
 قادیلرک صیقمه فراجه‌لری ، یاقه‌لرینک اوزونلغی ،
 فس‌لرینه ساردقلری یا شاق‌لرک اینجه‌لکی نظر دقتی جلب
 ایتمش ، تزئید ظرافتله تنویر حسن ایتک ایسته‌ین
 خاتم‌لرک ذوق صنعتکارانه‌سنده تجاوز ایدلمشدی (۱) .
 لاله دورینک رجالی ادبیات وصنعتده بویوک بر
 اینجه‌لک کوسترمش‌لردی؛ فقط قلب‌لره شعر وصنعت الهام
 ایدن حسن‌لری خودپسندانه بر غیرتله رنجیده ایتیمه‌جک
 قدر یوکسکلک کوسترمه‌مش‌لردی . مع‌مافیه کندیلری
 ینه ذوق‌لرینه دوام ایت‌مش‌لردی . یازین چراغان‌لر، قیشین
 حلوا صحت‌لری بربرینی ولی ایل‌مشدی . شاعرلر :

نو بهارک کرچه سیر کلشن و صحراسی وار ،
 فصل سرما‌نک ولکن صحت حلواسی وار .

مضمونیه ارباب ذوق و دلی کیجه صفالرینه ، حلوا
 صحت‌لرینه دعوت ایت‌مش‌لردی . بو صحت‌لر قیشک چراغان
 اک‌لنجه‌لری مثابه‌سنده ایدی . حلوا صحت‌لری سرایلرده
 اجرا اولونور ، گاه احمد ثالث طرفدن ارکان دولته ،
 گاه ارکان دولت طرفدن پاشاهه ویریلردی . صدراعظمه
 فرط محبتی اثبات ایچون :

چراغمسك بنم سن ، هم وزیر نكته دانمسك
نظيرك يوق ، صداقت ايله مشهور جهانمسك

طرزنده بيان توجهات ايدن احمدثالثي حلوا صحبتته
دعوت ايچون ابراهيم پاشاده :

ازلدن عبد مملوكك ، چراغ خاصكم زيرا
سبب سنسك بنی احيايه ، دولته سعادتله .
سنكدرخانه ، يوقدرمنتك شوكتلو خنكارم
كرم قيل ، صحبت حلوايه كل ، اقبال شوكتله .

طرزنده بيان حسيات ايلردی .

اکثر کيجهلر ، اکابر دولته شعرا ، صدراعظم
ابراهيم پاشانك بشکطاشده کی سراینده طوپلانیرلر ،
اسکی حرب وغزا حکالرينه بدل یکی بر مضمونك
معناسنی تشریح ویا نوزمین بر قطعه ده کی ظرافت حس
وخیالی تحلیل ايله وقت کچیرلردی . بو مصاحبه لری
متعاقب ، بر معتاد ، داماد لره ویا ارکان دولته سمور کورکلر ،
قیمتدار خلعتلر احسان بویورلوردی .

اکثریاء ، صورت مخصوصه ده ، فرانسه ایلچیسی
دوویلنوو ، انکلتزه ایلچیسی ستانیان ، فلمنك ایلچیسی
قورنهلوس ، نمسه قاپو کتخداسی طالماس ، روسیه قاپو
کتخداسی نه پلویه ف شرفنده ضیافتلر ویرلیدی واقع
اولوردی .

احمد ثالثك صوك سنه لرینی تشکیل ایدن لاله
 درنده سفاقت تأثیریه ذوق صنعت ده ترقی ایلشدی .
 حسیاتده پیدا اولان اینجه لك، صنایع و ادبیاتده کزیده
 بیعه لر ایجادینه مصدر اولمشدی . محیطك رونق بهاریسی ،
 صدر اعظمك میل طبعیسی اك زیاده ادبیاتك تجدیدینه
 خدمت ایلشدی . بوتجددك یكانه داهیسی ، ندیم ایدی .
 ندیم ، وطنپرور شاعریمرك تعیری وجهایله ، « شعریمرك
 چهره جوانیسی » ایدی . قضاتدن احمد ندیم افندی ،
 شعرلرنده سلامت طبع وسلاست افاده ایله تمیز ایلشدی .
 ندیم ، اسلاف شعرا درجه سنده فارسی یه مجلوبیت
 کوستردیکی حالده تورکی شعرلرنده لسانك شیوه سندن
 آیرلماشدی . ندیمك طبع عرانه سنه ، یاشادیفی
 عصرك ، اطرافنی احاطه ایدن كل وسند ، لاله وقرنفل
 باغچه لرینك ، سعد آباد اكلنجه لرینك ، ساز و آهنگ
 ایچنده ایدیلن چراغان صفالرینك بویوك تأثیری اولمشدی .
 خصوصیه لره پارلاق قصیده انشاد ایدیشنده وزیر
 زمانك تقدیراته مظهر اولماسی ، آغزینك جواهرله
 طولدیرلماسی ، شاعرك جوهرین تاریخلر ، نادیده
 مضمونلر ابداع ایتمنی تسهیل ایله مشدی .

بویسبدن ندیم ، احمد ثالث دورینك بوتون دبدبه
 و حشمتنی ، سرایلرینك زینت والواتی ، باغچه لرینك

رنکارنك چيچكلريني چراغانلر، ضياقلر و حلواصحبتلريله
 كچن حياتي شعرلرنده ياشاتمشدی . استانبولك بوشوخ
 مشرب شاعری ، بالخاصه اشعارنده كي آهنگ و لطافله
 تمیز ایدیوردی . ندیمك اشعارنده واقعا فضولینك
 آتشین عشقی ، نفیعینك عظمت بیانی یوقدی ؛ فقط
 قوللانديغی اینجه و آهنگدار كلهلرله تصویر بدایعه
 کوستردیكي خارقه بیانه هیچ بر شاعر یتشه مه مشدی .
 ندیم ، لسان عثمانینك دهاسنه یاقین برشیوه قوللانیور،
 فارسی شیوه دن ممکن مرتبه اجتناب ایدیوردی . لاله
 دورینك بوكزیده شاعری واقعا بعض اشعارنده پك
 پرده بیرونانه تصویرلرده بولنیوردی؛ فقط عین زمانده
 طبیعت قارشی بویوك بر مجلوبیت کوستریور ، وطنك
 پایتختی، هر نقطه سنده كي بدایعی بوتون اینجه لكلیله تصویر
 ایدرك وطنه محبت حسنی تولید ایتكدن خالی قالمیوردی .
 ندیمك قوه خیالیه سی پك پارلاقدی . انیس روحه
 (رنك كلدن جامه) ، (بوی یاسمندن پیرهن) تصور
 ایدن بو حساس و تزیه شاعر ، « كمر كسته » پراکنده
 گوشه دستار ، عمرینی ذوق و نشاط عالملرنده كچیرمش،
 شوخانه تشبیهلریله زماننك اك رند مشرب شاعرلری
 صره سنه كچمشدی . ندیم، قصر لر تصویرنده ، بهاریه لر
 انشادنده بویوك بر صنعت کوسترمش ، مدحیه لرنده بیله

کل و بهاردن ، لاله و یاسمندن ، رنك و رایحه دن
 آیرلما مشدی . بعضاً قلبك پرستش ایتدیکی بر حسن
 تصویر ایلدیکی صروده عمیق بروجده شاعرانه یه قایلار ق :

سراپا حسن و آنسین ، دلستانسین ، ناز پرورسین .
 جوان مهربانسین ، شوخسین ، نازنده دلبرسین !

طرزنده روحندن قویان بوتون اوصافی ابدال ایتمش ،
 فقط قلبنی پارالایان فرقت آجیلرینی ، عاشقانه تمیلرینی ده :

- یکیدن اسکی محبتلری تجدید ایدم .
- کل ، بنم قاشی هلام بزه برعید ایدم .
- سنی برجام مصفا ایله خورشید ایدم .
- کل ، بنم قاشی هلام بزه برعید ایدم .
- یتر آغلادتدی فراقك بو دل بیماری ،
- یتر ایتدیردی خیالك بکا آه وزاری ،
- کامکارانت بزی برکورمك ایله کل باری
- کل ، بنم قاشی هلام بزه برعید ایدم .

طرزنده بوتون خزنلریله تصویرده بویوک برمهات
 کوستر مشدی . داماد ابراهیم پاشایه کتابجیلیق و مصاحبك
 ایدن بدیم ، دهاصوکر امنجم باشینك (صحائف الاخبار) نی ده
 تورکجه یه ترجمه ایتمشدی .

ندیمك معاصری اولان شاعرلر ایچنده سید وهبی
 ایله احمد نیلی ، نحیفی ، صفائی شعرده استاد وظیفه سی

کورمشلردی . سید وهبی (حلب) مولویتنده بولونمش،
استانبوله عودتنده وفات ایتمشدی (۱۱۴۹) .

وهبی اکثریا (سعد آباد) صفالرینه اشتراك ایدر،
حاله مناسب شعرلر انشاد ایلردی . «عهدنده رئیس
شاعران» اولان سید وهبی ، احمد ثالث دورنده اجرا
اولتان سور هایونی تصویر آ بر (سور نامه) یازمش ،
سلطان احمد چشمه سنک اوزرنده کی نفیس قصیده یی
تنظیم ایدرک نامنه برآبد رکز ایله مشدی . سید وهبی
عاشقانه شعرلرده انشاد ایتمش ، ازجمله غزلیاتنده :

بزدن کسيلمه ، سينه اغیاری ایتنه جا .
ای تیغ یار ! دلده یرک یوقیدر سنک ؟

کبی اینجه حسلرله مالی بدیعهلر وجوده کتیرمشدی .
احمد ثالث دورینک بوتون شاعرلرینه ابراهیم
پاشانک تصویبی اوزرینه عثمان زاده احمد نائب افندی ،
با فرمان ، (سلطان الشعرا) نصب اولونمشدی .
وظیفه سی ، انتظام اشعاره دقت ایتک وغیر موزون
شعر انشاد ایلک قباحتمده بولنانلره شرع بلاغتک فتاوی
سختنی تطبیق ایله مکدی .

فی الحقیقه لاله دوری برچوق شاعرلر یتشدیرمش،
فقط عین زمانده دری افندی کبی عالملا، راشد وسامی

کبی مؤرخلر، طورمش زاده احمد بك کبی خطاطلرده کورلمشدی .

ابراهیم پاشا ، عصرنده علوم وقوننه بك زیاده رغبت کوسترمش ، ترقیات فکریهیه ممکن اولدینی قدر غیرت ایلهمشدی (۱۱۳۸) .

پاشا ، اك جسم آثاری آز بر زمان ایچنده ترجمه ایتدیرمك ایچون زمانك علما ، فضلا وشعرا سندن مرکب علمی انجمنلر تشکیل ایتدیرر ، بو مجلسده شاعر ندیم ، نیلی احمد ، سیدوهی ، میرزا افندی زاده محمد سالم ونخنی کبی دورك اك بویوك شعرا و علماسی ده حاضر بولونوردی . بو صورتله (ادرنه) جامعی کتبخانه سنده تك نسخه سی بولونان امام بدرالدین عینك (عقدالزمان فی تاریخ اهل الزمان) نی علما وفضلا دن مرکب اوتوز کشییه ، دها صوکر خواندمیرك (حبیب السیر) نی سکنز کشییه بشر اونر فورمه تقسیم ایدرک آز بر زمانده ترجمه ایتدیرمشدی (۱) .

ابراهیم پاشا ، علوم و ادبیاتی حمایه ایتدیکی کبی ، مطبعه جیلنگ ده ، ایلک دفعه اولق اوزره ، ملکمزده تطبیقنه همت ایلهمشدی (۱۱۴۱) . بوکاده سبب ، وقیله (۱۱۳۲) فرانسه یه سفارتله کیدن یکر می سکنز

چلبی محمد افدینک اوغلی مکتربیٰ صدرعالی خلفاسندن محمد سعید افندی اولمشدی . سعید افندی ، او زمانلر پدریله برلکده پارسه کیتمش ، علوم وفنونک ، و ازجمله فن طباعتک ترقیسنی اطرافیه کورمشدی . مملکتنه عودتنده درگاه عالی متفرقه لرندن ماجار ابراهیم آغانی بو صنعته واقف بولمش ، کندیسيله مشاوره ایدرک استانبولده بر مطبعه آچمایه قرار ویرمشدی .

فی الحقیقه ابراهیم اغا صنعت طبعه جداً واقفدی . ماجارستانده (قولوژوار) شهرنده فقیر برعائله دن دنیایه کلن (۱۰۸۵) ابراهیم متفرقه ، مملکتنده لایقیله تحصیل کورمشدی . صوکرآ ، اورته ماجار قرالی توکلی بک عثمانلیلرله برابر اجرا ایلدیکی محازبه ده اسیر ایدلمشدی (۱۱۰۵) . ابراهیم اغا استانبوله کله رک (۱۱۰۶) اسلامیتی قبول و آداب اسلامیه بی تحصیل ایدرک (رساله اسلامیه) نامیله برده اثر تألیف ایله مشدی (۱۱۲۶) . ایکی سنه صوکرآ آوستریا ایله وقوع بولان حرب اثناسنده (بلغراد) ه کلن ماجارلره ترجانلق ایتمش ، ختام حربی متعاقب راقوچینک تکفور طاغنده اقامتی اثناسنده کندیسنه کاتبک وظیفه سی ایفا ایله مشدی . راقوچینک یکی کویده اقامتی اثناسنده استانبول کمرکی اموالندن ، تکفور طاغنده اقامتی اثناسنده ده

خزینہ عامرہ دن معاشنی آلمشدی . (پسا روفچہ)
معاهده سندن صو کرا ، ابراہیم افندی صدر اعظمہ
مناسبت پیدا ایتش ، او صرہ دہ یکر می سکز چلی
محمد افدینک اوغلی سعید افندی دلالیہ مطبعہ تأسیسنہ
قیام ایله مشدی .

فی الحقیقہ ، بو دورده تورکیہ دہ بر مطبعہ تأسیسنہ
فوق العادہ احتیاج واردی : اولاً ، یازمہ آثار غایت
بہالی اولدیغی کبی بر چوق نفیس اثر لردہ متوالی حریقار
اثناسندہ محو اولیوردی . خصوصیلہ (قاموس) و (جوہری)
کبی جسیم کتابلری طبعہ علومک الدہ ایتمی امکان
خالد جندہ ایدی . بوسیدن ابراہیم افندی (وسیلۃ الطباعہ)
نامندہ کی اثرینی ابراہیم پاشایہ تقدیم ایتش ، کافہ مصارفی
بدنندن تسویہ ایدلمک اوزرہ بر مطبعہ کشادینی استرحام
ایله مشدی . فقط کتب علمیه نک طبعی حقندہ جواز
شرعی اولوب اولدیغی اعلان ایچون شیخ الاسلامہ
مراجعت لازم کلشدی . بونک ایچون دہ فتوی استحصالہ
لزوم کورولمشدی (۱) .

(۱) باصہ صنعتندہ مهارت ادعایدن زید ، لغت و منطق
وحکمت و ہیئت و بونلرک امثالی علوم آلیہ دن تألیف اولونان
کتابلرک حروف و کلماتنک صورتلرینی بر قالبہ نقش ایدوب
اوراق اوزرینہ باصغله اول کتابلرک مثلرینی تحصیل ایدرم
دیسہ ، زیدک بو وجهلہ عمل کتابتہ مباشرتنہ شرعاً رخصت وارمیدر؟

ابراهيم پاشا فتواي استحصا ل ايتدكن چو كرا
 علمای زمانه دن بر قاچ ذاتی مصحح تعین ایتش، ابراهيم
 متفرقه نك سلطان سليمده كندی خانه سنده كتاب
 باصانه مساعده ویرمشدی . بومطبعه ده ايلك دفعه
 اولارق ، مراد ثالث زماننده وان قولى محمد افندی
 طرفدن تركجه ترجه ایدیلن (صحاح جوهری) ، آز
 بر زمان صوكراده فرهنگ شعوری ، نعیما تاریخی ،
 راشد تاریخی ، جهاننما ، تقویم التواریخ، تحفة الكبار
 فی اسفار البحار ، كلشن خلفا ، تاریخ تیمور ، تاریخ
 مصر ، تاریخ افغانیان ، تاریخ بوسنه ، تاریخ هند -
 الغربی ، فیوضات میقنطیسیه ، اصول الحكم کبی اثر لر
 طبع اولونمشدی . بواثرلردن تاریخ افغانیان (تاریخ سیاح)
 بولونیالی ژه زوویتلردن، راقوچینك راهی قروزینسکی
 طرفدن ابراهيم پاشا ایچون تورکجه تألیف ایدلمشدی .

الجواب : باصه صنعتنده مهارتی اولان برکسنه مصحح
 کتابك حروف و کلماتی بر قابله صحیحاً نقش ایدوب اوراقنه
 یاصغیله زمان قلیله بلامشقة نسخ کثیره حاصل اولوب کثرت
 کتب رخیص بها ايله تملکه باعث اولور . بو وجهله فائده
 عظیمه یی مشتمل اولغله اول کسنه یه مساعده اولوب بر قاچ
 عالم کسنه لر صورتی نقش اوله جق کتابی تصحیح ایچون تعین
 بیوریلورصه غایت مستحسنه اولان اموردن اولور « تاریخ
 عاصم ، جلد ۵ .

هولدرمانك صرف تورکیسی ده بو مطبعه ده طبع
اولونمش، فرانسه جه حرفلر پارسدن جلب ایدلمشدی (۱).
ابراهیم پاشا، بو غیرتی ایله عثمانلی ملکنده جداً
نافع بردور اتباه وجوده کتیرمشدی .

لاله دورنده یالکز ادبیات و مطبعه جیلق ترقی
ایتمه مشدی؛ انشا آتهدیلن مراق تأثیریه چینجیلک ده
ترقی ایله مشدی . چینی اعمالی عثمانلی ملکنده پک زیاده
رواج بولمشدی . از جمله سلیم اول، چالديران مظفریتدن
صوکرا ایران ارباب صنعتدن برقاچ (کاشی کران) ی
(ازنیق) ه یرلشدرمشدی . (چینی ازنیق) آزمان
ایچنده ملکمزده رغبت قازانمشدی .

فقط مرور زمان ایله چینی اعمالی ده متروک قالمش،

(۱) ابراهیم متفرقه دها صوکرا خبره جی احمد پاشا ایله
برابر سیاسی ایشلرده قاریشمش، سلطان محمود اول زماننده
وقوعه کلن آوستریا حربنی متعاقب مکالمات سیاسیه مأمور
اولمشدی . وفاتنده (۱۱۶۰) قاسم پاشاده، ادریس مخنی
قبری جوارینه دفن اولونمشدی . تاریخ وفاتی، هزار طاشی
اوزرنده محکومدر .

حسب حالی اوله نورس مصرع تاریخ آنک
باصدی ابراهیم افندی صحن فردوسه قدم

شرقك نفيس چينيلرى مبانى قديمه ديوارلرندن باشقه
 يرلرده كورولمز اولمشدى . ابراهيم پاشا ، صنايع بديعه يه
 محبتنى بوصنعتى تشويق ايدرك اثبات ايله مشدى . صدراعظم ،
 تكفور سراينده برچيني قابريقه سى انشا ايتديرديكى كې ،
 مبانى يى حريقدن وقايه ايچون برده طولومباجى اوجاغى
 تاسيس ايتمش ، ضابطلكنه فرانسز مهتديلرندن كركچك
 داود آغايى تعيين ايله مشدى (۱) .

ابراهيم پاشانك اصلاح مسكوكات خصوصصنده ده
 غيرتى كورولمشدى . ابراهيم پاشا زماننده بوتون صرافلر
 وقاچيلر خزينه عامريه هر آي اللى بش بيك درهم
 خالص كوموش ويرلردى . كوموش درهمك اهالى
 يئىنده يكرمى آچقه دن يكرمى ايكي آچقه چيقماسى
 اوزرينه ضربخانه عامريه ده كوموش كله مكه باشلامشدى .
 بوسيدن زولته ، پاره ، وچيل آچقه باصيلامامش ، نتيجه ده
 معاملات تجاريه سكته داراولمشدى . بونك اوزرينه بدستان
 وصراف كى تخدالرندن بر مجلس عقد اولونه رق كوموشك
 درهمى ايچون نظاما يكرمى ايكي آچقه ، يكي كسيلن زولته لره
 طقسان آچقه (اوتوزپاره) ، زر محبوب ايچون درت يوز (۲) ،
 يكي غروش ايچون يوز يكرمى آچقه فيئات وضع اولونمشدى .

(۱) مزاري ، خصى نساخسته خانه سى جوارنده كى قبرستانده در .

(۲) بالاخره عمود اول دورنده ۳۳۰ آچقه تيزيل

ايدلشدى ، تاريخ صبحى ، ص ۷۰ .

تبریزك اشغالی اوزرینه اوراده ده برضر بخانه آچیلمش،
 کمال فعالیتله سلطانی آلتونلر باصیلمشدی . بو آلتونلرک
 هر بری یکر می درت قیراط خالص آلتوندی . هر یوز
 عددی یوزاون درهم اولاجق، هر برینک قیمتی درت
 یوز آچهدن عبارت بولوناجقدی . بو آلتونلردن برقاچ
 دانه سی تداول ایده ایده استانبوله کلش، نهایت صدراعظم
 ابراهیم پاشانک آینه کچمشدی . ابراهیم پاشا آلتونلرک
 کنارلری دوزکون وزنچیرلری منتظم اولمادیغنک فرقه
 وارمش، انتظامپرورلکه اعتناسنی بوخصوصه ده ابراز
 ایدرک، استانبولدن تبریزه نمونه لک آلتونلر کوندرد-
 مشدی (۱) .

بو دورده ممالک عثمانیه ده طبابت ابتدائی بر حالده
 ایدی . مع مافیه بعض امراضک تداوی سی، سائر مملکتلرده
 کورولمداک برطرزده ایدی . از جمله چیچک خسته لغنک
 آشیشی غایت عملی بر صورتده تطبیق اولونیوردی .
 تلقیح اصولی تورکیه ده کشف اولوندیغی جهته
 چیچک خسته لغندن کیسه نک قورقوسی یوقدی .
 برچوق قادینلر واردی که، صنعتلری آشیلجیق ایدی .
 آشی ایچون اک مناسب زمان، صیجاقلرک صوکی، یعنی
 صوکه بهار بدایتی ایدی . بوموسمده چیچک خسته لکنه

دوچار اولانلر موجود اولوب اولمادیغنی هر عائله بر برینه
 سؤال ایدر، بر قاچ عائله طویلانیر، مجموعی اون بش
 اون آلتی کشتی بولنجه، آشیجی قادینلردن بری
 دعوت اولونوردی. قادین بر جویر قابوغنی طولوسی
 اک ای بر آشی کتیر، هانکی طاماره آشیلاناغنی
 سورار، آلدیغنی جوابه کوره بویوک برایکنه ایله ایسته نیلن
 طاماری چیز، اورایه طیرمیق کبی بر اشارت یابدقن
 صوکرایکهنک اوجی نه قدر آلیر سه اوقدر آشی قور،
 صوکرای اورایی باغلار، اوزرینه بر جویر قابوغنی
 یاپیشدیرردی. دهاصوکرای دیکر بش آلتی طامارده عین
 عملیاتی یپاردی. روملر علی العموم، بری آللرینه،
 بری هرایکی قوللرینه، بری ده کوکسلرینه اولق اوزره
 خاچ شکنده آشیلانمایی اوغور صایارلردی. فقط بو
 یاره لک ایزلری غائب اولمادیغنی ایچون بواصول فنا بر
 تأثیر حاصل ایدردی. بوسیدن اک زیاده باجاقلر و قوللر
 کبی وجود ک قاپالی قسملرنده کی طامارلرندن آشیلانیرلردی.
 آشیلانان چوجقلر بر هفته یه قدر ای اولوب اوینامایه
 باشلارلر، صوکرای براز صیتمه یه طوتولورلر، اوزمان
 ایکی ونادراً اوچ کون یاتاقدی قایلرلردی. بواشناده
 یوزلرنده یکریمی اوتوز قدر چیچک چیقار، هیچ بر اثر
 برامازدی. سکز کون صوکرای، کویا هیچ خسته اولمامش

کپی کزینیرلردی . هر سنه بیکلرجه چوجغه بو صورتله
 آشی عملیاتی یاپیلردی . بوسیدن چیچک خسته لکنی
 هرکس براکلنجه تلقی ایدردی . خسته لک ائناسنده یاره لر
 بوتون جراحتی طولار ، چیچک خسته لکنک زهرینی
 چکر ، کمال شدتله یایلماسنه مانع اولوردی .
 آشی عملیاتندن همان هیچ کیمسه نک اولدیکی
 کورولزدی (۱) .

ابراهیم پاشا ، مملکتک تربیه فکریه سنه خدمت
 ایده جک مساعیدن کری طور مامشدی . صدراعظمک
 بو غیرتی احمد ثالث ده تشویق ایله مشدی . پادشاه ایله
 وزیر ی سایه سنده پاتختک هر گوشه سنده آثار عمران
 باش کوستر مشدی . بر طرفدن یالیر ، کوشکلر
 و باغچه لر بنا ایدیلور ، دیگر طرفدن کتبخانه لر
 و مکتبلر انشا اولونیوردی . سرای هایون داخلنده کی
 کتبخانه ده بوضرعه ده بنا اولونمشدی (۱۱۳۱) . کتبخانه یه
 درت بیکی متجاوز کتاب قونمش ، ترینات داخله سنه
 صوک درجه اعتنا ایدلمشدی . کتبخانه نک طاوانه
 مصنع بر قنديل ایله بر فانوس آصیلمشدی . کتابلرک
 بوتون جلدلری عثمانلی صنعتنه نمونه اوله جق برظرافته
 وجوده کتیرلمشدی . لاله دورینک تراخت صنعتی ، یالیزیلی

جلد لرك نقوش واز ہارندہ دہ كندینی كوسترمشدى .
 ابراہیم پاشا عمومہ نافع كتبخانہ لر ومكتبلر انشا
 ایتدیردیكى كبی شهر ك خارجہ قارشى تأمین انتظامندہ
 غیرت ایدیوردی . ازجلہ سرايك اطرافندہ كى سورلر
 ۲۲۷,۷۴۸ غروش صرفیلہ یدى قوله دن اكرى قابویہ
 قدر كاملاً تعمیر اولونیور ، بشكطاشدن قبا طاشہ
 ریختملر انشا ایدیوردی . بشكطاش سراي ایلہ طولہ
 باغچہ آرسندہ كى (عرب اسكلہسى) نہ كلن قندقلی
 اہالیسنہ طولہ باغچہ ایچندن یول ویریلیوردی .

ابراہیم پاشا شهر ك تنظیمہ ، صیق صیق وقوعہ
 كلن حریقردہ سرايت وقوعنى منع ایچون اخشاب
 قسملرك انشا ایدلمہ مسنہ دقت ایتدیكى كبی آره صرہ
 چارشیلری طولاشیور ، اكسیك آتمكہ تصادف ایدر
 ایتمز درحال استانبول قاضیسنی عزل ایدیوردی . بو
 دورده اتمك ترازى ایلہ طارتیلوب صاتیلیوردی .

ابراہیم پاشا ، استانبولده پك زیادہ صرف اولٹان
 قہوہ تجارتتیدہ نظام آلتہ آلمایہ غیرت ایلہ مشدى .
 استانبولہ كلن قہوہ (یمن) دن (جدہ) و (مصر)
 طریقہ کلیردی . بر مدت صوكر (مصر) دن اوروپایہ
 قہوہ اخراجی منع ایدلمشدى . او زمان اوروپالیر یمنہ
 کمیلر سوق ایدہرك قہوہ یی محندن غالى فیتالہ صاتین

المشتر ، (مصر) ه قهوه اخراجنه مانع اولمشلردی .
 ابراهیم پاشا بو محذورک اوکنی آلمق ایچون یمن امانه
 درکاه عالی چاوشلریله نامه هایون کوندرمش ، اوروپالیره
 قهوه صاتیلماسنی منع ایتدیرمکه موفق اولمشدی (۱) .

ابراهیم پاشانک صدارتنده فرانسه ایله مناسبات
 تجاریه اولدقجه ترقی ایتمشدی . فرانسه نك (لانغه دوق)
 شهرنده اعمال اولونان (کنیش لوندره) ، (معهود
 لوندره) ، (برنجی لوندره) ، (عادی لوندره) دنیلن
 قماشلر ملکمزده پک مقبول ایدی . (لانغه دوق) دن
 هر سنه استانبوله وممالک شرقیه اسکله لرینه بش بیک
 بالیه دن زیاده قماش کوندریلیردی . صوکرالیونک صیرمه لی
 قماشلری ، مارسلیانک بویالی قماشلری ، اجزای طیبه
 وزینت اشیاسی ده سوق اولونوردی . بو ادخالات اون
 بش میلیون لیرایه بالغ اولوردی .

ممالک عثمانیه دن ده فرانسه یه حبوبات ، پاموق ،
 ایپک ، قهوه ، وفرانسه صنایعنه عائد مواد ابتدائیه
 کوندریلیردی . از جمله موره ، سلانیک وغلوصدن
 بغدادی ؛ مصردن پرنج ، بقله ، قهوه ، سنامکی ،
 زعفران وکوساله ؛ از میر ، سلانیک ، وعکادن پاموق
 ویوک ؛ صیدادن پاموق ایپکی ؛ طرابلس شام ، قبریس ،

از میر ، موره و حلبدن ایپک ایله هندستان جویزی سوق اولونوردی (۱) . فرانسه تبعه سی شرقدہ اون سنہدن فضلہ اوطورامازدی . ارباب تجارت اکثریا سفیرلری واسطہ سیناہ ایشلرینی کوردیرلردی . ہر سنہ فرانسه ایلہ دولت عثمانیہ بیتندہ بش یوز تجارت کمیسی آمد وشد ایدردی .

ابراہیم پاشا زمانندہ مارکی دوبونناق سرای ایلہ پک صیقی مناسبت پیدا ایتمش ، قمامہ کلیسائی قہ سنک تعمیرینہ موفق اولمشدی . ابراہیم پاشا ، فرانسه ایلہ حسن مناسبت تأمین ایچون مساعده ایتمش ، حتی روملر وارمنیلر حقندہ مساعده کارانہ طاورائمشدی . قمامہ کلیسائی حقندہ کی مساعدتندن صو کرا ، فرانسه ایلہ تأمین مناسبات ایچون یکر می سکز چلبی محمد افندی بی سفارتلہ فرانسیہ اعزام ایتمشدی .

بو دورده تورکیہ ده اک زنکین تاجرلر ، موسویلر ایدی . موسویلرک نفوذی همان خارق العاده ایدی . عثمانیلر غایت لاقید و صنایعدن متفر اولدقلری ایچون بوتون تجارت موسویلرک الندہ ایدی . ہر پاشانک معیتندہ ہمہ حال بر موسوی بولونور ، بوتون ایشلرینی او

(۱) شہر ، استانبولده فرانسه سفارتلرینہ دائر مخطرہ تاریخہ ، ص ۲۷ - دوبونناقک سفارتنامہ سی ، ص ۱۴۴ .

تسویه ایدردی. پاشانک مأمور اولدینی ولایتلرده پیاسه بی
تفتیش ایتک، هدیه لری آلتق، ادخالات و اخراجات
امتعه سنی تدقیق ایلک اونک آئنده ایدی. اطباء و کیلخرج،
ترجان، هپ موسویلردن انتخاب اولونوردی. تجارت
متعلق هرشی اونلرک اللرندن کچردی (۱).

نوشهرلی ابراهیم پاشا صنعت و ادبیاته، حیات
اجتماعیه نک اصلاحنه اولدجه اهمیت ویرمشدی؛ فقط
عصرلردن بری مملکتده حکمران اولان مرض اجتماعی بی
تعصب و جهالت حسلرینی تمیزله مک، حتی بر درجه
قدر تخفیفه بیله مقتدر اولامامشدی. واقعا بوتون شهر، ظریف
باغچه لر، نظرربا کوشکرله ترین ایدلمشدی؛ فقط افکارده،
انلرک بقاسنی تأمین ایده جک تحولات وجوده کتیرله مشدی.
ابراهیم پاشا، هر درلو غیرتیه برابر، مدنیت فکر-
لرینی مملکتده تأسیسه موفق اولامامشدی. بوتون
ترقی و تکامل، موقت و ظاهری ایدی. غنبرین لاله
زارلرک، ربیعی کوزلرک آره سنده، هر زمان میال
طغیان، هر دقیقه آماده فوران بر عصیان و جهالت
کتله سی یو وارلانیور، ویشایوردی. ابراهیم پاشا،
بو طبقه بی اصلاح ایتکدن زیاده ذوق شخصیسنی تطمین
ایتمش، زماننک ذوق آشنایان رجائه :

شیوه سی ، نازی ، اداسی ، خنده سی پک بی دل ،
 کردنی پوسکوره بکلی ، کوزلری غایت کوزل ،
 صبرمه کاکل ، سیم کردن ، زلف تل تل ، اینجه بل ،
 کل یاناقلی ، کلکلی ، کراکلی ، مور خارلی

دلبرلراندن باده نرنوش ایتدیره رک طاتلی و آهنگدار
 بر حیات کچیرتمشدی . واقعا ممالک اجنبیه دن کلن
 سفیرلره (لازمۀ ناموس دولت) عظیم بر دبدبه واحتشام
 ایله کوستریش ، سرایک اولانجه زیب وزیروری آیاقلر
 آلتنه فرش ایدلمشدی ؛ فقط مملکتک آتیسنی تقویه
 ایده جک سیاسی و صاغلام برتدیر اتخاذا ایدلمه مشدی . اون
 اوچ سنه یی متجاوز بر زماندن بری اداره حکومتله اشتغال
 ایدن داماد ابراهیم پاشا ، موقعنی بیله محافظه ایده جک
 متانت کوسترمه مشدی . او صورتله که ، بر قاچ سنه
 صوکر ا بر باطرونا خلیلک عصبانی ، اوچ قهوه جی ایله
 بر قاچ مناوک طغیانی عثمانلی تختنی صارصمش ، احمد
 ثالث محتشم وزیرینی ، صفا پرور ، زر وزیروره مستغرق
 ارکاتنی قانلر ایچنده سقوط ایتدیرمشدی .

ابراهیم پاشانک و نتیجه ده احمد ثالث سقوطنی
 احضار ایدن ۱۱۴۳ عصبانی ، آسیای وسطاده ظهور

ایدن سیاسی تبدل لک نتیجه سی ایدی . احمد ثالث ایله
وزیری (سعد آباد) ده ، چراغان صفالرنده دمکدار
اولورلرکن ، بویوک پترو فابریقه لرده چالیشهرق ، عمله لک
ایده رک روس ملتنی قورتارمش ، ملتیه آسیاده یکی
ثروتلر تدارک ایتمه نک چاره لرینی کوسترمشدی (۱) .
واقعا استانبولک شوخ مشرب شاعر لری :

اهالی عز و دولته ، رعایا امن و راحتده
هز اربابی رفعتده ، جهان یکپاره نورانی !

ترانه سیله ذوقیاب اوله رق لاله رنک لرینه باقمقدن
هر طرفی شفق کون کوریورلردی ؛ فقط حقیقت حال
بونک بوسبوتون عکسی ایدی . شاعر لک کوردکلری
نورایت ، استانبولک سرایلرنده و مسیرده لرنده ، خانملرینک
شوخی و شاطر باقیشلرنده ایدی ! ولایتلر سفیل و پریشان
نان پاره یه محتاج ، مستبد و الیلرک ظلمی آلتنده کریاندی .
ایران حدودی دائمی بر حرب و قتال ایچنده ایدی .
بویوک پترو متادی بر صورتده ایرانده استیلا ایدیور ،
سلطنت ایرانیه نک انقراض تارماردی اوزرنده ارانه سطوت
چاره لرینه توسل ایلوردی .

(۱) بالطه جی محمد پاشا و بویوک پترو ، کتابخانه عسکری ،

مراجعت .

روسیه نك بواسیتیلاکارانه حرکتیه ایرانده ظهور
ایدن اختلال سبب اولمشدی : خاندان صفویه دن شاه
حسین ، افغان امیری میر محموده ترك سلطنت ایتمشدی .
بونك اوزرینه افغانیلر ایرانه استیلا ایده رك (اصفهان) ی
یغما ایتشلر ، خاندان صفویه دن طهماسبی فراده مجبور
ایلمشلردی . بر مدت صوكرامیر محمودك برادرزاده سی
اشرف ، بوتون تعلقاتی قلیچدن كچیره رك اداره حكومتی
الده ایتمشدی . بویوك پترو ، بواختلالدن بالاستفاده
قافقاس طاغلریله بحر حزر بیننده کی اراضیدن ایرانه
داخل اولمشدی . صوكرامیر بریور ویشله بحر حزر ك
غرب ساحل لرینی تماماً اشغال ایلمشدی . بویوك پترونك
بواسیتیلادن مقصدی پك آشكاردی :

پترو ، بوتون عسکرلرینه ایراد ایلدیكى نطقده ،
قارشیلرینه چیقان یالچین قیالر کریسنده منور وخارقه نما
شهرلر بولوندیغنی آكلاتیور ، هندستانه آنجق ایراندن
كچمك قابل اولدیغنی تعریف ایدیوردی . پترونك
مقصدی ایراندن هندستانه یول آچق ، آسیانك
بودی ثروت شبه جزیره سندن روس قومنی مستفید
ایلمكدی . پترو ، اوروپا حكومتلرینی عصرلردن بری
اشغال ایدن ، ونديكك ، فلمنكك وانككتره نك بربرینی
متعاقب كسب ثروت ایتلمرینی تأمین ایله ين اقصای شرق

تجارتی روسیه به دوندیرمک ایستور، معیتده کی افراده
 « ایشه بزم هندستان یولز . . بویولی بزدن کیمسه
 غصب ایده مز ! » دیوردی (۱) .

بویوک پتروئک بو حرکتی ، او جوارده یاشایان
 اسلام اهالی بی ایرانک معاونتدن نومید براقش، هان
 جمله سی ده استانبوله ، خلیفه اسلامه مراجعت ایلشدی.
 احمد ثالث بو مراجعت اوزرینه ایرانیلری مدافعه به میل
 ایتشدی. فقط داماد ابراهیم پاشا ، اوتهدن بری تعقیب
 ایلدیکی مسالمتپرورانه سیاستدن آیرلایه رق ، ایرانک بلا
 محاربه روسیه ایله مقاسمه سنی احمد ثالث حالت فکریه سینه
 دها موافق کورمشدی .

ابراهیم پاشا ، ایرانک بویوک پترو ایله برابر مقا -
 سمه سنی استانبوله متعدد قونفرانسلرده مذاکره
 ایتدیرمشدی . بومذاکرات، دفتر امینی حاجی مصطفی
 افندی ایله رئیس الکتاب محمد افندی ، روسیه قاپو
 کتخداسی نه پلویه ف بیتنده اوزون اوزادی اجرا
 ایدلمشدی (۲) . ابراهیم پاشانک مقصدی ایران یوزندن
 بویوک پترو ایله حرب ایتمه مکدی. چونکه عثمانلی اردوسنک

(۱) والیزه و سکی ، بویوک پترو ، ص ۳۸۷

(۲) چلبی زاده عاصم ، ص ۱۲۸ — مارکی دوبوناقنک

سفارتنامه سی ، ص ۲۰۱ : ۲۱۲

حالتہ تماماً واقف اولدینی کبی چارک مکمل عسکرلری بولوندیغی ده بیلوردی . بناءً علیہ ۱۲۰۰۰ کشیلک بر (نظام جدید عسکری) وجوده کتیرمک ، انلری آرناوودلرله بوشناقلردن ترکیب ایتمک ایستوردی . « شاید بومقصدہ موفق اولور ویکچیریلر طرفندن بر ممانعت کورمرزه ، او زمان کندی عسکرلری دهه مکمل اولور ، ابراهیم پاشاده ایران سفرندن عودتده اولانجه غیریله خرسیانلر اوزرینه آتیه بیلردی » (۱) فقط ابراهیم پاشانک وضعیتی غایت مشکلدی :

خلق ، روسلرک سنیلرله مسکون اراضی به تجاوز ایلدیکنی چکه مدیکندن حربہ طرفدار بولئیور ، احمد ثالث ایسه باره صرف ایتهمک ایچون قطعاً حربی ارزو ایتوردی . بو سیدن ابراهیم پاشا بو ایکی ضد جریانی تألیف مجبوریتده بولئیوردی . ابراهیم پاشا بومشکل وظیفه یی ایفا ایتمک و ایرانه سفر آچماق ایچون فوق العاده بر مجاس عقد ایتدیرمشدی . بومجلسده بوتون ارکان دولت ، « شیخ الاسلام ، وزرای عظام ، صدور و علمای کرام ، استانبول و حرمین محترمین قضالریله تحصیل نام و کام ایدن موالی لازم الا کرام و اوجاقلرک

(۱) مارکی دو بونناک فرانسه خارجیہ نظارتنه مکتوبی ،

آغایان و اعیان ضابطانی و بالجمله اعیان خدام دولت و ارکان سریر سلطنت سرای آصفیہ دعوت «ایدلمشدی» (۱). مجلس انعقاد ایتد کدن صو کرا ابراهیم پاشا فرانسه سفیری دو بوناقه دیوان ترجماتی کوندرمش، روسیه و ایران مسئله سی حقنده کی فکرینی استمزاج ایتشدی. ابراهیم پاشانک بوندن مقصدی، اکثریتی حرب طرفداری اولان مجلس ارکاتی، اک زیاده دوست بیلدکلری فرانسه سفیری لسانندن وضعیت سیاسیہ نک مهالکنه واقف ایتک، بو صورتله صاجی عقد ایتدیرمکدی. صلحک عقد ایدلمسند فرانسه نک ده علاقہ سی واردی: چونکه دولت عثمانیه ایران و روسیه ایله حرب ایتمه یه جک اولورسه، قوتلرینی محافظه ایدمه جک، و بو قوتلر آوستریایه قارشى دائماً تهدید وظیفه سی ایفا ایلمه جکدی. ابراهیم پاشاده باشقه بر منفعت دوشونوردی: اوده فرانسه و روسیه ایله برابر اتفاق مثلث تشکیلی فکرندہ ایدی. بو مقصدی استحصال ایتدیکی تقدیرده، آوستریادن آرتق قورقو قالمایه جقدی. بناءً علیه او کون دیوان ترجمانی کلیرکلر ابراهیم پاشا بوتون مجلس ارکاتی کو سترمش:

— فرانسه سفیری نه سویله دیسه، عیناً آکلات. هر کسجه معلومدرکه، بو ذات بزم صو ک درجه دوستمزد ر.

بزه ای نصایحده بولونا جغه هپمز امیز .
 دیمشدی . بونک اوزرینه ترجمان سفیرک سوزلرینی ،
 یعنی دولت علیه نک بومسئله ده حزم واحتیاط ایله حرکت
 ایتیمی لازم کله جکنی ، چارله بوزوشمق مناسب اولمایا جغنی
 سویله مش ، ابراهیم پاشاده مجلس ارکاننه نه فکرده
 اولدقلرینی سؤال ایله مشدی . اوزمان هر کس ، بلاتر دده ، مصالحه
 فکرنی ترجیح ایله مشدی . اوکون مجلس طاغیل مش ،
 ابراهیم پاشا ارکان دولتدن بمضیلریله قوناغنه عودت
 ایتیمشدی . احمد ثالث ، اوراده ابراهیم پاشایه منتظر
 بولونیوردی . صلحک قرارگیر اولماسی اونیده پک
 زیاده ممنون ایله مشدی . حتی بو عمنونیتنی کوسترمک
 ایچون :

— بنده سزکله هم افکارم . چار ایله عقد اولنان
 مصالحه یی جدی بر سبب اولمادن ، هیچ بر صورتله
 نقض ایتمک طرفداری دکلم .

دیمشدی . ابراهیم پاشا عقد صلحه موفق اولدقدن
 صوکر ، ایرتسی کونی فرانسه ایلچیلی ایله روسیه
 قابو کتخداسنی دعوت ایتمش ، مقاسمه مسئله سنی
 موضوع بحث ایده رک خریطه اوزرندن حدودلر تعیین
 اولونمشدی . اتخا ذ اولونان مقرراته کوره : بحر حزرک
 غرب ساحلی ایله دربند حوالیسی چاره ، قافقاسیه نک

وسط قسملریله تفلیس و روان احمدناله ترك اولونمشدی .
متباقی قسملرده افغان امیرینه براقیلمشدی .

روسیه ایله دولت عثمانیه ییتنده عقد ایدیلن
بو صلحه (صلح مؤبد) نامی ویرلمشدی . فقط بوصلح
آنجق ایکی سنه مرعی اولاییلمشدی .

اوکون ابراهیم پاشا ، موفقیتدن صوڪ درجه ممنون ،
فوق لعاده بشوش ایدی . صلحك محسناتندن بحث ایدیور ،
فرانسه سفیرینه شو صورتله ادارهیه کلام ایدیوردی :

— صلح مؤبد ، صرف بنم اثرمدر . بوکاده اوایل
بسیط فکرلرله تشبث ایتدم . مقصدم دولت عثمانیه
ایله موسقوفلر ییتنده ، فرانسه ایله اولدیغی کبی ، بر
اتفاق عقد ایتك ، بوصورتله وجوده کله جك بر اتفاق
مثله جهانی تتره تمکدر . بو پروژیه او قدر عاشق وصلح
ومسالمته او درجه مجلوبم که ، شاید بریسی بومسالمتی اخلاله
تشبث ایده جك اولورسه ، سینه سنه خنچرمی صاپلامقدن
کری طورمیه جغم .

ابراهیم پاشا بومقصده نائلیتنی اثبات ایچون
شیخ الاسلامک فتواسنی کوستریور ، صوکر روسیه
قابو کتخدا سنه خطاب ایدرك :

— کوریورسکزی یا ، دیوردی ، مناسباتک
منقطع اولماسنه نه قدر چالیشیورز . سزه بونک یکی بر

دلیلنی دها کوستریم . شاه حسین بزم ده ، سزك ده .
دوستکنز ایدی . بومناستله کنديسنی برابا فرض ایدهلم .
شاه حسین وفات ایتش ، واوچ ده اولاد براقش :
دولتمز ، چار ، شاه طهماسب . شمدي میراثی بونلر
بیننده تقسیم ایتك لازم کلیور .

دوستمز فرانسه سفیری ده بزه قساملق وظیفه سنی

کوریور .

صوکرا ، کوله رك علاوه اییدیوردی :

— تقسیم ایتسین ، فقط عشر آلماسین !

ابراهیم پاشا بوسوزلری فوق العاده «نجیبانه» ،
مردانه ، صمیانه برادا ایله سویلیوردی « (۱) . اوکون
اجتماع درت ساعت سورمش ، ایکسی صدر اعظمك
بیاناتیله کچمشدی .

ابراهیم پاشا بو موفقیتی متعاقب فرانسه سفیری ایله
روسیه قاپو کتخداسنك شرقه بشکطاشده کی سراینده
برضیافت ویرمش ، بوضیافتده مصطفای ثانیك دامادی
چرکس عثمان پاشا ایله کندی دامادی قایماق مصطفی پاشا ،
اوغلی محمود پاشا ودها سائر ذوات حاضر بولونمشدی .
یمکدن صوکرا هرکس چیقمش ، ابراهیم پاشا سفرا ایله

(۱) مارکی دوبونناك خارجیه ناظرینه مکتوبی ،

۲۲ کانون ثانی ۱۷۲۴ .

یالکز باشنه قالدیغی زمان روسیه قاپو کتخداسنه :
 — کوریورسکزیآ ، محافظه صلح ایچون نه قدر
 آچیق وصیمی حرکت ایدیورم . شاید چار بو حسن
 نیتمه مقابله ایتمزه ، اوزمان ده ینه عین صمیمتله حربه
 دوام ایده جکم . بز چارک وضعیتنی اونک ظن ایتمدیکنندن
 زیاده بیلورز . حتی قومشولرینک ، حقنده کی تصورلرینی ده
 بیلیمور دکلز .

دیمشدی . بونک اوزرینه روسیه قاپو کتخداسی
 چارک اسوه جله دوست اولدیغنی سویله مک ایسته مش ،
 فقط فرانسه سفیری دوبوناق درحال سوزینی کسه رک :
 — بکا قالیرسه ، روسلرک صدر اعظم حضرتلری
 قدر صاغلام دوستلری اولاماز . چار ، بو مخالفتدن
 امین اولارق قومشولرینک حسدلرینه رغماً ایرانده
 یسته دیکنی یاپابیلیر . فقط باب عالی بی اهما ایده جک
 ولورسه ، اوزمان هرکس بیلیر که صدراعظم حضرتلری
 شمدی یه قدر دولت علیه وئراسندن هیچ برینه نصیب
 ولمایان وساططه حرکت ایده بیلیر .

دیمشدی . ابراهیم پاشا روسلرله (صالح مؤبد)
 عقد ایتمش (۱) ، بر هفته صوکراده پارلاق بر رسم

(۱) ۸ تموز ۱۷۲۴ ، ربیع الاخر ۱۱۳۷ — تاریخ
 چلبی زاده عاصم ، ص ۱۵۸ : ۱۶۹ .

قبول اجرا ایدیلهرک آلتی ماده و بر خاتمه اوزرینه ترتیب اولونان صلحنامه لر تعاطی ایدلمشدی . فرانسه سفیری ایله روسیه قاپو کتخداسنه سمور کورکمر احسان اولوندیگی کبی بویوک پترو طرفندن ده بیان تشکر ایدلمشدی . حتی فرانسه سفیری ده ایلرینه کیده رک بو خدمتک مکافات اولوق اوزره جزائر بحر سفیده قونسولسلقلر احداث وساقز آطه سنده کی (قاپوسه نلر) علیهنده ویریلن حکملری ابطال ایتدیرمشدی . فقط روسیه ایله فرانسه بیتنده تورکیه حقنده موجود تخالف افکاردن طولانی بومصالحه نک پک چوق عمری اولماشدی .

استانبولده بومقاسمه اجرا اولوندیگی صرعه ایرانده اثر حیات نمایان اولمشدی . ایران ، بواثناده فداکار بر خلاصکاره مالک اولمشدی : عادی برکاروانجی اوغلی ایکن اشقیارئسلکی ایدن نادر ، بوصرعه بویوک بر اردوایله خراسان طاغلرندن اینمشدی . نادر ، بر چوق اردولری سوق واداره ایده جک مزایایی حائز دی . مهارتی ، حیلہ کارلنی ، جرأتی ، ظلمی ، حرص شهرتی ، طالعه انقیادی ، اوصرعه ایرانی قورتاراجق بر خلاصکار ایچون اک مهم اوصافدن معدود اولایلیردی .

نادر ، اولای تاجندن تختندن جدا دوشن طهماسبی

حمایه ایتمش، کندیسنه (طهماسب قولی خان) عنواتی ویرمشدی. صوگرا، خاندان صفوی به صادق ایرانیلری معیتته آلارق (اصفهان) ه یورومش، اشرف خانی فراره مجبور ایتمش، شهری قان و آتش ایچنده بوغمشدی. آرتق او تاریخدن اعتباراً اصفهاندۀ ظاهرآ طهماسب خان، فقط حقیقتده قولی حکمران اولمایه باشلامشدی. نادر، افغانیلری قلیچدن کچیردکن صوگرا قارشیسنده عثمانیلرله روسلره تصادف ایتمشدی. فقط هرایکی حکومته بردن تعرض ایتکی مناسب کورمه مش، اولا روسلرله او یوشمش، اشغال ایتدکلی یرلری برافشدی. بویوک پترو اساساً تورکیه قارشی غدارانه بر سیاست تعقیب ایلدیکی جهتله ابراهیم پاشا ایله عقد ایلدیکی معاهده احکامنه هیچ اهمیت ویرمه مش؛ بومعاهده دن ایکی سنه صوگرا (۱۱۳۸) آوستریا ایله تورکیه قارشی کیزلی براتفاق عقد ایتمشدی. بعده عثمانیلره مراجعت ایدۀ رک باب عالینک استیلاسی آئنده بولتان یرلری ایسته مش، استانبوله سفیر کوندرمش، حتی جواب بکله مه دن (تبریزی) باصمش، بوقوت عثمانیلری قانلره بوغمشدی. بوصرمده استانبوله ظفر قصیده لری تنظیم اولونیور، حلوا صحتلرینه دوام ایدیلوردی. فقط بر مدت صوگرا ایرانیلرک (تبریز)

مظالمی خبر آلتجه ، ایرانه اعلان حرب ایتمه لزوم حاصل اولیوردی . احمد ثالث حربہ قطعاً کیریشمک آرزو ایتیموردی . فقط ابراهیم پاشا ، عثمانلیلق نامنه ایدیلن بوتجاوزک داخلده عصیانلر تولید ایده جکنی ادراک ایتمش ، هیچ اولمازسه خلقی تسکین و تطمین ایچون ، افکار عمومیه یه اهمیت ویرمیه رک ظاهری بر سفربرک اجراسنه لزوم کورمشدی . ابراهیم پاشانک مقصدی ایشی صلح ایله بیتیرمکدی . فی الحقیقه ، ابراهیم پاشانک تدبیری وجه ایله پادشاه (اسکدار) ه کچه جک ، اردوگاه قورولاجق ، بر طرفندن ده صالح مذاکراتیله اشتغال ایدیله رک ایران مسئله سی یاتیشدیر یله جقدی .

احمد ثالث ، صدر اعظمک بوتکلیفی ایسته میه رک قبول ایتمش ، آغستوسک ایلک کونلرینه طوغری پارلاق برآلایله (اسکدار) ه کچمشدی . احمد ثالث بوحرکتی پک محتشم وپک مغفلانه ایدی : احمد ثالث سلطنت قدرغه سیله بوغازه طوغرو آجیلیور ، بوتون دونانمانک اسکدار ساحلی طولاشدینی کورولیوردی . بوکچید رسمی تمام درت ساعت امتداد ایدیوردی . (اسکدار) ده اهالی بی اغفال ایچون هر درلو تدایره توسل اولونیوردی . پادشاهک طوغلر چکیلیور ، احمد ثالث اوزون سورغوجلو پیکلرک زیب و زیوری

اورتاسنده، آت اوزرنده کیدیوردی. آرقده سرایک
ایلری کلن ارکانی پادشاهک مرصع قلیجی، یدک
صاریغی، آبدست ابریغی طاشیوردی. خلقده اعلان
حرب حسی اویاندرمق ایچون هر درلو وسائطه مراجعت
ایدیلیوردی. اوزاقدن، پادشاهک یدکده سرق اولنان
بارکیری اوزرنده مزراقلر و قالقانلر کورولیوردی.
سرایک نارین وقادینلاشمش ارکانی، مزین، هیچ بر
ایشه یاراماز، قیمتدار سلاحرله خلقک اوکندن
کچورلردی. سرایک آق آغلاری و حرم آغلاری ده
زره لر و مغر لر کیمش لردی.

بونلر موزیقه ایله کچورلردی. دها صوکر اشیخ
الاسلامک، علما وارکان دولتک، ایچ اوغلانلرک
سلاحرله کچدکلری کورولیوردی. آلایه اک زیاده
رونق ویرن ایچ اوغلانلردی. همان بوتون اوغلانلر
زره لر اوزرینه ایپک صارغی صارمشر، اوموزلرینه
آلتونلر، صدفلر و اینجیلرله مزین سلاحر آلمشر،
قدیفه لی وصیرمه لی اوقدانلقلرینه یال دیزلی اوقلر طولد.
یرمشردی. آلا ی بوتون پارلاقلی، اولانجه دبدبه سیله
اسکداردن کچورلردی. فقط قاضیکویه کلیر کلز
طاغیلیمشدی. او زمان ارکان دولت جوارده کی سرایلره
صاوشمشر، بعضلری ده بوغاز ایچنده کی یالیرینه

ذوق و صفا ایله مشغول اولمایه کیتمشلردی . عسکرک
بر قسمی شهره کوندرلمش ، بر قسمی ده اردوگاه
محافظه سنده بر اقلمشدی . دها طوغریسی بوتون بو آلائی
بر تیاترو صحنه سی تأثیرینی حاصل ایله مشدی .

اسکدار آلایندن صوکررا بر قاچ هفته کچمشدی .
ابراهیم پاشا متماًدیاً مذاکرات ایله مشغول اولیور ، فقط
باب عالینک دساسلغی آرتق هر کسک نظر دقتی جلب
ایتمک باشلا یوردی . اردوگاهدن ، ایران حدودندن
کنن یکیکچریلرک دشمندن کوردکلری مضالم حقنده کی
روایتلری خلقک تعصبی غلیانه کتیریوردی . یکیکچر-
یلرک بر چوغی اساساً وقت حضرده اصنافلق ایتدکلری
ایچون ، سوزلرینی اهالی بیننده پل چابوق یاییورلردی .
شهرده تدریجی بر غلیان حسی پیدا اولیور ، رجال
حکومتک اسکدارده بولونمالری ، عصیانه حاضرلانا نلرک
بر قات دها جرأتی آرتدیریوردی .

فی الحقیقه پایتختده ارکان دولت و حتی احمد ثالث
عاهنده آلتدن آله غلیان حاصل اولمغه باشلامشدی .
فقط بو غلیانک سبی یالکیز رجال حکومتک ذوق و صفایه
مجلوبیتی دکلدی :

عثمانی ممالک‌کنده حیات اجتماعی همان هیچ بر ترقی به
 مظهر اولامامشدی . بوتون اهالی بر پادشاهک نفوذ
 واستبدادینه، کیف وهوساتنه تابع یشامشدی . مملکتک
 بر چوق یرلرنده مدرسه‌لر آجیل‌مشدی ؛ فقط بوتلردن
 صرف طلبه علوم یتشمش ، آنلرکده قسماً محروم
 ادراک اولانلری خلق‌یننده تعصب تخملرینی تنیه‌ایتمکدن
 بشقه بر شینه خدمت ائیمه‌مشلردی . مثلاً ، تشریفاتیجینک
 اوافق بر خطاسیله خرقة سعادتہ دعوت‌ایدلمه‌ین آیاصوفیه
 کرسی شیخک درحال ایرتسی کون حکومت علیهنده
 اداره افکار ایتدیکی ، خلقه احکام دینه تلقینی ایچون
 وجدانندن زیاده ، منفعت حسنی رهبر اتخاذا ایتدیکی
 کورولمشدی (۱) .

اهالینک برنجی طبقه‌سنی علما صنفی ایله یکیچریلر
 تشکیل ایدیوردی . علما صنفی سلاح مغویلری ،
 یکیچریلرده سلاح مادیلریله کتله اهالی وحقی سرای
 ارکانی اوزرینه اجرای نفوذ ایتمشلردی . اکثریا ارادل
 ناس حمایتی ایله عصیانلر نتیجه‌سنده موقع قضایی اشغال
 ایدنلر ، بر اجتهادلریله الک اساسلی مؤسسه‌لری زیروزر
 ایدمه‌جک تأثیرلر حصوله کتیرمشلردی (۲) . علمانک

(۱) چلبی زاده عاصم ، جلد ۱

(۲) « سعد آبادده آلتی یدی سنه مقدم بنا واطرافی

دساتیر دینیه، شریعت اسلامیہ جدّاً وقوفی اولانلرندن علم و معرفت پک بویوک استفاده لر کورمشدی .
 همان بوتون شعرا ، ادبا ومؤخر رجال علمیہ دن
 یتشمشدی . کذا خلق اکثریتله تحصیلدن محروم
 اولدقلری جهتله ، علمایه هر طرفده فضله بر حرمت
 ورعایت کوسترلمشدی . ناسک علم و دین حقده پرورده
 ایلدکلری حس احترام ، بو صنفه قارشی قبلرده دائماً
 عظیم بر انقیاد حاصل ایلمشدی . فقط بو حس ، بر
 چوق دفعه لر ، مؤثرات دینیہ بی شخصی منفعتلره آلت
 ایدنلر طرفدن ، سائق اختلال اولوق اوزره استعال
 اولونمشدی .

اهالینک دیکر طبقه سنی اصناف و عوام تشکیل
 ایدیوردی . بو صنفده ، صفوتدن زیاده ، تعصب
 وجهالت اولانجه شدتی ایله حکم فرما ایدی . اکثریسی
 زعما معیتده چالیشان ، یکیچریلک ، اصنافلق ورنجبرلک
 ایدن خلق ، نعمت معارفدن ، رفاه مدنیتدن محروم
 یاشایوردی . بونلرک هم جنسلرینه خدمتلی حرب

کروم واشجار غرس ایله احیا ایتدکلری یوز یکرمیدن
 متجاوز قصرلریله بلا تشبیه شهر کفره فجره کبی محترق اولماسنی
 استانیول قاضیسی اوله جق دیوانه خانه خرابک اجتہادی ایله ..
 مهمات دین و دولندن بر مستحسن حالت اولدیفته بناءً « تاریخ

و ضربدن ، وقت سفرده یغما کرلکدن عبارتدی .
 شرقاً ایران ، جنوباً عربستان ، شمالاً طونه و روسیه ،
 حتی ماجارستان ایچلرینه قدر یاییلان بو کتلهٔ بشر ،
 سرای بروتنی تزیین ایدن قباب و رواق آلتنده ذوق و صفا
 ایله مشغول بش اون کشینک اسیری ایدی . اوروپاده ،
 حیات اجتماعیه حقدده دستورلر وضع اولوندینی صرهدده ،
 بوتون بو کتلهٔ اهالی حقوق انسانیه دن محروم ، مستبد
 بر پاشانک ویا بر یکیچری آغاسنک کیفه تابع ، مقهور
 و پریشان امرار حیات ایدیور ، و بو اسیرانه حیاته
 قارشى هیچ کیمسه نك شکایت ابتدیی کورولموردی .
 عصرلردن بری مملکتده حکمران اولان استبداد ،
 خلقک افکار و دماغی اوزرنده اویوشدیریجی بر تأثیر
 حاصل ایتمش ، دها طوغروسی دین و قورقو حکمداره
 محبتی مجبوریت شکلنه وضع ایله مشدی . خلقک بو
 غیر اختیاری ، اعتیادی مطاوعته مقابل ، احوال عالمدن
 خبردار رجال حکومتک وظیفه سی ، سنه لردن بری
 آوستریا مهاجماتی قارشیسنده ازیلن جسم وطنی
 قورتارمق ، مملکتده آتیسنی تأمین ایده جک بر قوت
 حاصل اولمادجه کیف و استبداده تابع اولما مقدی .
 حال بوکه اکثر رجال دولت بودقیقه بی ادراک ایده میور ،
 حالک محافطه سنی استقبالك تأمیننه ترجیح ایدیوردی .

ابراہیم پاشا ، فی الحقیقہ اون ایکی سئہ یاقین بر زمان ظرفندہ مملکتک فکری ترقیاتہ خدمت ایتمشدی ؛ فقط اودہ وطنی قورتاراجق جدی بر قابلیت کوسترمہ مشدی . ابراہیم پاشا بواثنادہ ۶۴ یاشندہ ایدی (۱۰۷۹-۱۱۴۳) . پاشانک خطیاتہ نسبتاً پک چوق اوصافی دہ واردی . ابراہیم پاشا ، سرای ایلہ رجال حکومت بینندہ توزان حاصل ایدہ رک اون ایکی سنہ ادارہ امور ایتمش ، اہالی یہ او درجہ ظلم ایتدیرمہ مش ، والیرک مظالمہ ممکن مرتبہ مانع اولمایہ چالیشمشدی . ازجملہ صوک وقایع ایرانہ اثناسندہ بغداد والیسنہ کوندردیکی مکتوبہ ادارہ حکومت ایچون پک مہم وعاقلانہ نصیحتلر ویرمشدی . فقط عین زماندہ پادشاہک آرزوسنی ، تمایلاتی ، محافظہ موقع ایچون یرینہ کتیرمکدن خالی قالمامشدی . احمد ثالث لالہ لری وبلبللری آرسندہ قادینلرلہ دانتہ لا اورمک ، دیکیش دیکمک ، چراغان صفالرنده بولونمقلہ مشغول ایکن ، ابراہیم پاشا قادین نفوذینہ مانع اولمش ، ادارہ حکومتی بالذات تدویر ایلہ مشدی . احمد ثالث سلطنت سورمش ، ابراہیم پاشا حکومت ایتمشدی .

فی الحقیقہ ، ابراہیم پاشا زمانندہ ، کوسم وترخان سلطانلر دورندہ اولدینگی کبی ، خاتم سلطانلرک ادارہ

دولته قاریش دقلری واقع اولما مشدی . یالکز ، ابراهیم پاشانک زوجه سی فاطمه سلطان (۱) ، بر دفعه فرانسه سفیری ویلنووک شکایتی دیکله مش ، فرانسلره بر جیه کوسترمک ایسته مشدی : ۱۱۴۲ سنه سنده (میلو) قونسولوسی ، مدھش بر کمی قضاسنی متعاقب ، بر جنویز کمیسنک قوداتی حمایه ایتدیکی صرہ ده یکیچریلرک تعرضه دوچار اولمشدی . قونسولوس ، بو حقارت اوزرینه ، حقوقنی محافظه ایچون استانبوله کلشدی . فقط قودان پاشا ، قونسولوسک آرزوسنی اسعاف شویله طورسون ، کنديسنی ده محبسه آتدیر مشدی . حتی بونکله ده قالماش ، جزائر بحر سفید وچناق قلعه ده کی فرانسلر قونسولوسقلرینی لغو ایتمشدی . بو تشبث فرانسه نك شرق تجارتی آلت اوست ایتمشدی . ویلنوو ، بو حقارتی تمیزله مک ایچون صدراعظم دن متعدد دفعه لر

(۱) فاطمه سلطان سلحدار علی پاشایه درت یاشنده نشانلامش (۱۱۲۱) ، پاشانک (پتروارداین) ده شهادتی اوزرینه ابراهیم پاشایه تزویج ایدلشدی (۱۱۲۹) . بو ائاده فاطمه سلطان ۱۲ ، ابراهیم پاشا ۵۰ یاشنده ایدی . او صرہ ده استانبوله بولنان انکلتره سفیرینک زوجه سی مادام مونته کو بو ازدواج دن بحث ایدرکن دییورکه : « فاطمه سلطان ، الی یاشنده بولونان زوجنی کورر کورمن کوزینک یاشنی طوتامادی . مع مافیہ ابراهیم پاشا ارباب لیاقت دن و پادشاهک کوزده لرندن ایدی . » مونته کونک مکتوبلری ، جلد ۱ ، ص ۱۸۴

ملاقات طلب ایله مش، فقط بر درلو موفق اولاماشدی. بر چوق کیمسه لر، رشوت آلمادجه، هیچ بر دالته بولونامیه جقلرینی سویله مشلردی. نهایت ویلنوو دوشونمش، طوغرودن طوغرویه سرایله مناسبتی اولان جنویزلی بر قادینی آله ایتمش، ابراهیم پاشانك زوجہ سی فاطمه سلطانه مراجعت ایله مشدی (۱). فی الحقیقه، بو دورده سرايك الكذی نفوذ سیاسی، پادشاهك کریمہ سی فاطمه سلطان ایدی. فاطمه سلطان دانتہ لایه پك مراقلی ایدی. فرانسه حمایه سنده یاشایان جنویزلی بر قادین بو صنعتده پك ماهر اولدیغی ایچون کنديسنی اکثریا سرایه چاغیرر، قادیندن دانتہ لا اوکره نیردی. ویلنوو، نهایت بو قادین معرفتیه قونسولوس مسئله سنی فاطمه سلطانه بیلدیر مشدی: برکون جنویزلی مادام فرانسه ایله باب عالینك بوزوشماسی یاقین اولدیغی، بر فرانسز قونسولوسنك حبس ایدلمش بولوندیغی، شاید بو کرکینلک دوام ایدرسه فرانسز لرله عثمانیلر بیتنده محاربه بیله اولماسی ممکن اولدیغی آکلاتمش، فاطمه سلطان پك متأثر اولمشدی. بودورده، عثمانلی سراینده فرانسز لر حقنده دائمی بر توجه جاری ایدی. مثلا سرایلیر، وقتیه پادشاهلردن برینك بر فرانسز قرالنك قیزینی دکزده قورسانلر آلدن آلدیغی، صوکر

اونكه اولنديكنى آكلاتيرلر ، محمد رابع زماننده والده سلطانة جميله يايىق ايچون طوپلر آتان فرانسز كميلرندن بحث ايدرلردى . بوسياسى ولطيف حكايله ر فاطمه سلطانك دماغنده سيلنمز تاثيرلر حاصل ايتمشدى .

بوسيدن جنوزلى مادامى ديكرديكله مز جاني صيقيلمش :
 « بنم فرانسزلره يك چوق محبتم واردر . هله بابام فرانسزلره صوك درجه دوستدر ! » ديه باغرمش ،
 بوشيلرك كاملاً بر كاغده يازيلوب كنديسنه كتيرلمسنى امر ايتمشدى . فاطمه سلطانك امرى اجرا اولونمش ،
 بر قاچ كون صوكراده ابراهيم پاشا سفارت تر جاننه التفاتده بولونمش ، حنى سفيره سلاملر كوندره رك :
 « كنديسنك صورت قطعيه ده ممنون اولماسنى آرزو ايدر ! » ديمشدى . ويلنوو ، فاطمه سلطانك بوعلو جانبندن متأثر اولارق كنديسنه قيمتدار اوچ الماس دوكمه تقديم ايتمشدى . فاطمه سلطان بو هديهلرى آلاماق ايچون چوق اصرار ايتمش ، نهايت حسب النزاكه قبوله مجبور اولمشدى .

احد ثالث زماننده سراى نفوذى يالكز بوكي اوفق تاثيراته منحصر قالمشدى . سرايده بويوك مقياسده انترقه لردن اثر قالمامشدى . بناءً عليه ابراهيم پاشا حقه پيدا اولان خصومت ، پاشانك عجزندن ويا

استبدادندن زیاده ، احرار ایتدیکی پارلاق موقعی
رقیلرینک چکه مه مسندن ایلری کلیوردی .

اهالینک ایران سفرینی بهانه ایتلری ایسه پک ظاهری
برسبیدی . فی الحقیقه ایراندن کلن عسکرلرک سوزلری ،
عوام بینده پک زیاده اجرای تأثیر ایدیوردی ؛ فقط
بو طبقه نك کندی کندیلرینه عصیان ایتلری امکان
خارجنده ایدی . بویله برعصیانده موفقیت ، آنجق یکچریلرک
التحاقه وابسته ایدی . اوتارینجه کلنجه یه قدر یکچیرینک
غیری اولانلر عصیان ایتمه مشلردی . بوتون تخمیر
یکچیری سلاحلریله دیوریلش ، قزغان قالقمادقجه پادشاه
قوتنک سقوط ایتدیکی کوروله مشدی . بو ائانده
یکچیریلرک اشتراك ایتلری ایچونده مهم سبیلر یوق
دکلدی : ابراهیم پاشا (نظام جدید عسکری) یتشدرمکه
باشلامش (۱) ، تجارت ویرکیسی اولق اوزره (بدعت)
نامیله برویرکی وضع ایتمشدی (۲) .

یکچیریلرک قسم اعظمی وقت حضرده تجارتله
اشتغال ایدرلردی . بوسیدن ، یکچیریلر بینده درحال
خوشنودسزلق باش کوسترمشدی . محاربه میدانندن
کلنلر ایسه اصناف آرمه نه صوقولشلر ، اولنری ده

(۱) دوبوناقک سفارتنامه سی ، ص ۲۲۳ .

(۲) عطا ، اندرون تاریخ ، جلد ۲ ، ص ۱۵۳ .

تشویقه موفق اولمشلردی . شوخالده خلقك اصناف
 طاقمی ایله یکیکچریلر آماده فوران بروضعیتده بولونیورلردی .
 ابراهیم پاشانك رقیلری ، لاله دورنده کوشك و باغچه
 صاحبی اولانلری چکه مینلر، بوزمره بی اداره ایتدکن
 صوکرارکان دولتی محو ایتکه ایسته دکلری کبی موفق
 اولورلردی . ذاتاً یکیکچریلر آلدده ایدلدکن صوکرار
 آنلر ایچون پادشاه خلع ایتک ایشدن بیله دکلدی .
 بوتون دولت عثمانیه نك قلبکاهنی سرای تشکیل ایدیوردی .
 باب هایونه وورولان قوتلی برضربه، بوتون ایمپراطورلغك
 عروقی اوزرینه اجرای تأثیر ایدر ، اوراده حصوله
 کلن امر واقعه قارش، قوجه عثمانلی ایمپراطورلغك
 ولایتلرندن هیچ بر صدای اعتراض یوکسلمزدی .

مملکتده اساساً تحصیل و تربیه ، افکار و حسیاتده
 تلاحق و اتحاد پیدا ایتمه مشدی . معاونت مشترکه و محافظه
 حقوق حسلری تورکیه ده هیچ برزمان جای انکشاف
 بولامامشدی . هیچ برکیمسه ، حتی صدر اعظملر ،
 یکیکچری آغالری ، دارالسعاده آغالری بیله ، مدافعه
 نفس وسائطنه مالک دکلمزدی : پادشاهك امری صاعقه
 سرعتیه اجرا اولونور، بوفلا کتدن هیچ بر فردتخلیص
 کریبان ایده مزدی . عبرت طاشلری ، رجال دولت
 ایچون ، اك صوگ موقع احترامی تشکیل ایدردی .

سرایده وقوعه کلن تبدلر، مشروع و جالب اطاعت بر امر واقع اولمق اوزره تلقی ایدیلردی . خلق اساساً محتاج معاونت و حمایت بر حالده ایدی . مملکتده شخصی تشبثلره فردی ثروتلر وجوده کلمه مشدی . هرکس حکومتک ویره جکی علوفهیه ، افندیلرینک احساننه مفتقر قالمشدی . ضرورت صوکرادهیه واصل اولمشدی . ایکی یوز سنه اول ۳ آچه ایدن بر درهم کوموشک رایجی زمانمز مسکوکاتیله قرق پاره ایکن ، شمدی ۲۰ آچهیه ویریلن بر درهم کوموش آنجق آلتی پاره ایده بیلوردی . حکومت ، خاقی بو پاره ایله تحکم آلتنده طوتیوردی . بناءً علیه هر حکومت ، ایستر مستبد ، ایستر عادل اولسون ، اهالی ایچون بر ایدی . خلقک یکانه دوشونجهسی ، شخصی رفاهنی تأمین ایله مکدی . بو حس ، ملتک ذوق حیاتدن ، نعمت مدنیتدن ، وطن محبتدن بی خبر بولونماسدن ایلری کلیوردی . عثمانلی مملکتده برقاق دفعه اختلالر وقوعه کلش ، پادشاهلر شهید ایدلمشدی ؛ فقط بو اغتشاشلر ، همان بلا استنا بر رعصیاندن ، شقاوتدن باشقه ماهیتی حائر اولامامشدی . هیچ برقیام ، هیچ بر حرکت ، مملکت ایچون نافع بر مدنیت پرورانه بر نتیجه حاصل ایتمه مشدی . اساساً بو عصیانلره علما ایله یکچیرلرک اشتراکی ، مملکتده

تعصب و فترتک موجودیتته پک آشکار بردلیدی . بو
 قیل عصیانلر وجوده کتیرمک ایچون محترص برپاشانک
 ویا اراذل ناسدن برقاچ شخصک میدانہ آتیلرسی کفایت
 ایتشدی . جاهل و محترص اللرله اجرا ایتدیریلن بو
 طغیانلر قطعاً بر انقلاب ماهیتنی حائر اولامامشدی ؛
 چونکہ مملکتده فکری تکامل ، اجتماعی تحول
 اولامامشدی کہ سیاسی انقلابلر وجوده کلسین... معافیہ
 عثمانلی اداره سنی کیفرینه تابع قیلمق ایسته ین یکیکچریلر
 کندیلرینی اداره ایچون دائماً بر قهوه جی علی ویا بر
 باطرونا خلیل بولمقده مشکلات چکمه مشلردی . باب
 هایون، پک چوق دفعه لر، عصیان وشقاوت قافله لرینک
 مهاجمانه ، بالطه وکرز صدماتنه هدف اولمشدی . فقط
 ایچریده پادشاهلر ویا صدر اعظملر ، جلادلر معرفتیہ
 بوغدیریلر ویا خنچرلرله پارچالاتیریلرکن طیشاریده
 دائماً صدای تکیرک ییزانس آفاقه یوکسلدیکی ایشیدلمشدی .
 یوتون طغیانلری جهلای ناسه قارشی مشروع کوسترمک
 وبوصورتله تزید قوت ایتمک ایچون خلقک صافدللکندن،
 دینی صداقتندن استفاده یوللری اونوتولامامشدی .

۱۱۴۳ عصیانی ده عین فکرلرله وعین مؤثرات آلتنده

اجرا اولونمشدی . عصیانی حاضر لایان قهوه جی، مناو،
 یقال، دلاک وقایقجی اصنافی آره سنده علما کسوه سی ده

کورولیوردی . اساساً عصیانہ پیشوا اولان اوچ سفیل
سیا واردی: چارشی دلالی آرناد پاطرونا خلیل، مناو
موصولو ، قهوه جی علی . . . بو اوچ کشی بوتون
استانبول طبقه عوامی اغفال ایتملردی . فقط احمد
ثالث تحتی دویرمکه عزم ایدن کتله جهلای آلتدن
آله ایکی کشی اداره ایدیوردی که ، آنلرده آیاصوفیه
واعظی اسپری زاده ایله استانبول قاضیسی آرناد زلالی حسن
افندی ابدی . علما صنفه منسوب بوایکی ذات، جهلک
متردد قابلرده حاصل ایتدیکی حس اتقیاد تأثیریه، عرفی
قاووقلر پیشنده محترصانه قوشان جاهل اشخاص اوزرنده
بویوک بر تأثیر اجرا ایدیورلردی . اهلینک بر قسمی ده
ارکان دولتک سفاهتدن یزار اولدقلری ایچون ذاتاً
عصیانہ حاضر بولیورلردی . استانبول خلقنی ارکان
سلطنته قارشی عصیان ایتدیرن بورجال علمیه، وطنپر-
ورانه حسیاتدن زیاده شخصی احتراصلره تابع اولیورلر،
علمی کسوه لریله طبقه عادیه اوزرنده اجرای نفوذ
ایلیورلردی . خصوصیه زلالی حسن افندی ، ایکی
سنه اول قاضیلق زماننده استانبولده برکت اولمادی
دیه عزل ایدلمش (۱) ، صوکرنا بونک انتقامنی آلمای
امل یکانه اتخاذا ایله مشدی . حسن افندی ایله رقیبی،

عصات اوزرنده معنوی بر تأثیر اجرا ایدیورلردی .
 ذاتاً عثمانلی عصیانلری دائماً بوکبی مؤثرات آلتده اجرا
 ایدلمش ، جهلای خلقلک بیر تحلیق طامارلری بو واسطه
 ایله اویاندرلمش ، یغما کرلکه وشقاوته هپ بو دینی
 حسلر سپر اتخاذا ایدلمشدی .

بوصرده ، ایراندن کلن عسکرلر حاملری طولاً-
 شیورلر ، ایرانیلرک اشغال ایتدکیری قلعه لرده عسا کر
 محافظه نک برونلرینی کسدکلرندن ، ایکی اللرینی بو کرلرینه
 صوقدقلرندن ، اسلام چوجقلرینی هوایه آتارق قیلیجله
 پارچالادقلرندن بحث ایدیورلر ، آرناوود دلا کلرله
 یکیکچریلری : « سزده غیرت دین مین یوقیدر ؟ »
 دییه تشویق ایلورلردی (۱). عصیان ایچون بوتشویقات
 اجرا اولوندینی صرده علماء کرامدن ابراهیم
 پاشانک تعلقاتنی چکمینلر ، پاشانک اسرافاتندن ،
 ثروتندن ، قادینلره حرف اندازلق ایتدیکندن ، ابراهیم
 پاشانک حقوق ملتی پامال ایتدیکندن بحث
 ایدیورلردی .

حال بوکه انقلابی متعاقب پاشانک ثروتی جمع ایدلمش ،
 کندینسک ۲۰۰۴ کیسه ، ۶۱ غروش ، قبودان مصطفی
 پاشانککی ۳۶۵ کیسه ، ۳۷۴ غروش ، محمد کتخدانککی

ایسه ۳۲۳۰۹ کیسه، ۳۳۶،۵ غروشه بالغ اولمشدی (۱) .
 استانبولده عصیان اماره لری باشلادیغی زمان، موسم
 صوک بهاردی . ابراهیم پاشانک اهایلیه اعلان حرب
 صحنه سی کو سترمسندن تمام ایکی آی کچمشدی . ییزانسیک
 ساکن ، غنوده هوا سنده ینه بر عصیان بولوطی طو -
 لاشایه باشلامشدی . یکچریلر آره سنده اسافل ناس
 مجمعه آلدن آله فیصیلتیلر ایشیدیلوردی . بوفعالیت
 بعض رجال دولته واز جمله صدر اعظم کتخدا سنده
 احساس ایدیلوردی . فقط نه او ، نه ده ابراهیم پاشا
 بویله بر حرکتک وقوعه قطعاً امکان تصور ایده میورلوردی .
 بر صباح (پنجشنبه ، ۱۵ ربیع الاول) ، صوک
 بهار کونشی سرایک مظلم سرو لرینی ، عریان وسالیده
 چنار لرینی یال دیزلادیغی ائاده ، چارشیه طوغری ولوله لی
 بر غلبه لکک ایلریله دیکی کورولمشدی . اون بش اون
 آلتی کشیدن عبارت اولان بو غلبه لکی پاترونا خلیل (۲)
 مناو موصولو ، قهوه جی علی اداره ایدیوردی . ۱۱۴۳
 عصیاننک بوسفیل رؤسای ، آیاصوفیه واعظی اسپری

(۱) تاریخ صبحی ، جلد ۱ ، ص ۴۳

(۲) پاترونا ، خلیلک وقتیه لوندا یکن بولوندیغی کمینک اسمیدر .

« دوتمای هایون سفینه لرندن ریاله و پطرونه . . . الخ » تاریخ

زاده ایله آرناروود زلالی حسن افندیدن آلمش اولدقلری
تعلیماته نظراً حرکت ایدیورلر، چارشیلری وسوقاقلری
طولاشارق طرفدارلرینی آرتدیرمایه باقیورلردی. عصات
قوشلق وقتی ، پارمق قاپوده طوپلانمشلردی. صوکرا ،
بدستانه یورویه رک : « دعواى شرعیمز وارد. امت
محمددن اولان دکانلرینی قاپایوب بایراق آلتنه کلسین ! »
دییه باغیریورلردی . بر دقیقه صوکرا دکانلر کورو -
لتولرله قاپانیور ، سلاحنی آلان (ات میدانی) نه
قوشیوردی . قافله ات میداننه طوغری ایلریله دجه
بر قات دهها جوغالیوردی . بوتون عصات ، آلررنده
پارلاق سلاحلر ، اصنافی تهدید ایدیورلر ، دکانلری
قاپاتیورلر ، لوند ، جبهجی ، طوپ عربهجی ، حاصلی
کیمه راست کلیرلرسه یولدن چویریورلر ، مهیب وبو
قلمون بر سیل خروشان کبی ات میداننه طوغرو
ایلریلیورلردی (۱) .

عظیم بر قارغشه لقله اوچ قولدن ایلریله ین عصات
قافله سی ات میداننه کلیرکلز بویوک بریکونه بالغ اولمشدی .
صوکرا ، برنجی جماعت ایله جبهجیلردن بشنجی بلوکک
قزغاتی وبایراغنی چیقارمشلر ، یکیچریلرک التحاقیه
بستون قوت بولمشلردی . آرتق بوتون سوقاقلرده

طاوولر چالینور ، خلق عصیانہ دعوت اولونیوردی .
 عصیانہ اشتراك ایتمک ایسته‌مینلر ، اولرندن طیشاری
 چیقمانیه جسارت ایدمیورلردی (۱) . اشتراك ایدنلرده
 یا لاله دوری ارکاننه خصومتلرندن ، ویا سائقه مراق
 ایله سیرجی صفیله التحاق ایدیورلردی . بر چوقلری
 سرای ارکاننه قلباً بسلدکلری انتقاملردن طولایی ممنونیت
 حس ایدیورلر ، حال حاضر دن ممنون اولمایانلر ایسه
 یکی ارکان دولته چویره جکلری فیرلداقلرک ، آلاچکلری
 منصبلرک جاذب خولیاالریله عصیانہ اشتراك ایچون
 کندیلرنده قوت بولاییورلردی . خلاصه ، بوتون
 بوصاریقلی ، قاووقلی ، کچه‌لی ، جبه‌لی ، مناو ، قهوه‌جی ،
 دلاک ، دلال ، جاهل ، آچ ، محترص ، پسایه وسفیل
 کتله‌یی ایکی قوت اداره ایدیوردی : منفعت وانتقام ..
 منفعت حسی ، تورکیه‌ده هر درلو حسیاته غلبه
 ایتمشدی . دین غیرتی ایسه صرف مغفلانه ، ظاهری ،
 ایجابنده تأمین منافع ایچون قوللانیلان بر واسطه‌دن
 باشقه بر طرزده اظهار ایدلمه‌مشدی . بو صره‌ده
 استانبولده ، یکیکچری آغاسی ایله صدراعظمک کتخدا سندن
 باشقه کیمسه قالمامشدی . بوتون ارکان دولتم اسکدار

(۱) مینیو ، تاریخ دولت عثمانیه ، جلد ۴ - شام

روز نامه‌جیسی محمد افندی‌ک دفتر ، ۱۱۴۳

ساحلنده کی اردو کاهده ، یالیرنده ، سکون و آسودکی
ایچنده ، لاله لر و قریفیلرله مشغولدی .

عصیان شهرده باش کویسترر کویسترمن صدر اعظم
کتخداسی محمد پاشا یوله چیقمش ، فقط دوستلرینه
تصادف ایدرک آنلرک زوریله کری دونمکه مجبور
اولمشدی . ' محمد پاشا صدر اعظمک دامادی ایدی .
ابراهیم پاشانک ازاله وجودینی ایستهین عاصیلرک کتخدای
صدر عالی بی ایلمک کوروشده پارچه لایاچقاری
طبیعی ایدی .

یکچیری آغاسی ده معیته بر قاچ کشی آلاق
(ات میدانی) نه قدر ایلریله مش ، عاصیلره رجالرده ،
تهدیدلرده بولونمش ، حتی سنه حرمت ایدلمسینی سویله مش ،
فقط هیچ بر نتیجه استحصالنه موفق اولامامشدی .
حتی پاترونا خلیل ، یکچیری آغاسنه طوغروایلریش ،
مقصدلری حکومتک اصلاحی وظالملرک مجازاتی اولدیغنی ،
بناءً علیه کندیسنگ ده امت محمدیه التحاق ایتسی لازم
کله جکینی آکلاتمشدی . یکچیری آغاسی ، پاترونا
مقوله سی بر شخصک بو خطابندن پک متأثر اولمشدی .
اولا ، معیتده کی ضابطانه قارشی تفویضی محافظه ایچون
پاترونا یه شدتلیجه اداره لسان ایتک ایسته مشدی .
فقط پاترونا ، تهدید آمیز بر وضعیت آله رق آغایه

صوصاسنی ، عکس تقدیرده البسه سنی قانلره بویایه رق
امت محمدہ سنجاق یاپاجغنی سویله مش ، یکیکچری
آغاسی بوتهدید اوزرینه نه یاپاجغنی شاشیرمشدی .

بوانئاده یکیکچری آغاسنک معیتده کی ضابطلردن
برچوغنی عصاته التحاق ایتشلردی . یکیکچری آغاسی ده
تهلکه کی حس ایدر ایتمز ، عصاته دها ای مرام اکلاتمق
ایچون آتندن اینش ، نهایت مناسب بر فرصت بولور
بولماز تبدیل قیافت ایدرک قاچش ، درحال لیمانده بر
قایغه بینه رک (اسکدار) ه کچمشدی . فقط کیفیتی
صدر اعظمه خبر ویره جک یرده ، ضعفندن طولای
دوچار اوله جغنی تهلکه کی دوشونه رک اوندن چیقمايه
قرار ویرمشدی .

بوصرہ ده ، اوچ یوز قدر عاصی آغا قپوسنه کلیور ،
محبسلردن قاتللری وجانیلری چیقاریور ، بوصورتله
تأمین قوت ایدر ایتمز سپاهی بازارینی یغما ایلیور ، آله
کچیردیکی سلاحلری قاپیشه رق سردن کچدی آغالری
دعوت ایدیوردی . فقط بوعصیانده بویوک برانضباط
داخلنده اجرا ایدیلیور ، عصبانی اداره ایدن واعظ
ایله قاضینک بویوک تأثیرلری کورولیوردی . برطرفدن
خلق فوج فوج ، بوقلمون ، جوال ، ولوله دار ، محترص ،
مهیّب برکته حالنده (ات میدانی) نه طوغرو خروش

ایدرکن ، او بر طرفدن عاصیلر، آره لرنده شیخ الاسلامر،
 جبه جی باشیلر ، قول کتخدالری تعین ایدیورلردی .
 صوکرآ ، سوقاق سوقاق منادیلر : « آتمکچی ، بقال ،
 قصاب ، مناو ، دکانلرین آچوب هر کس ایشنه مشغول
 اولسون . اهل عرضه تعرض اولونماز ! » دییه
 باغریورلردی . فی الحقیقه هیچ بردکان یغما ایدلیور ،
 خرستیانلره هیچ برتجاوز واقع اولیوردی (۱) . پاترونا
 ایله موصولنک وعلینک یکانه دوشونجه لری قوتلرینی
 و طرفدارلرینی آرتدیرمق غایه سنه معطوف بولونیوردی .
 ذاتاً ارکان دولت ، بو قوتی طویلایمق ایچون عصاته
 بول بول وقت براقیورلردی : اوکون عصیان صباحدن
 آقشامه قدر دوام ایتیش ، عصاتی تسکین ایچون ارکان
 دولتن هنوز هیچ کیمسه کوزوکه مشدی .

استانبول قائم مقامی ، ابراهیم پاشانک دامادی قیاق
 مصطفی پاشا ، او صباح بوغاز ایچنه ، چنکل کوینه ،
 (باغ فرح) نامنی ویردیکی کوشکه ، لاله لره مشغول
 اولمایه کیتمش ، رئیس افندی ده وقعیه یی آنجق بوغاز
 ایچنده کی یالیسنده خبر آلا بیلیمشدی . فقط ایکسی ده
 بویله بر حادثه نک وقوعه کله بیلیمسنه بر درلو احتمال

(۱) « عسکرلر عصیانده بیله انضباطلرینی محافظه

ایدیورلردی » آله ر واندال ، ویلنووک سفارتی ، ص ۱۵۳

ویرمه مشلردی: (أت میدانی) نه برقاچ کشی طوبیلا نمش
ایسه ، بونلرک آذرب قوتله چوقدن طاغیدلمش اولدیغنه
حکم ایتمشلردی . فقط بر مدت صوکر و قعه یی بالذات
کورن ذواتدن ایشک اهمیتنی، عصاتک کیتدکجه چوغالدیغنی
خبر آلتجه ، آقشامه طوغرو اسکداره کچمشلر ، احمد
نالت ایله برابر ابراهیم پاشایه دوچار اولدقلری تهلکیدی
آکلاتمشلردی . رئیس اقدی ایله قبودان پاشا کندیلرینی
مسؤولیتدن قورتارمق ایچون وقعه یی پک اهمیتسز
چالیشمشلردی ؛ فقط احمد نالتک عظیم بر خوف وهراسه
کرفتار اولماسنه بردرلو مانع اوله مامشلردی . ابراهیم پاشا
ایسه قائممقام ایله رئیس اقدینک تکاسلندن صوک درجه
متأثر اولمشدی : هیچ بر انضباطی حازر اولیان بواشقی
چته سنی اوافق بر قطعه عسکریه ایله طاغتمق ممکن ایکن
هیچ بر حرکته بولونلما سنی بردرلو عفو ایده مه مش ،
حتی احمد نالته : « ایشته شمدی سلطنتکزی و حیاتکزی
تهلکه یه صوقان بوسر سملره ناصل مجازات ایدلر ؟ »
صورتنده بیان شکایت ایله مشدی .

فقط تجزیه نک زمانی چوقدن کچمشدی . ابراهیم
پاشا ، بسبتون نومید اولمایارق (اسکدار) ساحلنده کی
سرایده ارکان دولتن متشکل بر مجلس عقد ایتش ،
احمد نالتک سنجاغ شریفی آلارق استانبوله دونمسنه

قرار ویرمشدی . احمد ثالث کنڈیسنک نہدرلو برخط حرکت تعقیب ایدہ جگنی ہمشیرہ سی خدیجہ سلطانندن سوال ایتشدی . خدیجہ سلطان ایسہ ، وکلائی قطعاً یانندن آیرمامسنی ، حیاتی محافظہ ایچون ایجابندہ آنلری فدا ایتسنی توصیہ ایلش ، حتی علاوہ : « قولک ایستہ مدکلرینی ویر ! » دیمشدی . ارکان دولت ، کیجہ کج وقہ قدر مذاکرات ایلہ مشغول اولمشدی .

اوکیجہ آیک اون آلتنجی کیجہ سی ایدی . قارشیدہ ، طوپ قابو سراینک سیاه ویوکسک سرولری اطرافندہ یوکسہ لن بنالر وقہ لردن سونوک ضیالر صاچان برقاچ لمعہ ، قیز قاہ سنک صولغون قنارلری ، ضیای ماہتابہ قارشی پارلایوردی . استانبولہ ، ات میدانی جہتلری عظیم برغلغلہ ایلہ قایناشیوردی . آرتق اسکداردہ طور مق امکان خارجندہ ایدی . احمد ثالث ، قلباً بویوک بر اضطراب ایچندہ ، ابراہیم پاشا مدهوش ، بوتون وزرا متأثر ، نصف اللیلہ قایق لہرہ بنمشلر ، ماہتابک مرمرہ یی نورلہ غرق ایدن لمعہ لری ایچندہ ایلریلہ مشلردی .

سرای برونہ چیقلدیغی زمان کیجہ یاریسی اولمشدی . احمد ثالث ، یالی کوشکی اوکندن ، خاص بانچہ دن کچمش ، خرقة سعادت یانندہ کی دائرہ ککشدی . اورادہ ، ات میدانندہ کی عاصیلرک مقدارینی ، عصاتک

نه درلو تقیداتده بولوندیغنی، بوتون سوقاقلره قره غوللر
چیقارلدیغنی خبر آلمش، درحال کیجه یاریسی بوتون
ارکان دولته بویوک بر دیوان عقد ایتدیرمشدی. بو
دیوانده جمله ارکان دولت بولونمش، یالکز قاپوجی
باشی آغا کله مشدی. ابراهیم پاشا آتی ده بر فرمانله
سرایه دعوت ایله مشدی (۱).

دیوانده ارکان دولتك دورین اولانلری، شمدی یه قدر
بك چوق وقت غائب ایدلدیکنی، بناء علیه سرایده وقیشه لرده
موجود عسکرله مقاومت هر زمان قابل اولدیغنی درمیان
ایتمشلردی. ارکان دولتك بو قرارینی ابراهیم پاشاده
تصویب ایتمش، کیفیتی پادشاهه عرض ایله مشدی (۲).
احمد ثالث طبعاً بك ضعیفدی. صدر اعظمك بوتکلیفنه قارشى:

(۱) باش قاپوجی باشی آغا! درگاه عالی قاپوجی باشی
آغالری دولت رجالك اعاضمندن اولوب بویله وقتده دین
ودولته خدمتده بذل مقدور ایله مك لازمه حاللرندن اولغین
حالا عموماً وزرای عظام و علماء کرام و مشایخ ذوی الاحترام
وسایر رجال دولت آغالری بالجمله سرای هایونده زیر لواء
حمد رسول مجتباده مجتمع اولوب هنوز قاپوجی باشی آغالر کما مکله
ایندی جمله سی پرسلح اتباعلریله کلوب سنجاق شریف آلتنده
بولتمق اوزره تنبیه و خلافتدن احتراز اولنه دیو. (احمد ثالث
شام خزینه سی روزنامه جیسی محمد خلوصی افندینك دفترى ،
(۱۱۴۳)

(۲) مینیو، تاریخ دولت عثمانیه، جلد ۴

— شمدی کیجه یاریسی. نرودن عسکر بولا جغز؟
 عاصیلر هپ مسلح. کندیمزه صادق عسکرلری طویلامق
 ایچون بونلرک آراسندن ناصل کچیلیر؟ سرایده واقعا
 بش آلتی یوز بوستانجی ایله بر او قدر ایچاوغلان وار؛
 فقط بونلر سلاح قوللانماسنی هیچ بیلمز لر.. مادامکه
 اشقیا کیجه بر شی یامپور. براقالم، صباح اولسون.
 او زمان بن کندیلرینه امر ایدر، طاغیتیم. اوده
 اولمازسه سنجاغ شریفی چیقاریر، امت محمدی دعوت
 ایدر، قوته قارشى قوتله مقابله ایدرز.

ارکان دولتی تشکیل ایدن رجالک هپسی بو وقعه دن
 مسؤل اولدقلری ایچون هیچ بر کیسه احمد نالک
 مطالعه سی خلافته بیان افکار ایده مه مشدی.

جمعه صباحی اولمشدی. ابراهیم پاشا، عصیانک
 مشوقلرندن زلالی حسن افندی بی (فلوریه) ده کی
 صیفیه سندن سرایه کتیرتمشدی. صوکر، سنجاغ
 شریفی آلوب عاصیلرک اوزرینه یورومک فکرنده
 بولونمشدی. فقط او صروده سرایده حاضر بولونان
 یکیچری آغاسی بوحرکتک معقول اولمادیغنی، کندیسنه
 هیچ بر فردک التحاق ایتیه جکنی آکلاتمشدی. دیگر
 طرفدن احمد نالک ده بوستانجی باشی بی یکر می کیشی
 ایله عاصیلرک نزدینه کوندرمش، قطعاً طاغیلما لرینی،

عکس تقدیرده جمله سنی پریشان ایدہ جکنی خبرویرمشدی .
 فقط عاصیلر ، مقصدلری سلامت مملکت نامہ
 اولدیغنی پادشاهلرینہ عرض حال ایدہ جکلرینی ،
 آرزولری اسعاف ایدلمدکجه برآدیم بیله قیلمدایمہ جکلرینی
 سویله مشلر :

— شوکتلو پادشاهمزدن خوشندیز . وزیری
 وکتخداسنی وقپودان پاشایی ایسته میوز !

دیہ جواب ویرمشلردی . باب عالی بواشقیآ چتہ سنہ
 قارشی شدت ومثانت کوسترہ جک یردہ ، آنلرلہ اوزون
 اوزادی مذاکراتہ کیریشمشدی . صوکرآ ، سنجاغ
 شریف اورتہ قاپیہ دیکلمش ، لوای محمدی آلتہ جمع
 اولانلرہ یکرمی بشر غروش ویریلہ جکی خلقہ اعلان
 اولونمشدی . فقط منادیلر ، آیاصوفیہ جامعندن اوتہ یہ
 سسلرینی ایشیتدیرمکہ موفق اولامامشلردی . اوکون
 بوصورتلہ کچمشدی . بوتون وزرا کیجہ یی سرایدہ
 کچیرمشدی . داماد ابراہیم پاشا ایلہ وزرا ، عرض
 آغالرینک اوطہ سندہ قالمشلر ، سائر ذوات ، سلطان
 مراد اوطہ سندہ ، بوستانجیلر دائرہ سندہ صباحلا .
 مشلردی ..

اوکیجہ مفتی افندی ، عصیانک حقیقی مشوقلری
 ایلہ ، سرایدہ علما مجلسنہ کلش ، آخر عمرندہ کوردیکی

بوفلا کتدن متأثر، کوز یاشلری دوکمه باشلامشدی .
 صوکرا ، نفسی هر شیئه ترجیح ایدرک احمد نالک
 خلغندن بحث ایتمش :

— ارباب جمعیتک مرادلری مقدا محمودالفعال
 برامام ایسترز، دیو یازدقلری تذکره دن معلوم ایکن یهوده
 یره نیچون زحمتکش و چاره سی ظاهر و آشکار اولان
 معنا ایچون نه سبب ایله مضطرب و مشوش اولورز .
 همان نماز صبحی ادا و علی العموم صفیه واروب پادشاهی
 خلع ایله جمله من خلاص اولورز (۱) . دیمشدی .

ایرتسی صباح ، پاترونا خلیل سرایه طوغری
 کلدیکی صره ده (ایکنجی قاپو) اوزرنده سنجاغ شریفک
 تموج ایتدیکنی کورمشدی . بواثانده عاصیلرک مقداری
 کیتدجه تزايدیوردی . پاترونا خلیل ، معیتی
 افرادینی چوغالتیق ایچون قهوه جی علینک معیته آلتی
 یوزکشی ویره رک سنجاغ شریفه قارشی کوندریوردی
 علینک وظیفه سی، سنجاغ شریف آلتیه طوپلانا جقلری
 رجا ایله ، تهدید ایله ، پاره ایله قاندرمق ؛ طوپلانا نلرک
 مقداری آرتاجق اولورسه اوزرلرینه درحال تعرض
 ایله مکدی ! علی ، بو سایه ده سنجاغ شریف آلتیه
 طوپلانا نلری ده کندیسنه جلب ایله مشدی .

پاٹرونا خلیل آرتق استانبولک یکانہ حاکمی اولمشدی .
 یالین آیاق ، مفترس بر حیوان کبی ، متفسخ بر کتلہ
 خلقہ ریاست ایدن ، استانبولہ ایکی کوندر ہیجانلی
 ساعتلر یاشاتان بوتوردهدی بی اورتادن قالدیره جق هیچ
 بر قوت ، هیچ بر صاحب جلادت ظهور ایتوردی .
 پاٹرونا و معیتی هپ عوامک پسپایه طاقندن ، حریص
 جاه اشخاصدن مرکبدی . استانبولک هیچ بر زمرده سی
 پایتختده اغتشاشلر تولیدایدن بواشقیایی تپه له مک جرأتی
 وستره میوردی . بوجرات ، دها اول ، متعدد دفعه لر
 وقوعه کلن عصیانلرده ده کوستریله مه مشدی : تورکیه ده
 عاصی قوتلر دائما امید آتی ایله ، حس منفعتله اوقشاش ،
 بوقیتلرک وحشیانه مهاجمانه قارشی دائما بی طرف
 قالمشدی .

پاٹرونا خلیلک شخصی ، ماهیتی ، مسلکی هر کسجه
 معلومدی . مملکتده پاٹرونایی خدمتکار اوله رق
 استخدام ایتیه جک پک ذکی انسانلر ، حیثی وجدانلر
 واردی .

فقط هر کس اعتیادی بر تأثیره ، سفیل بر منفعت
 حسنه تابع اولارق یاشامق . . جاھلر آلدہ بیله اولسه
 ینہ یاشامق ، ذلیلده اولسه ینہ یاشامق آرزوایدیوردی .
 حتی بر مدت ، پاٹرونا یه وطنک خلاصکاری نظریله ده

باقایه باشلامشلردی. چونکه استانبولده عصیان اولدیغی
 حالده نظام وانتظام ینه حکمفرما اولیوردی. هرکس
 یغما ایله ثروتلرینک محو اوله جفندن قورقمشلردی؛
 حال بوکه الآن هیچ بر تجاوزه اوغرادقلرینی کور -
 میورلردی. منفعتلری خلاص اولدندن صوکرانتخت
 سلطنتک بلالزوم دوریلهسی، مملکته آرز چوق خدمت
 ایدن رجالک تلف ایدلمسی آنلر ایچون هیچ مثابه سنده
 ایدی . . .

عصات، سرای هایون قاپیلری اوکنه کلدکلری
 حالده، قافله لرینی طاغیتقم ایچون طیشارییه هیچ
 بر چیقان اولیوردی. سرایک یوبکسک مازغاللی قاپولری،
 باصیق قبهلی بنالری، درین، خشیت انکیز بر سکون
 ایچندی ایدی. سرایده هیچ بر اثر حیات کورو -
 لیوردی: یالکز، ایری وجسیم چنارلر آلتنده کیرلی
 مائی قوله لرله یوکسه لن بر قاپو، ییزانسک صاف ومائی
 سماسی آلتنده تموج ایدن سنجاغ شریف، صوکر،
 سیاه والم انکیز، سرایک طاش بنالری اورتاسندن
 روحه اولو رایحه لرگی صاچارق اوزانان برقاچ سروی،
 دها صوکر، درین بر سکوت! بوتون فعالیت، سرایک
 داخلنده حکم فرما اولیوردی. ابراهیم پاشانک ریاستی
 آلتنده طوپلانان دیوانده عظیم قورقو حکم سور -

بیوردی . نهایت ، بودیواندهده بر چوق وقت ضایع
ایدلمش ، نتیجهده بوستانجیلری طوپلامایه قرار ویرلمشدی .
فقط اوصردهده بو قورقاق حریفله پیردلیکه قاچشلردی .
او صورتله که ، آلتی یوز کشیدن آنجق اوتوز کشی
طوپلانه ییلمشدی . ایچ اوغلانلرک مقصداری غایت آز
ایدی . موجودلری ایسه سلاح قوللانمقدن عاجزدی .
بوضیف و مبتدی قوتله قهوه جی علینک آزعین ، حشار ،
سنگاغ شریف اوکنده ، سرای هایون قاپولرینه
هر لحظه مهیای هجوم طوران عسکرلرینه قارشی قویقمق
امکان خارجنده ایدی .

بوصردهده ابراهیم پاشا ، قپودان دریاغنی عبدی
قپودانه توجیه ایتدیرمشدی . عبدی قپودان سرای
ارکانی ایچنده اک جسورلردن ایدی . پاشا ، لوندلری
طوپلامق ایچون قایقلر کتیرتمش ، سرای برونه قدر
اینه رک بالذات کیتمک ایسته مشدی . فقط باطرونا ،
قپودان پاشانک بو حرکتی خبر آلیر آماز ، درحال
منتظم عسکرله سرای برونه کلش ، پاشانک معیتده کی
لوندلره اوتوز کشی تلفات ویردیرمشدی . صوکر
کمال متانتله ثبات ایدن عبدی پاشایه طوغروایلر ییله رک :
— عبدی ! ظالملری حمایه ایچون بو چاقیقیلری
نرمدن بولدک؟ ایشته حیاتک ائمهده . فقط بن لوندا یکن ،

سن بنم حیاتی قورتارمشدك . بوايیلیک او نو تیمورم .
امین اول . قبودان پاشالق ینه سنده قاله جق ؛ فقط
کل ، بزمه برابر اول ، مملکتنه خدمت ایت .

دیمش (۱)، قبودان دریاده بوتکلیفه راضی اولمشدی .
پاترونه معیتی بوضورتله برقاتدها قوت بولمشدی .
بوانئاده سرای هنوز احاطه ایدلمه مشدی ؛ فقط سرای
داخلنده عظیم برهیجان حکم فرما اولیوردی . طیشاریده ،
عصا آره سنده ده ، بیوک بر فعالیت واردی . احمد
ثالث هنوز جوابی کلمه مشدی . عصائی بسله مک ایچون
پاره لازمدی . پاترونا ، درحال وزرادن بشنک قوناغی
یغما ایتدیرمش ، آلتونلری و کوشلری کندی دفتردارینه
تسلیم ایتمشدی . بوتون اشیا ، یوق بهاسنه ساتیلمشدی .
صوکر ، وزرانک بندکانی ده عین فلاکته دوچار
اولمشدی . از جمله غلطه وبک اوغلی محافظتک قوناغی
یغما ایدلمشدی . پاترونا ، خرسیتیانلرک محبتی جلب
ایچون ، قوناقدن آلتان پاره لری خرسیتیان محله لری نه
دوکیدیرمش :

— ایشه بوخرسز حریفک سزبدن چالدیغی پاره لر .

آلیکنز !

دییه باغیرتمشدی .

سرایک تردد واندیشه سی آلآن بردوامدی . او
 کون بوستانجیلر طوپلان دینی صرده ده ، صباحه طوغرو
 ابراهیم پاشاده روان کوشکنه کلش، وزیرایه خطاباً :
 — بن نصل اولورسه اولسون ، آرتق اولدم
 دیمکدر. فقط هیمزک سلامتی ولی نعمتمزی دوشونمکدر.
 دیمشدی . صوکرآ ، مفتی یه طوغرو دونه رک
 کیجه کی وصایاسنک مکافاتی اولق اوزره ، مغبر بر
 سسله :

— پادشاه سنی ده، قبودان پاشایی ده، کتخدایی ده
 عزل ایتدی . .

دیمشدی . او زمان یکی نصبر وقوعه کلش ، یکی
 بر مفتی نصب ایدلش ، سرایده فروه بیضا بولونم دینی
 ایچون یشیل قماش قابلی بر کورکله اکتفا اولونمشدی .
 کذا سکیان باشی پی ده یکیچری آغاسی یایمق ارزوایدلش
 ایسه ده ، بو ذات عصاتدن قورقورق بو منصبی قبول
 ایتمه مشدی .

سرایده مناصب توجیه اولون دینی صرده ده پاترونا ،
 احمد ثالثدن بر جواب کلدیکنی کورمش، درحال سرایی
 احاطه یه قرار ویرمشدی . فقط بوقراری موقع فعله
 قویمادن ، فرونلرک ، قصابلرک ، حوایج ضروریه
 خدمت ایده جک دکانلرک آچیلما سنی امر ایتمش، اوفاق

بريولسزلقده بولونا جقلرك جزايدده اولاجقلريني اعلان ايله مشدى . كذا ، خرستيآنلرك بو حر كته اشتراك ايتلرينه مانع اولق ايچون كنديلرينه هيچ بر فسالق ايدلميه جكني خبر ويردير مشدى . پاترونانك بوتديرلري اتخاذهن مقصدى ، سراي اركانك خرستيآنلردن معاونت كورمه لرينه ميدان ويرمه مكدي .

بوانئاده ايدى كه ، سرايده اوزون اوزادى مشاوره ايدلدكن صوكرآ ، عصاته علمادن ايكي ذات كوندرل مشدى . بونلر ، اشقيآنك ايلري كلنلرينه ، آرزو ايتدكلري وزرانك عزل اولوناجغى ، فقط مفتينك قتلنه شرعاً مساغ اولماديغى ، ديكر وزرا ايسه پادشاهه بويوك خدمتler ايفا ايتدكلري جهته بونلركده قتل موافق اولاميه جغنى بيان ايله مشلردى . عصات ، بو خبر اوزرينه اورتا جامعه طويلانمشلر ، نتيجه مذاكره ده مفتينك قتل ايدلمه مسنه ، فقط ديكرلرك بهمه حال قتل اولونمسنه قرار ويرمشلر ، بو قرارلريني احمد ثالثه تبليغ ايچون كندى رئيس اقتديلري ايله قاضيلريني سرايه كوندرل مشلردى . فقط بوتكليف عاصيلرك ايلك شرطلري ايدى : پاترونا ايله موصلينك و علينك فكلري ، احمد ثالثي ده خلع ايله مكدي . بونلر ، احمد ثالثك بوتكليفلريني رد ايتمسي آرزو ايدى يورلردى ؛ چونكه اوزمان پادشاهي ده خلع

ایتمک ایچون آلرندہ جدی برسب بولونا جقدی . آنلرک
فکرنبجہ ، سلطان احمد ثالثی خلع ایتمدجہ کندیلرینک
بقاسی ممکن دکلدی . زیرا احمد ثالث ، دہا اول ،
قاردشی ایکنجی مصطفائی خلع ایدرک کندیسنی اجلاس .
ایدنلری برر برر محو ایتمشدی .

اوکوندہ آقسام اولمشدی . احمد ثالث عاصیلرک صوک
تکلیفلرینی آلمش ، کوندردکلری ذواتی حسن قبول
ایتمش ، حتی رتبہ لرینی تأیید ایچون فرمانلر ویرمشدی .
صوکرآ ، کیجہ یاریسی ، بعض ارکان دولتی اوٹہ سنہ
چاغیرارق خفی مذاکراتدہ بولونممشدی . احمد ثالث
اودقیقہ دہ کوزلرینک اوکنہ لالہ لر ، قرفیللر ، چراغانلرلہ
کچن کونلر کلکشدی . نہایت بومزہر وملون حیاتدن
جدا دوشمکدنسہ ، وزیرلرینی فنا ایلمکی موافق
کورمشدی . کیجہ نک ظلمتلری ، سرایک خوف
وسکونی ایچندہ ، ابراہیم پاشا ایلہ کتخداسنی وقپودان
پاشایی اورتا قاپویہ کوندرمشدی . اوکیجہ ، اورتا قاپونک
قارا کلک اوٹہ لرنہ ، رطوبتلی دیوارلر آرہ سندہ احمد
ثالث چراغان آرقداشلری جلادلر آئندہ بوغولیوردی .
سرایک باصیق قہلری ، قارا کلک کوشہلری ، بالٹہ جیلر
دائرہ سی ، قہ آلتی جوارى سکون ایچندہ غنودہ ایدی .
قر ، بوتون حزنیلہ بیزانس سہاسنہ یوکسہ لیور ، اورتا

قاپونك اوكنده كى سياست چشمه سنك قانلى طاشلرينى ،
 سنك عبرتلك قارامش ، لككلى سطحلرينى تنوير
 ايدىوردى .

آرتق صباح اوليوردى . اورتالق آغارمايه ، سىسلى
 افقلىردن پنبه بر كونش يوكسلمكه باشلامشدى . سراى
 برونك صولرى خفيف برخشيتى ايله آقپور ، سرايك
 ايكي صره اوزون سرولرى ، يوكسك چنارلى آلتنده ،
 حرم دائره سنك اوكنده ، يوكسك سرپوشلى ايله
 آغالرك و بالطه جيلرك طولاشدقلى كوروليوردى .
 سرايك لوش محيطنده ، اولوم قوقولرى حس ايدىليوردى .
 بر قاچ دقيقه صوكرا ، سراى قاپولرى آنى و آغز
 برولوله ايله آچيلمشدى . ايجريده ، ايسه عصيانه مشوق
 اولانلردن بعضيلرى يهوده تلاشله احمدئاللى قورقوتماق ،
 وزرانك قتلنى بر آن اول تسريع ايتك ايتيولردى .
 فقط اوئناده سرايك بويوك قاپوسندن ، اوچ اوكوز
 آرابه سنك سامعه خراش غجريتيلرله چيقدينى كوروليوردى .
 آرابه لرك اوكنده ، بوستانجى باشى ، ساكن و متأثر
 آديملرله يورويور ، ايجلرلنده ابراهيم پاشانك ، قايماق
 مصطفى پاشانك و كتخدانك صاپ صارى ، بويونلرى
 سيقيلمش ، موس مور جسدلرى بويلو بوييه اوزانمش ،
 ياتيوردى . آرابه لر ، صباحك سكونى ايجنده ، آياصوفيه نك

موسك ديوارلری او كندن آهسته آهسته ایلر ییلور ،
 اُت میداننه طوغری کیدیوردی . اوزاقدن آرابه لرك
 ورودینی سزه ن یتمش بیک عاصی ، وزرانك جسدلرینی
 کورمك ایچون قوشوشیوردی .

آرتق هر کس ممنون اولمشدی . پاطرونا ، قبودان
 پاشایله کتخدانك جسدلرینی اُت میداننه آصدیرمشدی .
 فقط عصات ، ابراهیم پاشانك جسدینی کورکچی باشی
 مانوله بکزه تمشله ، احمدنائک وزیرینه قیامادیغنه ذاهب
 اولمشلردی . صوکرا ، ابراهیم پاشانك بویتنه براب
 کچیره رك آت قویروغنه باغلامشله ، دیوان یولندن
 سوروکلایه سوروکلایه ، پارچالایه پارچالایه باب هایون
 اوکنه براقشله ، تکرار (الله ! الله) دییه باغریشارق
 اُت میداننه کلشلردی .

بو ائنده سرایده اسپری زاده حضوره چیقمش ،
 عصاتک پادشاهی ده ایسته مدکلرینی سویله مشدی . احمد
 ناک ، صاپ صاری کیلشمشدی . صوکرا ، اسپری
 زاده یه : « پکی ، بونی بکا دهاول نیچون سویله مدیکز ؟ »
 دیمش ، حیاتی واولادی محافظه اولونمق شرطیله ترك
 سلطنته راضی اولدیغنی بیان ایله مشدی . آرتق اسپری
 زاده ایله زلالی حسن افندی اولانجه فعالیتلرینی ابراز
 ایدیورلردی . اُت میداننه کیدیورلر ، پادشاهك ترك

سلطنته راضی اولدیغنی خبرویریورلر، آلدقلى جواب موافقتی احمد ثالثه تبلیغ ایلیورلردی .

کیجه ساعت درده کلمشدی . سرایک یالیزلر وچینیلرله مزین لوش اوطه لرنده درین بر سکوت حکم فرما اولیوردی . طیشاریده دکزک فشافشی ، آره صره قالدیریملر اوزرنده طولاشان سرای آغالرینک آیاق صدالری ایشیدیلیردی . احمد ثالث بوصره ده برادر زاده سی شهزاده محمودی قفسدن چیقاریور ، ماین قاپوسی یانه کتیریوردی . صوکره ، بوتون سرای ارکانی مواجهه سنده ، قلباً مجروح و متاثر ، آلتندن اوپیور ، سلطنتی تسلیم ایدیوردی .

احمد ثالث بو اَلم وظیفه یی عمیق بر حزن ایله ایفا ایتمش ، ملول نظرلرینی برادر زاده سنه عطف ایدرک ، تترده و پرهیجان برصدا ایله :

— اوغلم ! باباک جنتمکان سلطان مصطفی خان ثانی حضر تلیله بن ، صرف وزرا مزه تسلیمیت کوستردیکمز ، هرایشی اونلره براقدیغمز ایچون ، شو سنک جلوس ایتدیك تختدن سقوط ایتدک . سن بزدن عبرت آل . کندیکی وزرانک نفوذی آلتنه صوقا . هریشی اونلره براقا . کندک کور و آکلا . بزى برباد و پریشان ایدن حاللردن صاقین . شدید ، فقط عادل اول . اللهه

اصهار لادق . حیاتم واولادلرم حمایه که مودوعدر .
 دیمش (۱) ، کوزلری یاشله مالی ، قلبی دلخون ،
 طار قوریدورلردن شهزاده لر دائره سنک باصیق وقاراکلق
 اوطه لرینه طوغرو یورو مشدی .

احمد ثالث بوفجیع سقوطدن پک متأثر اولمشدی .
 خاندانک بو آجی ضربه لره دوچار اولماسی نفسنه پک
 کران کلشدی . فقط خلفی اولسون بوفلا کترلردن
 صیانت ایتکی دوشونمش ، سلطان محموده کوندردیکی
 برمنظومه ده شو صورتله بیان حسیات ایله مشدی :

خیر اندیش ای وجود کریم !
 کیمسه یه ایته کندیکی تسلیم .
 حاجت اصحابنه عدالت قیل ،
 ققرا حالنه رعایت قیل ،
 کیمسه نک انکسارینی آما ،
 بنم ایتدکلریمه هم قالما .
 سکا شهزاده لر امامتدر ،
 لایق شان اولان صیانتدر .
 دائما سلطنتده وار اولاسین .
 فرو شوکتله برقرار اولاسین .
 ایلیه بختکی کشاده خدا ،
 خیمه عمرک اولا پا برجا .

فر بولوب نجم بخت مسعودك ،
اولا مشهور نام محمودك .

او کیجه ، هم جلوس ، هم بیعت مراسمی اجرا
ایدلمشدی . بر طرفدن ارکان دولت خرقة سعادت
اوطه سنده بیعت ایدیور، دیگر طرفدن علما و مشایخدن
طشرده بولنانلره بیعت ایچون تذکره لر یازیلوردی
(۱) . او صباح رسم بیعته عصاتده دعوت ایدلمشدی .
فقط سرایده لغم ترتیب ایدلمش دیه آرهلرنده شایع
اولان حوادث اوزرینه ایچریه کیرمکدن امتناع ایله مشلردی .
بالاخره کندیلرینه تأمینات اعطا اولتنجه ، سلاحلری
و بایراقلریله سرای هایونه کلشدر ، بیعت رسمی اجرا
ایله مشلردی .

بو صره ده استانبولك همان هر طرفنده دکانلر
ومغازه لر قابالی ایدی . سرایده عزللر ونصلر اجرا
اولنورکن خور خور چشمه سی و آت پازاری اوکنده ،
قایماق مصطفی پاشا ایله کتبخدا بکک جسدلری حقارتلرله

(۱) عزتلو باش قاپوچی باشی آغا! صلوت صبحی آیاصوفیه ده
ادا ایله یوب شوکتلو کرامتو قدرتلو مهابتو پادشاه عالم پناه
سلطان محمودخان افندیمن حضرتلرینک تخت جهانداریه جلوس
هایونلری وقوع بولغین معتاد قدیم اوزره بیعت و دامنبوسی ایچون
جمله قیوسی آغالری سرای هایونده موجود بولنه لر دیو (شام
روزنامه جیسنک دفترندن ، ۱۱۴۳)

سوروکنیور ، داماد ابراهیم پاشانک باب هایون اوکنده
 براقیلان ، کوپکمر طرفندن پارچالاتان ، چیلایق بر
 اسکلت حالنده یاتان جسدی (۱) سرایک فعالیتته قارشی
 صوغوق و صیریتیش دیشلریله خشیت انکیز بر صورتده
 تبسم ایدیوردی ...

— ۲ —

بر قاچ کون صوکر ایدی که ، سلطان محمود ،
 ایوبده قلیج آلاپی اجرا ایدیوردی . او کون بوتون
 خلق ایوبه طویلانمشدی . سلطان محمود ، نجیب بر
 طور ایله آت اوزرنده ، سورغوجلو پیکر و صولاقلر
 آره سنده ، مدیدب ، محتشم بر آایله ایلریلیوردی .
 سرایک زیب وزیری خلقک کوزلرینی قاماشدیریور ،
 سلطان محمودک متناسب سیاسنده حلم و سکون مشاهده
 اولونیوردی . فقط وجودی غایت ضعیف ، اطواری
 مترددانه ایدی . شهزاده لر دائره سنک قارانلق ورطوبتلی

(۱) « مشار الیهک بقیه اعضاسندن ممکن مرتبه سنی بازار
 اشرادن بیانی مبیاعه صورتیه اخذ و جمعه صرف تاب و توان
 و بر آورده زنبیل کتمان ایدرک جوف لیده شهزاده جامع شریفی
 قربنده مشار الیهک انشا ایله دکتری سیل اتصانده واقع
 خطیره دفن و تقبیر ابله مشلردر . » تاریخ عطا ، جلد ۲ ،

اوطه لرندن بردن بره شعشه و الوان ایچنه چیتینجه ،
 اعصابنده درین بر بهت و حیرت تأثیری حاصل اولمشدی .
 آلايك اوکنده سفیل بر سیما کورونیوردی : پاترونا
 خلیل ... ۱۱۴۳ عصیانک بو جاهل سرکرده سی ، بالدیری
 چیلاق ، یکچری قیافتیه کیدیور ، اهالی یه پاره توزیع
 ایتمکله مشغول بولونیوردی . ظاهر آ او یله کورونیوردی که ،
 بوتون بو محتشم آلايی کندی وجوده کتیرمش ، ملتی
 فلا کتدن او قورتارمشدی . فقط قلباً طویدیغی حسیات ،
 بر شقینک غصب حقوق ایتک ، عرض و ناموس پایمال
 ایله مکله طویدیغی شقاوت ذوقندن باشقه برشی دکلدی .
 عصیانی ترتیب ایدنلر میاننده پاترونانک سیاسی جالب
 دقت بر صورتده تبارز ایدیوردی . پاترونا ، بوتون
 استانبولک و سرائیک سرکرده سی کیلمشدی . اشقیا
 جمعیتی کاملاً آنک امرینه و فکرینه تابعدی .

بو سیدن سلطان محمود پاترونای بر مدت ایچون
 اوقشامق ایسته مش ، کندیسنه بالواسطه رتبه تکلیف
 ایتمشدی . اوزمان پاترونا ، قیمت و مزیتینی کندی ده
 تقدیر ایدرک :

— عمریمک نه صورتله نتیجه نه جکنی بیلیموردکم .
 شمدی یه قدر پادشاه اجلاس ایدنلردن هیچ بر کیسه
 یاتاغنده اوله مشدرکه ، بن اوله جکم !

دیمشدی . صوگرا، یکپچری آغاسی پاطرونا به بر
جمله اوزره پاره احسان اینلمسنى درمیان ایتمش ،
پاطرونا بوکاده جواباً :

— استانبولك بوتون خزینه لری بنم . بكا باق
یکپچری آغاسی ! هم سن بنم ایشمه قاریشمه . صوگرا
سن ده اوته کیلرك یاننه کیدرسك !

دیمشدی . پاطرونا خلیل، باشنه کله جك فلا کتلى
تماماً ادراك ایدیوردی . فقط موقت حیاتی هیچ
اولماژسه ذوق ولذا ئذ ایچنده کچیرمکی دوشونمش ، بر
بر مدت صوگرا وزارتى قبوله راضى اولمشدی . آنک
فکر نجه ، اداره دولت ایچون جسارت و کوز پکلکی
اک بویوک مزیتدی . ذاتاً همپالردن سراج محمد یکپچری
آغاسی، اورلو سکبان باشی، دلی مصطفى قاپو کتخداسی،
دلی ابراهیم استانبول قاضیسی اولدقدن صوگرا ، اُت
میداننه طوپلانان جمعیت اشقیا ایچنده فرط حمیتی ایله
تمیز ایدن پاطرونا خلیلک وزیر اولماسی بویوک بر شی
دکلدی (۱) . حاملرده طوپلانان یکپچریلر : « سزده
غیرت دین مین یوقیدر ؟ » دییه تحریکاتده بولوندقلری
زمان ، ایلک اول اونک حمیتی غلیان ایتمشدی . بناءً علیه
کندیسی ایچون وزرات ، اختلالی ادارهده کوستردیکی

پارلاق خدماتك محق بر مكافاتی ایدی . ذاتاً اوتاریخه
 كنجهیه قدر عثمانلی دولتی ، فكردن زیاده قوه بازوایله
 حركت ایدنلرك ، مدنیت فكرلرینی تعمیمدن زیاده قهر
 وتدمیری دستور اتخاذ ایلیه نلرك قربانی اولمشدی . . .
 پاترونانك خا كیتی ائناسنده استانبول هرج و مرج
 ایچنده ایدی . دكانلر قاپالی ، تجارت مفقود ، اهالی
 پرهیجان یاشایوردی . احمد ثالث رجانك منسوبینی
 برر برر نفی اولونیور ، عزل لر ونصلر بربرینی ولی
 ایدیوردی . مثلاً ، پاترونانك معیتی کندیلرینه بررات
 تدارك ایتك ایستیورلر ، سرای اركانه در حال آرزولرینی
 اسعاف ایتدیزیورلردی . اشقیا ، مطالبینی اودرجه
 ایلری یه کوتورمشدی كه ، استانبول قاضیسی دلی ابراهیمك
 اجتهدی ایله سعد آباد كوشكلرینك احراقه قدر قرار
 ویرلمشدی . عصاتك بو آرزوسی سلطان محموده عرض
 اولوندیغی زمان ، پك زیاده جانی صیقلمشدی . فقط
 بو آرزویی اسعاف ایتمهك ده بویوك برتهلكه اولاجغنی
 دوشونمشدی . بوسیدن كوشكلرك احراقه راضی
 اولامش ، یالكز هدم وتخریبینه مساعده ایتمشدی (۱).

(۱) « احتراقه رضای هایونم یوقدر . یوقدر اعدای دین
 ودولت اولان ملل نصارایه باعث خنده اوله جق ، برمواد اولغله
 آنجق هدم وتخریبینه رخصت واذن اولمشدر » تاریخ صبحی ، ص ۱۱

اوکون بوتون سوقاقلره منادیلر چیقاریلیور ، کوشکلرک
ییقلماسی امر اولونیوردی . اشقیا ایسه صاحبزندن
اول تسلط ایدرک کوشکلری ییقورلر ، باغچه لری
بوزیورلر ، آغاچلری سوکه رک غصب ویغمایه دوام
ایدیورلردی . اوصورتله که ، اوچ کون ایچنده ، سعد
آبادک مزین ومعمور ساحلری بر خرابه زار شکلنه
افراغ ایدیلیوردی .

جمیعت اشقیا آرتق بوتون قوت ونفوذی آلرینه
آلمشلردی . دلاک وقالدیرمجیلردن ترکب ایدن بو هیئت
ارکانندن « اکثری کندوسی مدبردولت واتابک سلطنت
مقامنه » قویدقلری جهتله ایستدکلرینه تیمار وزعامت
ویره رک چراغ ایدیورلر ، کندیلرینه تملق ایتمین « تیمار
وزعامت ومقاطعه وتولیت اصحابنک خلاف شرع وقانون
نان پاره لرنی » آللرندن غصب ایدیورلردی . صوکر ،
دکانلری برر برر یغما ایدیورلر ، رجال دولتن کیمنی
تخویف وترهیب ، کیمنی بعض مناصب وخدماته سوق
وترغیب « (۱) ایدرک طرفدار پیدا ایتک ، جمع ثروت
ایله مک چاره لرنه توسل ایلورلردی . فقط جهالتلری
یوزندن وطنک دوچار اولاجنی فلاکتی اصلا دوشو -
نیورلردی . بر طرفدن استانبول قاضیسی دلی ابراهیم

یتیمش طقوزنجی جماعت او طه سنی محکمه اتخاذ ایدرک حکمر ویریور، دیگر طرفدن پاترونا خلیل، اختلال اثناسنده کندیسنه پاره وأت تدارک ایدن بر قصاب کاتبی بغداد وویوداسی نصب ایتکدن کری طور میور، حتی مصلی بیله یکچیجری آغاسنه کتخدا نصب ایدیلوردی. اشقیا رئیسری کندیلرینی او درجه بویوک ونجیب کورمکه باشلامشردی که، چوجقلمری دنیا به کلدیکی زمان والده سلطانه شربت کوندرمکه قدر جسارت ایتمشر، کندیلرینی خاندان سلطنتله هم عیار طوتمق جراتنده بولنمشردی.

آرتق بوتوره دیلرک استبدادی چکلمز بر درجه به کلشدی. او آنه قدر مملکتی اداره ایدنلر، هپ مناصب دولتک سلسله مراتبی قطع ایدرک علم و تجربه ایله تمیز ایله ینلردی. دولتک بویوک مراتبه واصل اولمق، سرایده اوزون مدت تجربه کورمک، اردوده ایفای حسن خدمت ایتمکه قائمدی. شمدی بر سورو او باش، مراتب عالییه چبراً احراز ایتمشر، ارباب ناموسه تحکم ایتمکه باشلامشردی.

از جمله پاترونا، هیچ بر مزیتی، هیچ بر رسمیتی حائز اولمدینی حالده، بلنده پالاسی وزرا دیوانه کلیور، دولتک سیاستی حقنده بیان مطالعه جراتنده بولنیوردی.

دولتک جانیلر وشقیلر ائنده دوچار اولدینی اضمحلال، انسانیت ومدنیت وفکرلریله پرورده اولان ارباب حتی دلخون ایدیوردی . آوستریا وروسیه اتفاقی، مملکتک خارجاً معروض اولدینی تهلکه بوتون دهشتی ایله کوز اوئنده طوررکن، امور دولتک علم ومعرفتدن، اداره حکومت حسندن محروم، قلبلری حرص جاه ایله معلول، غایه لری جمع ثروت املنه معطوف برشر ذمه سفیله ائنده بازیچه اولماسی، عثمانلی دولتی ایچون بر سقوط عد اولونیوردی (۱) .

بو حقیقتی محمود اولده ادراک ایتمشدی . جتی بر قاچ دفته لر، جمعیتک طاغیدماسی، اشقیانک تأدی بی ایچون تشبئاتده بولونمق ایسته مش، فقط صدر اعظم تدبیر واحتیاط توصیه ایدرک تأخیر ایله مشدی . نهایت، دارالسعاده آغاسی بشیر آغا، ات میداننه طوپلانان اشقیاجمعیتک ماهیتنی پادشاهه آکلاتمش، او دقیقه دن اعتباراً سلطان محمود، کمال عزم ایله حرکت ایتمه قرار ویرمشدی .

(۱) «زمره باغیه نك خباثت و ملغنتلری روزافرون و اغراض فاسده یه بناء شرعی وقانونی امورك جمله سنه مداخله لری مرتبه تحریردن بیرون اولقله دولت علیه نك اموری مختل ومشوش وخیر خواه دولتک ملاحظه انجام کار ایله درونلری مانند کلخن پر آتش اولوب . . . » تاریخ صبحی، جلد ۱، ص ۱۶ — واندال، ویلنووک سفارتی، ص ۱۵۶

فی الحقیقه ، بشیر آغانک مطالعه سی وجه ایله ، جمعیتی تشکیل ایدن افراد ، حمال ودلاک مقوله سی ، منفعتلرینه مجلوب ، آج و حریص کیمسه لردن ، اردوده ابراهیم پاشانک تأسیس ایده جکی انضباطه دشمن یکیچریلردن ، لاز و آرناوودلردن مرکبدی (۱) . یکانه رابطه لری ده ، کندیلرینی اداره ایدن ، هر درلو مراتب و مناصبه نائل ایله یین ، ایجابنده جرأت کوستره رک ارکان دولتک عزلی و قتلنی تأمین ایدن رؤسایه اعتمادلری ایدی . قسم اعظمی آچ و سفیل اولدقلری ایچون آغز لرینه آتیلاجق آتمکک محل صدورندن اوزاق برافق کورمه مک مقتدر دکلر دی . دولت و مملکت ، حیثیت و ناموس اونلرک عننده هیچ حکمنده ایدی . بناءً علیه رئیس لری اورتادن قالدیر . لدقلدن صوکر ا جمله سنک پریشان اولاجقلری محقق ایدی . اساساً رؤساده آنلره اعتماد ایدرک جرأت کوستریورلردی : حتی پاترونا خلیل ، اشقیانک طاغید . لماسنی موافق کورمه مش ، ایجابنده کندیسنه استنادگاه اولق اوزره هیچ بر فردک ات میدانندن آیرمامسنی توصیه ایتشدی . بناءً علیه پاترونا و معیتنی اورتادن قالدیر مق ، مملکتی پسپایه لر تحکمندن قورتار مق ایچون عز مبرور و متین بر قوتک ، حیثیت سلطنتی

بیلیر بر پادشاهک وجودینه احتیاج واردی .
 بو خلاصکارانه عزمی ده آنجق پادشاه کوستره -
 بیلیردی . فی الحقیقه عثمانلی دولتنده پادشاه قوتی مطلق
 و قطعی ایدی . عثمانلی خاقانلری خلافتله سلطنتی نفسلرنده
 جمع ایدیورلردی ؛ بناءً علیه پادشاهلرک احراز سلطنت
 و اداره حکومت ایچون خلافت اوصافی ده حائز اولمالری
 لازمدی . حکمداره بیعت ، پادشاهلق حقوقک
 طائسی ایچون شرطدی . اوصاف خلافتی حائز اولمیانلره
 فضیلت و لیاقت ، قوه عقلیه مالک بولونمیانلره بیعت ،
 اساساً دینک و شریعتک احکامنه منافی ایدی . مملکتده
 بولارمه اساسیهی تأمین ایده جک ، مدنیت اسلامییه
 اساسلرینی ، هیچ اولمازسه خلیفه انتخابنده تأمین
 ایلجه جک قوت ، علما صنفی ایدی . علما ، بونفوذلرینه
 واقف اولدقلری ایچون کندیلرینه اطاعت و حرمت
 ناسی مکلف عد ایدیورلردی (۱) . فی الحقیقه عثمانلیلر
 و حتی عثمانلی خاقانلری علمایه فوق العاده حرمت ایتشلر ،
 حتی سلیم اول کبی ذی سطوت خلیفه لر ، مملکتده
 وحدت دینییه تأسیس ایتک کبی اک سوکیلی سیاستلرینی
 علمایه رعایت یوزندن فدا ایلهمشلردی . فقط علما

(۱) « دجاجة هندیه کبی قیزاروب دیدی که علمای عظامه

تعظیم واجب دکلیدر ؟ : نعمیا ، جلد ۶ ، ص ۱۳

صنّی، بونفوذ و اعتباره هیچ برلیاقت کو ستره مه مشدی. اکثریسی شرع شریف احکامنی انفاذدن زیاده کندی منفعتلرینی تأمینه چالشمشلردی. ایچلرندن خواجه سعدالدین وسائر کبی جداً عالم اولانلر بیله شخصی احتراصلر تأثیریه یکیچری و سپاه طائفه سنی تشویقندن، فرهاد پاشا کبی مقتدر وزیرلر قتل ایتدیرمکدن کری طور مامشلردی. علمانک بودرجه ضعف اخلاقه کرفتار اولمالرینه سبب، مدرسه تحصیلنک بوزوقلنی، طلبه علومک بالضروره حقایق فیه دن محرومیتی، احکام صریحه اسلامیهنک واضحاً ادراک اولونامامسی ایدی. غریبک رهبان صنفلری، دور انتباهک فیضندن استفاده ایدرک ازمئه قدیمه علوم و فنونتی احیایه، فن و صنعتله نشر معرفته وقف حیات ایتدکلری حالده، ترکیده سیاسی مقصدلر پیشنده قوشان، واردات مشیختی اولاد و تعلقاتنه مأکل اتخاذ ایدن، جدی بر مسلك صاحبی اولمادقلری حالده خلقیده، خلیفه بی ده کند. یلرینه ایفای حرمته مجبور قیلمق ایسته ین علما (۱) آرپهلق یغماسیله مشغول بولنیورلردی. مملکتک حیات اجتماعیه سنی صارصان، همان جمله سی ده بلااستثنا،

(۱) تاریخ نعیم، جلد ۱۳ - تاریخ راشد، جلد ۲،

غرض و منفعت سائقه سیله اجرا ایدیلن عسیانلرده
هپ خواجه صارینی کوریلور ، جهلای خلقدن بر
چوغنك، تكیر صدارینه مسحور، استانبول سوقاقلرنده
محرصانه قوشوشدقلری مشاهده اولئیوردی .

علمانك علم و معرفته تمیز ایدن بر قسم مستثناسی
کندیلرینی بو شائبه لردن اوزاق طوتیورلردی ؛ فقط
آنلرده ، مملکتده دینی اصلاحات اجرا ایده جك ،
وطنی تعصب و جهالت ایچنده یاشاتان سخیف و باطل
اعتقادلری قیراجق ، اسلامیتی علویت مبعجله سیله ، صافیت
اصلیه سیله تلقین ایدرك قبلرده نور معرفت اویندیراجق ،
اسلامیتك مبتنی اولدیغی حقایقه استاد ایدرك رفع لوای
اجتهاد ایله جك بر قدرت ، جسارت کویسترمیورلردی .
عربلردن زیاده عربی طرفداری اولان علمای کرام
عربك نه فلسفه سندن ، نه ادبیاتندن ، نه شعرندن ، نه
علوم طبعیه سندن ، حاصلی بشریتی مدنیت یوللری
اوزرنده یوروته جك کلاتندن استفاده ایتکی عقللرینه
کتیر میورلردی . غربك خزائن عرفانی ایسه آنلرك
عندنده کلیاً مردود و منفور ایدی : علمك نروده
اولسه آلماسی لازم کله جکینی ادراك ایده میورلردی .
عثمانلی ممالکنده اسلامیت قوتنه استاد ایدن خلافتك
سطوتی آرندی رفق ، خلقی سعیه ، تجارتی ، ترقییه ،

علم وفه ، ذوق حیاتدن حصه مند اولمایه تشویق ایتمک
ایچون احکام اسلامیه نك آچیق ، صریح ، هر درلو
خرافات باطله دن معرا بر صورتده تلقینی ایجاب ایدردی .
عثمانیلرک جسور وفداکار ، انسانیت و مدنیت نامنه
اولمکه مهیا ، آتشین بر لوتهره احتیاجلری واردی :
علمای کرام آره سنده ایسه بویله بر فطرت تخیل ایتمک
محال حکمنده ایدی .

علمانک بوضعفی ، اک جاهل اولانلرک بیله نظرنده
قیمت واهمیتلرینی دوشورمش ، آداب دینه اورتادن
قالقمش ، یکیکچری صفرلندن سنجاغ شریفه قورشون
آتاجق نفرلر بیله ظهور ایتشدی (۱) . کذا علمانک
احتراساتی ، عثمانلی تختبه موازنت عقلیه دن محروم
پادشاهلرک ده کلمسه زمین حاضر لامشدی . قوه دماغیه سی
مختل شهزاده لرک عثمانلی تختبه جلوسی دینا و شرعاً امکان
خارجنده ایکن ، علما بوکا ممانعت شویله طورسون ،
آلاجقیری جلوس بخشیشنک پارلاق رنکلییه کوزلری
قاماشارق ، مست و بیهوش ، رکاب هایونی در آغوش
ایله مشلردی . مملکتک اک منور طبقه سفی تشکیل ایدن

(۱) « ایچلرنده زینل نام لعین بی دین سنجاغ شریفه
قورشون آتوب آغاز مقاله ایتدکلرینی کوریمک ... »
تاریخ صبحی ، جلد ۱ ، ص ۲۳ .

علما صنفك بو حركتدن اك زياده وطن وملت ضرر
كورمشدى ؛ چونكه اكثریتله جاهل اولان خلق ،
كنديلريني اداره ايدمك شرعى و قانونى بر قوتدن
محروم اولنجه ، مستبد و موازنت عقليه دن محروم
پادشاهلر اداره سنده ، مدنيت ساحه سنه طوغرو هيچ
بر آديم ايلريله مه مشلردى .

علمانك وخلقك جهالت وضعفنى اكثر يا پادشاهلرك
ويا وزيرلرك درايترلى تلافى ايتمشدى . پادشاهلر حق
سلطنتلريني مشروع و معقول بر صورتده استعمال ويا
كنديلرينه تجربه ديده و وطنپرور وزيرلر انتخاب ايتدكلرى
زمان مملكتك ترقيسه ، ويا هيچ اولمازسه ، انحطاط
وانقراضنى تأخيره موفق اولمشلردى . سليانه بر شدت ،
اكثريامملكتى پك بويوك تهلكه لردن خلاص ايله مشدى .
بالعكس ملتك سعادتندن زياده ذوق سلطنتى ترجيح
ايدنلر ، عجزلى يوزندن وطنك دوچار اولديغى فلاكتى
ادراك ايدمك سلطنتى سلامت ملته فدا ايتمينلر ، يا
عصيانلرله خلع اولونمشلر ، وياسراى اوطه لرنده ،
يكچريلر و سپاهيلر آلنده ، جانخراش فريادلر ايچنده
شهيد ايدلشلردى : عثمان ثانى ، مصطفى اول ، سلطان
ابراهيم ، محمد رابع ، مصطفى ثانى ، اك صوكراده
احمد ثالث ، بواليم وقعه لرك ، محق ويا غير محق ، تاريخى

برر مثالی تشکیل ایدیورلردی . بناءً علیه عثمانلی دولتی قورتارمق ، مملکتک خارجه قارشی شرف و حیثیتی ادامه ایتک، بلغراده قدر چکیلن حدودمزی دها زیاده طارالتماق ، عثمانلیق ناموسنی محافظه ایله مک ایچون فکرآ ایش کوره جک، خلافت و سلطنت حقنی نفع ناس ایچون استعمال ایده جک ، ملتی مدنی بر صورتده یتشدیره جک ، وبو مقصد اوغورنده هیچ بر تهلکدن احتراز ایتیه جک بر پادشاهه لزوم واردی .

محمود اول بو اوصافی اولدجه ابراز ایده بيله جک بر خلقتده ایدی . او ، ارزو ایتدیکی تقدیرده ، طوبال عثمان پاشا ، سعید اقدی ، شق اول دفتر داری علی اقدی ودها سائر وطن محبتی ، مدنیت فکریله پرورده ذواتک رایلرندن استفاده ایدرک پاترونا و عونه سنی سرای ارکانی ویکچریلرک ناموسکار زمره سیله هر زمان تپه لر ، مملکتده دور مدنیت کشادینه موفقیت اولای بیلیردی . فی الحقیقه محمود اول ، بشیر آغانک توصیه سی اوزرینه ، صدراعظمی ودها سائر ارکان دولتی طوبالانش ، قبودان دریا جانم خواجه ایله قریم خانی ده محرم اسرار عد ایدرک اشقیا رئیس لرینی اعدامه قرار ویرمشدی . عقد ایدیلن مجلسده اوزون اوزادی مذاکره ایدلش ،

نتیجہ دہ اشقیا رئیس لرینک سرائہ دعوت ایدیہ رک قتل
اولونملری مناسب کورولمشدی :

بونک ایچون ، ایران مسئلہ سنی حل و تسویہ
بہانہ سیلہ بر دیوان عقد ایدیہ جک ، بوبادہ رأیلری
استفسار اولونمق اوزرہ پاترونا خلیل ایلہ رفقاسندن
اک مہملری دعوت اولوناجقدی . صوکرا ، سرائک
دیگر اوطہ لرینہ صاقلانان سرای آغالرینہ اشارت
ایدیہ جک ، بر حملہ دہ اشقیانک کافیہ سی تپہ نہ جکدی .
بوفکر کال منونیتلہ تصویب ایدلمش ، پاترونا ورفقاسنہ
دعوتنامہ لر کوندرلمشدی ...

پاترونانک مسئلہ دن هیچ خبری یوقدی . اومتصل
رتبہ و منصب لر تأمین ایدرک طرفدارلرینی چوغالتیور ،
آرزوسنہ مخالفت ایدن پاشارک قفالرینی برپالادہ اوچورمقدن
کری طور میوردی . حتی صوک زمانلردہ صدر اعظم
ایلہ شیخ الاسلامک ودارالسعاده آغاسنک دہ عزانی طلبہ
قالقیشمشدی . پاترونا بومسللہ ایچون قریم خانی ایلہ
کوروشمشدی . فقط خان ، سرایدہ ایدیلن مذاکراتی
پاترونا یہ سزدریمہ مک ایچون کندیسنہ بعض نصیحت
آمیز سوزلردہ بولونمشدی . حتی ، خدماتندن پادشاہک

صوك درجه ممنون اولديغنى ، سرايده عقد اولونا جق مجلسى تشریف ايتديكى زمان بوارزوسنى بيان ايدرسه دهها موافق اولاجغنى سويله مشدى ، پاترونا بووصاياني پك موافق كورمش ، مجلس كوني معيتى خلقى ايله ، بلنده پالاسى ، سرايده اثبات وجود ايله مشدى . فقط او ائناده پاترونا ايله برابر صوجللى صوجسز پك چوق خلق بولونديغى ايچون ، ناحق يره آنلرك ده تلفنه ميدان ويرلمه مك ايسته نيلمه مش ، پاترونانك اتلافى ديكر بر مجلسه تاخير اولونمشدى .

اوكون پاترونا ، موصلو ودها سائر رؤسا سراى هايونه ككشلردى . اشقيايى تپه له مكه خليل اغا مأمور اولمشدى . يكيچريلرك بونا موسلى چور باجيسى ، پاترونا خليلك منسوب اولديغى اون يدنجى بلوكك ضابطى ايدى . عصيان كوني اشقيايه التحاق ايتديكى ايچون عزل اولونمش ، شمدى وظيفه ناموسى ايفايه قيام ايله مشدى . خليل آغا ايكي كيجه اول ، معيتى افرادى سرايك مختلف او طه لرينه صاقلامش ، تعرضه آماده بروضعيت نلشدى . خليل آغا ترتيبات آلمله مشغول ايكن ايچريده ، صدراعظمك حضورنده بر ديوان عقد ايدلشدى . بو ديوانده ، ايرانه سفر ايدلسى وشايد روسلر طرفندن تقض عهد ايديليرسه ، اورايه ده قوه لازمه سوقى

قرارلاشدیرلمش، پاترونایه وزارتله رابر روم ایلی ایالتی احسان بیورلمشدی .

مجلس بو صورتله ختام بولمش، آرتق پاترونایه پادشاهک حضورنده خلعت الباسی تقرر ایتمشدی. وزرا و علما ایله برابر پاترونا خلیل (روان کوشکی) نه کیدیورلر، اوجاق آغاری (آرسلانخانه) ده اوطوریورلر، جمله سی ده پادشاهک ورودینه انتظار ایله یورلردی . بو صرهدده محمود اول صفه کوشکنه کلش، قریم خانی و شیخ الاسلام ایله کوروشمشدی. خان ایله شیخ الاسلام حضوردن چیقینجه خلیل آغایه اشارت ایتشلر، بوتون افراد روان اوطه سنه هجوم ایله مشلردی. خلیل آغا روان اوطه سنه کیرر کیرمز پاترونانک اوزرینه آتیلماي قهرمانلغه منافی عد ایتش، بردنبره :

— یکیکچری آغاسی اولاجق حریف کیمدر؟

دییه باغیرمشدی. پاترونا، بو جوش و خروش اوزرینه درحال یرندن فیلامش، پالاسنه طاورانمق ایسته مش، فقط بر قیاجده قوی پارچه لامش، بر ایکی دقیقه لق، فجیع، کورولتولی، جانخراش بر تپشمه یی متعاقب قاتلر ایچنده یوارلانمشدی .

ایچریده پاترونانک جسدی یرلرده سورو کله نیرکن، طیشاریده موصولنک ایشی بیتریلیور، اشقیادن اله کچنلر

برر برر، قلیججه، خنجرله تمیزله نیوردی. او صورتله که،
 آرسلان خانه وروان او طه سی داخلنده بو اجراآت ایفا
 اولوندیغی صرهدده، باب السعاده ایله اورتده قاپو آره سنده
 بکله یین معیت افرادی هیچ بر شیدن خبردار
 اولامیوردی.

صوکرا، صره اونلره کلیور، هپسی خلعت الباس
 اولوناجق، دییه باب السعاده دن ایجری آلینیور، ملوث
 وجودلری برر برر ازاله ایدیلیوردی. دیگر طرفدن
 سرایک قاپولری عظیم بر ولوله ایله قاپانیور، اشقیایه
 تابع اولانلر، مأیوس ونومید، سلاح عدالته تسلیم
 وجود ایدیورلردی. او صرهدده، آتی بر کورولتو
 پیدا ایدن بر سلاح صدا سندن خوف ودهشت ایچنده
 قالان اشقیایا اولانجه قوتلریله فرار ایتمشله، بو خبر
 فلاکتی ات میداننده کی آرقداشلرینه تبلیغ ایله مشلردی.
 آرتق بوتون سرای خلقی پنجره لره اوشوشمشلردی.
 اشقیانک جسدلری برر برر طیشارییه چیقاریلیور،
 باب هایون اوکنه، سلطان احمد چشمه سنک طاشلقلری
 اوزرینه سریلیوردی. سرایده بو فعالیت حکم فرما
 اولدیغی صرهدده، ات میدانی ده تدریجی بر صورتده
 اشقیادن خالی قالیوردی. منفعت وانتقام پیشنده
 قوشان بو آج وسفیل غلبه لک آرتق مأیوس وهراسان،

کمال نومیدی ایله طاغلیوردی . سرایده عظیم برسرور
 وشادی حکم فرما اولمایه باشلامشدی . هرکسک سیاستده
 عظیم بر بشارت نمایان اولیوردی . وزرا وارکان دولت ،
 سلطان محمودی پارلاق موفقیتدن طولایی تبریک ایدیوردی .
 ایرتسی کون ، وطنک کزیده شاعرلری منظومه لر
 انشاد ایدیورلر ، سلطان محمودک غزاسنی تبجیل
 ایلورلردی . بعضلری (قتلهم الله تعالی) یی اشقیانک
 قتلنه ، ملتک خلاصنه تاریخ دوشوردکلری کبی ، دیگر
 بر شاعرده شو صورتله نشیده خوان اولیوردی :

بی عدد حمدوسپاس اولاجناب حقه
 ویردی نا که بزه بر پادشه ذات ستود .
 زوربالر ملعنن باشلا ییحق اجرایه
 دود آه ضعفا ایتدی سمواته صعود .
 پاتورونایی شجاعت ایله آقطارمه ایدوب
 پر التدی ، قره یه دوشوروب اولدی نابود .
 ایتدیلر (یکی سرای) ایچره غزای اکبر ،
 کوییا خون عدو اولدی او یرده بر رود
 قیریحق زوربالری ، دیدی فصیحی تاریخ :
 عرشه آصدی بوقلیجن ید سلطان محمود .

سلطان محمود بوموفیتی احراز ایلدکن صوکر
 اشقیایی تشویق ایدن علمایی نفی ایدیور ، اردویه

یکیدن آغالر نصب ایلوردی . صوگرا ، عموم ارکان
عسکریه ، آغالره ، اوپه باشلره ویکچریلره خطاباً
یازدینی خط هایونده جمله اطاعت و انقیاد ، آسایش
وسکون توصیه ایلوردی (۱) .

محمود اول بوخط هایونی نشر ایله دکن صوگرا ،
اردونک انتظامی تأمین ایدلمش ، دکانلر آچیلمایه باشلامش ،
سلطنت و عدالت قوتی بوتون فلاکتلی برطرف
ایتمشدی . خلق طویقپو سرانی جسم چنارلر ،
قورشونلو قبلر آردسندن کورونن سرویلر و مناره لرله

(۱) صورت خط شریف : « سزه درگاه معلام یکچر -
یلری ، چورباچیلری آغالر و اوپه باشلر واسکیلر و بایراقدارلر
وضابطان و نفرات قوللرم سز ؛ سزی سلام مسرت پیام ملوکانه
ایله تلطیف ایدرم . برخوردار اوله سز . اجداد عظام زمان
سعادت اقترانلرنده بودولت علیه ده نیجه کونه خدمتکز سبقت
ایلدیکندن ماعدا خصوصاً بودفعه جلوس هایون میمنت مقرونده
عظیم خدمتکز ظهوره کلکله دعای خیر پادشاهانه مه مظهر اولش
سزدر . نان و نمک سزه حلال اولسون . ایمدی طرف هایون
ملوکانه مدن نصب اولان آغا کزه کمال ینبی اطاعت و اوجا -
غکزک قانون قدیمه رعایت ایدوب اولی الامرہ امثال ایله عالمیری
یوقدن وار ایدن اه عظیم الشانک و پیغمبر آخر الزمانک امرینی
یرینه کتوره سز . واراذل و اشقیما مقوله لرینی ایچلریکزه قبول
ایتمیوب مرکز اطاعت و عبودیتده ثابتقدم اوله سز . جمله کزی
جناب حقہ امانت ایلدم » .

اوزاقدن تماشای ایتدکلی زمان ، قیلمرنده بر امنیت ، بر اعتماد حس ایتکه باشلامشردی .

آرتق اشقیای جمعیتی اداره ایده جک ، آنلری عصیانلره تشویق ایله جک فرد قالمامشدی . واقعا اتمیداننده طویلانان پاترونا جمعیتی ، رئیس لرینک انتقامنی آلمق ایچون جرأت کوسترمک ایسته مشردی ؛ فقط سلطان محمود عزم و متانتنی ینه ابراز ایتمش ، عاصیلره قارشلی عسکر سوق ایدرک وطنی منفعت و انتقام ، غرض و احتراض اوغورنده هفته لردن بری اغتشاش ایچنده یاشاتان اسافلی قلیجه ، قورشونله تپله مش ، استانبولی اشقیای وجودندن خلاص ایله مشدی .

شمدی مملکت ایچون یکی بر دوره ترقی حاضر - لانیوردی : سعید افندی کبی دیپلوماتلر ، صبحی افندی کبی مؤرخلر ، طوپال عثمان پاشا کبی مقتدر و فعال سرعسکرلر ، اردونک و عثمانلیلغک حیثیتی اعلا ایده جک فعالیتلره حاضر لانیورلردی . لاله دورینک مزهر و ملون کونلری هر کسک خاطره سنده درین بر یاد حزین او یاندیریور ، بو دورک مائر عرفان و کالاتی یکیدن احیا ایدیلیوردی . ابراهیم افندینک مطبعه سی برمدتن بری مسدود قالمش ایکن ، متروکه سندن صاتین آلینیور کمال فعالیتله کتابلر طبع اولونیوردی . برطرفدن پادشاه

کتابخانه‌ها تأسیسی ایله ارباب معرفتی تشویق ایدیور ،
دیگر طرفدن اردولریمز ایران و ماجارستان اچلرند
مظفریتلر احراز ایلوردی .

عثمانی سیاستی بودورده پارلاق بروظیفه ایفا ایتمه
باشلامشدی . مملکتده حضور و آسایش تقرر ایتش ،
عثمانی دولتی توره دیلر آلدن قورتولمشدی . هر کس
ایشیله کوچیله مشغول اولیور ، حیثیت دولتی قیراجق
عصانلردن اثر کورولموردی . فرانسه ایلچیسو ویلنووک
غیرتی ، عثمانیلرک روسیه و آوستریا اتفاقه قارشو فرانسه
ایله مشارکتی عثمانی سیاستکده موفقیتنی تأمین ایدیوردی .
(سعد آباد) ضیافتلری تکرار باشلامشدی .

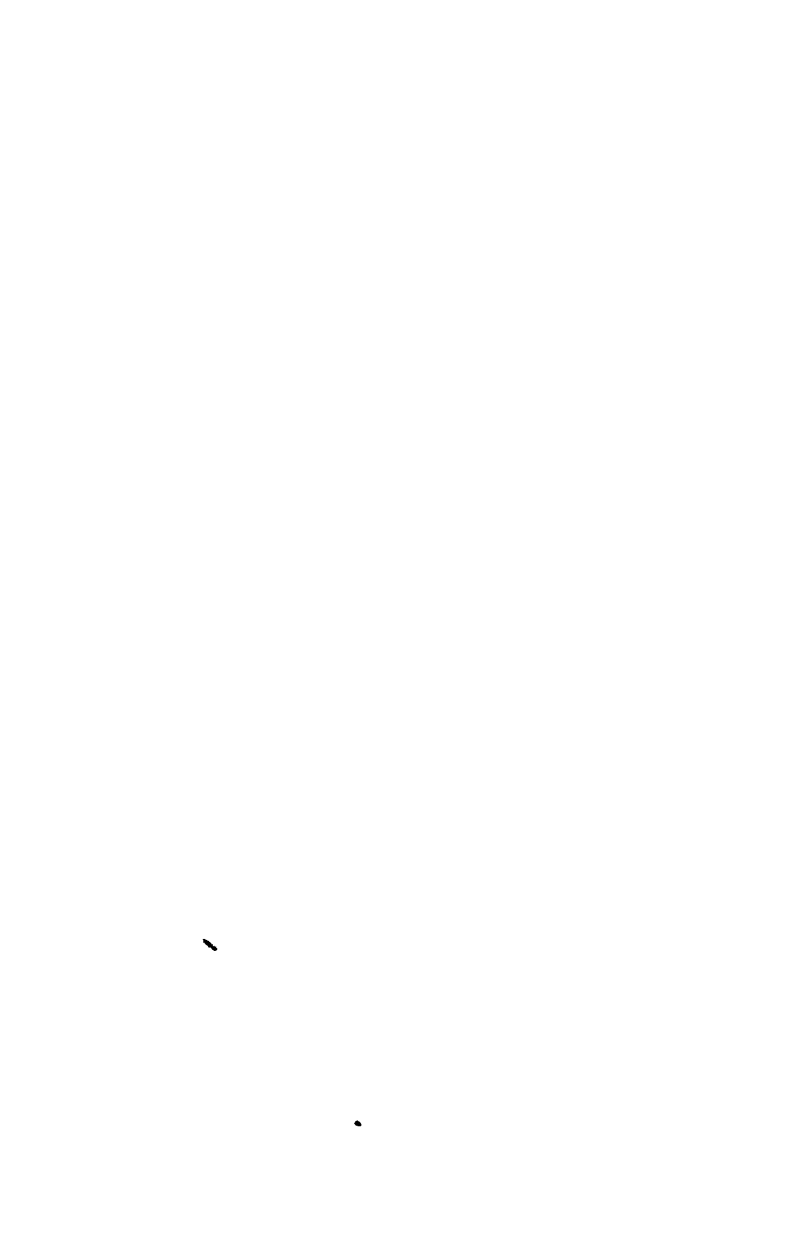
برمعتاد ایلچیلره و بکزاده لره پارلاق ضیافتلرو وریلیوردی .
استانبول خلقی فلاکت و مصیبتی پک چابوق اونوتمش ،
هر کس ذوق و صفاسنه قویولمشدی . ابراهیم پاشانک
مظنطن سلطنت قایقیرینه ، سرای خاقنک زیب و زیورینه
معکس اولان ساحلر ، ینه پر شوق و نشاط مدید
ترانه لره چینلایور ، دفتر دارباغچه لرینک دلشین طرحرینی
ترین ایدن رنگین لاله لر ، ابراهیم پاشا دورینک عنبرین
برر خاطره سی کبی ، حساس کوکلرده ابدی تأثرلر
او یاندیریوردی .

آرتق هر شی اونودولمشدی .

ایلك بهار ، پنبه ارغوانلری ، معطر لیلقلری ،
 طراوتدار سنبللریله حلول ایدیور ، استانبولك صاف
 و براق سماسی یشیل و مزهر آغاجلر اوزرنده ، روحی
 سرمست ایدن رایحه لرله مشبوع اولیوردی . (سعد
 آباد) ینه اسکی نشئه سنی اکتساب ایدیوردی . فقط
 باغچه لرك سبزین چنلری ، (قدح زرین) ایله (سیم اندام) ك
 صاریشین رنكلری آراسنده ، (ابراهیمی) ایله
 (هبة الله) ك نظر نواز غنچه لری تماشا اولوندیغی زمان ،
 لاله دورینك دورادور خاطره لری قلبده ألم حزنلر
 پیدا ایدیور ، لسان تأثر بلا اختیار ، ندیمك تألماتیه
 دمساز اولیوردی :

بر نیم نشئه صای بو جهانك بهارینی ،
 بر ساغر کشیده یه طوت لاله زارینی ...

خبره جی احمد پاشا

(۱۰۶۷ — ۱۱۶۰)

قره مصطفی پاشانک محترم اردوسی ویانه سورلری اوکنده مضمحل و پریشان رجعت ایلدکن صوکرآ، عثمانیلر اوچ بویوک هزیمته کرفتار اولمشلردی : زهنتا، صالانقامین، پتروارادین ... بو اوچ بویوک مغلوبیت، اوچ عصر مدت شواحق ظفر اوزرنده جولان ایدن عثمانیلری اوروپادن چیقارمق ایچون وقوع بولان ایلك وقطعی ضربه لردن عبارتدی. عثمانیلر بو ضربه لردن اصلا متنبه اولماشلردی ؛ ۱۰۹۴ دن ۱۱۳۰ تاریخته قدر کذران ایدن مدت ظرفده عثمانلی حدودی ویانه جوارندن طونه کریلرینه چکلمش، (پساروفچه) معاهده سی بو اَلم و قانلی صفحیه موقت

مأخذلر: تاریخ راشد، جلد ۵ — واندال، پاشابونوال —
مینو، دولت عثمانیه تاریخی، جلد ۳ — تاریخ صبحی،
جلد ۱ — واندال، ویلنوک سفارتنامه سی .

برفاسله ویرمشی . بودورده ، عثمانلی سیاستنی تدویر
ایدن بویوک سیالر کلیاً افول ایتمشی . عثمانلی اردوسی
نظام وانضباطدن محروم ، احوال مالیه پریشان ، حیات
اجتماعیه عصرلردن بری توالی ایدن فکر تعصبه دوره
تکامل اوزرنده محکوم انحطاط ایدی . احمد ثالث ،
اندیشه وطندن آزاده ، ذوق وصفا ایله مشغول اولیور ،
حلوا صحبتلری ایله چراغان صفالرینک توالیسی سلطنت
عثمانیه نك پارلاق نشانه سی کی کورونیوردی . باب
عالی اسکی نفوذ و سطوتی غائب ایتمش ، بیک درلو حیل
ودسائسه جولانگاه اولمشی . بوتون بو کشمکش
احوال ایچنده عثمانلیلر قوه سلاح ایله مغلوب ایدمه مدکلری
پرنس اوژنه قارشی ، خصمانه برسیاست تعقیب
ایدیورلردی . بوسیاستک یکانه فاعلی ، پرنس اوژنه نك
دشمن یکانه سی ، خبره جي احمد پاشا ایدی .

احمد پاشا ، فرانسه ده (لیموزن) شهرنده طوغمشی
(۱۶۷۵). و طتته (قونت ده بونوال) عنوانیله شهرت
بولان بو بویوک عسکر ، بوربون خاندانه منسوبدی .
بونوال ، فرانسه اردولرنده پارلاق خدمتار ایفا ایتمش ،

فقط کوردیکی حقارت آمیز بر معاملہ اوزرینہ اون دردنجی
لوئیک دشمنی آوستریا ایمپراطورینہ التجا ایله مشدی .
بونوالک مقصدی ، خدمت وطن پرورانه سنی تقدیر
ایده مہین قرالدن قطعی بر انتقام آلمقدی . فی الحقیقہ ،
آز بر زمان صوکرا پرنس اوژن اردوسندہ بویوک بر
موقع اشغال ایدرک دشمن اردولریلہ وطنہ کیرمش ،
آوستریا اردولرینک احراز موفقتیت ایتسنہ پک زیادہ
غیرت ایتمشدی . بونوال دہا صوکرا پرنس اوژنک
عثمانیلرہ قارشی اجرا ایلدیکی محارباتدہ شجاعت
کوسترمشدی . ازجملہ (پتہ ر وارداین) محاربہ سندہ
عثمانیلرہ قارشی ابراز ایلدیکی جسارت بوتون اوروپانک
نظر تقدیرینی جلب ایتمشدی . بونوال ، قرالک عفویہ
مظہر اولمش ، فقط آوستریا اردوسندہ کی خدماتندن
ینہ صرف نظر ایتہ مشدی . نہایت اوافق بر سرای
انتہیقہ سی بونوالک اولادحتی ، دہا صوکرا فلاکت
ونکبتنی موجب اولمش ، بونوال ایلہ پرنس اوژن ییتندہ
شدتلی بر خصومت تولد ایتمشدی . اوزمان بونوال ،
اسپانیا وپولونیایہ مراجعت ایتمش ، ہراییکی حکومتدہ
آوستریایہ قارشی مشہود تمایلدن طولایی جای قبول
بولمایہ موفق اولہ مامشدی . نہایت شرقی احتراصاتہ
وانتقامنہ دہا موافق بولمش ، (ونڈیک) دن کمیہ

یینہ رک (آدریاتیق) ساحلندہ قرہ یہ چیقمش ، (سرای بوسنہ) دہ یرلشمکہ موفق اولمشدی . بونوال ، بوسنہ والیسی طرفدن حسن صورتلہ قبول ایدلمشدی ؛ فقط احمد ثالثدن امر مخصوص کلنجہ یہ قدر حقندہ ہیچ بر معاملہ یہ جسارت ایدلمشدی .

بونوال ، ممالک عثمانیہ یہ التجا ایتدیکی زمان الی درت یاشندہ ایدی . اوتاریخنہ کلنجہ یہ قدر پک بویوک تجربہ لر کورمش ، ذکا و جسارتیلہ اوروپا سرایلرندہ محترم بر موقع اشغال ایلمشدی . بونوال ، تورکیادہ قطعی پلانلر تعقیب ایتمکہ عزم ایلمشدی . فقط بوتون مقاصدینی اسلامیتی قبول ایتمہ رک ایفا ایتک ، دولت عثمانیہ یی خصمندن انتقام آلق ایچون آلت اتخاذایلہ مک آرزو ایدیوردی . بونوال اولا آوستریانک بوتون دشمنلرینی الدہ ایدہ جک ، آوستریا ایلمہ دولت عثمانیہ بیتندہ حرب ظهور ایدر ایتمز عثمانلی حدودینہ جوار ولایتلردہ کی غیرممنونلری طویلا یہ جق ، تشکیل ایدہ جکی اردو ایلمہ ماجارستان وتوابغنی ایمپراطور علیہنہ تشویق ایلمہ جکدی . صوکرا ، احراز ایدہ جکی پارلاق مظفریتلرک ثمرہ سی اولق اوزرہ کندیسنبہ دولت عثمانیہ تابعیتندہ اولق اوزرہ ، برپرنسلک تشکیل ایدہ جکدی . بونوال ، املنہ موفق اولق ایچون عثمانلیلرک موافقتی جلب

ایده جگنه قطعی بر قناعت حاصل ایله مشدی . بنووالک
 آمال و تصووراتی فرانسه سیاسته تماماً موافقدی . بناءً علیہ
 فرانسه سفیری واسطہ سیلہ باب عالی یہ انتساب ایتک ،
 فرانسه نك آوستریا یہ قارشی تعقیب ایلدیکی سیاستی عثمانلیر
 واسطہ سیلہ تسہیل ایله مک غایت قولایدی . بوسیدن ،
 (سرای بوسنه) یہ یرلہ شیر یرلشمز ایلک ایشی ، اون
 بشنجی لوئینک استانبول سفیری مارکی دوویلنووہ بر
 مکتوب یازمقدن عبارت اولمشدی . بنووال بومکتوب بندہ :
 « ذات عالی لری ده تسلیم ایدرلر کہ آوستریا خانداننک
 عدالتسزلک لری ونانکورلک لری پک فنا جانمی صیقدی .
 یکانہ آرزوم تورکلرہ خدمت ایتک وشاید ممکن اولورسہ
 ماجارستاندن بر آزیر قاپمقدر . » دیورہ ، دهاصو کرا بوتون
 تصورات و تصمیماتی ایضاح ایدرک کندیسنک استانبولہ
 کتیرلمسنی رجا ایدیوردی : « ذات عالی لریلہ مشرف
 اولورسہم ، بوبابدہ اوزون اوزادی بیان معلومات
 ایده جکم . امید ایدرم کہ ، بن اوصافده و بن حیثیتده
 بر کیمسہ نك تورکلرہ خدمت آرزوسنده بولونمسی
 نزدیکزده بوتمنیمک اسعافنه مانع اولاماز . ذات عالی لری
 پک اپی تقدیر ایدرسکز کہ بن تک باشمہ ایمپراطوردن
 انتقام آلام . بناءً علیہ بن ده اوافق حکومتلر کبی
 یایمق ، کندیمہ قوتلی متفقلر بولمق ایسترم . امید ایدرم کہ ،

بویله بر متفق ایله بر مدت سوکرا مکمل بر انتقام آلمغه
موفق اولورم . بوندن باشقه ، بوتون پاپار و قاتولیک
قرالار ، (سودان) ده کی عربلر و عثمانلی حکمدارلریله
اتفاق ایدیورلر ، بن بوتشبدن وهمه دوشمک ایچون
آبدال اوللیم . پرنسلیزم همان هر کون پروتستان
حکمدارلرله اتفاق ایتیمورلرمی ؟ حال بوکه کلیسا ،
پروتستانلری ده طبقی اسلام کی محکوم ایدیور ، آنره ده
عین معامله یی یاپیور . سود ننه مک تلقیناتندن تجرید
حسیات ایتدیکم جهتله بوباده وجداناً و حیثیةً هیچ بر
اضطراب حس ایتیمورم . شاید ایمپراطوردن ، اردولرینک
منبعی اولان ماجارستانی آله ایدر و آکا صرف ملک
موروئی اولان یرلری براقیرسم ، قراله پک بویوک بر
خدمت ایفا ایتمش اولورم ؛ چونکه حکومتلر فتوحات
ایله اولدینی کی رقیبلیرنی تذلیل ایدرکده کسب وسعت
ایدرلر . بونده بنم ایچون ده شرف و منفعت موجوددر .
ایشته مقصدم بونلردن عبارتدر . »

فقط احوال و وضعیت بونوالک تأمین مقصد ایتسنه
اصلاً مساعد دکلدی . آوستریا ایله سنه لردن بری اجرا
ایدیلن حربلره نهایت ویرلمش ، آوستریا صحرالرنده
پیدا اولان قان مجرالری هنوز قورومامشدی . احمد
ثالث ایله صدر اعظم ابراهیم پاشا صلحه صوکه درجه

طرفدار بولونیورلردی. خصوصیه صوڪ حرب دولت عثمانیه نك قدرت و مقاومتی لرزه دار ایتمش بولوندیغی . جهتله باب عالی آوستریاه برقات دها تمایل ایدیور ، آوستریا - روسیه مقارتی بوتمایلاتی صوڪ درجهیه ایصال ایلوردی . بناءً علیه بونوالک خدمت سلطنت سنیهیه قبولی روسیه ایله آوستریانک شبهه لرینی دعوت ایتمکدن خالی قالمایه جقدی . احتمالکه فرانسه حکومتی بونوالی کندی تبعه سی کبی حمایه ایتدیکی تقدیرده ابراهیم پاشا بوتکلیفی کمال ممنونیتله قبول ایده بیله جکدی .

مارکی دو ویلنوو ، بونوالک مکتوبی آلیر آلاماز ، حکومتنه مراجعت ایتمش ، فقط غیر مساعد بر جواب آلا بیلیمشدی . او زمانلر قرالک قابینه سنی اداره ایدن قاردینال دو فلوری واقعا آوستریاه قارشی تورکیایه سلاح ویرمک ایستور ، فقط بوتشبتنی هم کیزلی یامق ، همده اسلاملره یاردم ایتمکله خرسیتان اوروپایه قارشی شرف وحیثیتی قیرمامق آرزو ایدیوردی . خصوصیه بونواله قطعاً امنیت ایدلمدیکی جهتله فرانسه سفیرینه بونوال ایله مشغول اولمامسی اکیداً توصیه اولونیوردی . بوسره ده آوستریا سفیرینکده باب عالی تزدنده عین طرزده تشبثانده بولونمسی ، بونوالک استانبوله کیرمسنه مانع اولمشدی . فقط بو وضعیت ، بونوالک حیات

واستقبالی ایچون پک مساعد اولمشدی . چونکہ بونوالک تورکیا یہ التجا ایتمی اوزرینہ ونڈیک انکیزیسیون جمعیتی ، علیہندہ اعدام حکمنی ویرمش ، جنرالک (سرای بوسنہ) ده اقامتی بو حکمک اجراسنی تأخیر ایلہ مشدی . بونوال ایسہ ، حقندہ کی حکمدن بی خبر ، بوسنہ حدودندہ بویوک بر اضطراب ایچندہ امرار اوقات ایتمشدی . بونوال استانبولدن بر خبر بشارت بکلیور ، بو خبرک تأخری یأس واندیشہ سنی دائماترید ایدیوردی . آوستریانک باب عالی نزدندہ کی تشبثاتندن ، حتی بوسنہ یہ قدر کیزی مأمورلر اعزام ایتمسندن کندی ده خبردار اولمشدی . بونوال ، ایچدیکی صویک بیلہ زهرلنمش اولمسندن قورقور ، حیاتی پیراتان بواوزون تیلردن بر آن اول خلاص اولق ایستور ایدی . بونوال اوزون مدت دوشونمش ، ضرورت و احتیاج ایچندہ نہ یاپہ جغنی شایرمش ، اسلامیتی قبول و خدمت عثمانیہ دخولدن باشقہ چارہ قالمادینی کورمشدی . فقط صوک واسطہ خلاص اولق اوزرہ فرانسه سفیرینہ مراجعت ایلہ مش ، آلمانلردن انتقام آلق ایچون ترتیب ایتدیکی پلانلری ایضاح ایتمشدی . بو سفرده سکوتدن باشقہ جواب آلامانجہ ، اسلامیتی قبول ایدرک احمد بک نامیلہ عثمانلی خدمتہ داخل اولمشدی . اوزمان ، سنہ لردن بری

محافظہ ایلدیکی زادکان قیافتنی براقش، آرقه سنه قیمتدار
برکوردک، باشنه بویوک برقاووق کیمش، عثمانلی رجالی
آرهنه قاتیلمشدی .

احمد بک، ایلک تشبثی ایلہ حیاتی محافظہ ایلہ مشدی .
باب عالی ایسه احمد بک بویوک بر توجہ کوسترمکله
آوستریایی قوشقولاندرمقدن چکنمش، کنديسنه فضله
بر معاش ویره رک بوسنه ده اقامتی موافق کورہ مشدی .
احمد بک، بوحرکتدن پک زیاده اندیشه ناک اولمشدی .
احمد بک یکانه مقصدی، تورکیانک قدرت عسکریه سنی
آمال و احتراصاتنه خدمت ایتدیرمکدی . دها اول
دمیر باش، شارلده بویله یامامشمیدی؟ اوروپاده رقابت
سیاسیه تولد ایدر ایتمز یا عثمانلیلرک ظاهری اتفاقلرینی
جلب ایدرک قدرت عسکریه لرندن استفاده ایتمشلر ،
ویا عثمانلی پاتختنه قوشارق اردوینی امللرینه کوره سوق
واداره ایلہ مشلردی . دها طوغروسی، عثمانلی اردوسی
باشلرنده حکمت سیاسیه دن بی خبر، ظاهری تشویق
و آلايشه مجلوب دماغلرک امرینه محکوم، اوروپا
حکمدارلرینک بازیمچہ احتراصاتی اوله رق بیهوده یره
قان دوکش، فداکارلق اختیار ایلہ مش، فقط نتیجه ده

اوروپا تعصبنك قربانی اوله رق ثمره مظفرياتندن باشقه لرینه
مستفید ایتشدی .

احمد بلك مقصدی ده عثمانلی اردوسندن بوصوزتله
استفاده ايله مكدی . احمد بك ، امللرینه نائل اوله میه جفندن
اندیشه ناك ، بوسنه ده أليم بر حیات كچیرمشدی . فقط
احمد ثالث خلعی ايله نتیجه لنن ۱۱۴۳ اختلالی اوزرینه
نجم اقبالنك تدریجی بر صورتده طلوع ایلدیكنی كورمشدی .
فی الحقیقه ، محمود اولك جلوسی اوزرینه عثمانلی
سیاستده بویوك بر تبدل حاصل اولمشدی . احمد ثالث
ذوق و صفایه مجلوییتی ، ابراهیم پاشانك اصلاحات داخلیه
غیرت و تنویر افكاره خدمتی ايله كچن صلح و مسالمت
دوری ختام بولمش ، طوپال عثمان پاشانك موقع صدارتی
احراز ایتسی یکیدن روسیه و آوستریایه قارشى عثمانلیلرده
انتقام حسلرینی او یان دیرمایه باشلامشدی . طوپال عثمان
پاشا بوتون غیرتیی عثمانلی اردوسنی اصلاحه صرف ایتك
ایستوردی . فقط بونك ایچونده یكانه چاره ، اردویی
اوروپا اردولری كبی محاربه ایتكه حاضر لامقدی .
عثمانلی اردوسی ایکی عصر اولکی اصول حربده دوام
ایتدیكى تقدیرده انهزام محققدی . ذاتاً اكری سفرندن
صوكر ا بوتون مغلوبیتلریمزك اسبابی اروپا اردولرنده كی
ترقیاتدن بی خبر بولونمقلغمز ، اصول حربیمزه كسب

وقوف ايدن دشمنلر يزدن اسلحه ومانوره جهتيه دون بر دركده قالمق لغمز دكليدي ؟ عثمان پاشا بو حقيقي تقدير ايتمش، اردوي تعليم و تربيه ايتك ايجون بوتصاد فدن استفاده يي دوشونمش، احمد بيكي در حال استانبوله دعوت ايله مشدي . احمد بك خبره جي صنفنه قوماندان تعيين اولونمش، اوتار يخذن اعتباراً عثمانلي اردو سنده خبره جي احمد پاشا ناميله شهرت بولمشدي .

خبره جي اوجاغي اصلاح اولونديغي صروده (۱۱۴۶) « حالا خبره جي باشي احمد پاشانك فن خبره و صنايع آتش بازیده مهارت تامه و ممارست كليهي سي اولغله » ، معيتسده بولونان ۳۰۰ خبره جي يه آلاي باشي تعيين اولونمشدي . (بوسنه) دن استانبوله كليركن يهوديلردن فاحش فائضله پاره بولان، صوكر ا بوفائضلري حكومت عثمانيه اوده تمك ايجون مراجعت ايدن، تقديم ايلديكي استدعا اوزرينه آرزوسنك اسعافي ايجون يازيلان حكمده بيان اولونديغي وجه ايله « في نفس الامر كليت صاحبي ايكن ماملكني فدا و مقارنت توفيق الهيه ايله ظلمت كفري ترك ايدوب اسلامي قبول و طرف دولت عليه ابدى الاستمراره التجا » ايله ين خبره جي باشي احمد پاشا استانبولده بويوك روللر اويناغنه باشلامشدي . احمد پاشا ، وكلا اوزرنده بويوك برتقوذا كتساب ايتمش، حتى ذاته مخصوص مهري :

دین اسلامدر عطای متعال
اولو نعمت سکا احمد بونوال

طرزنده حڪ ایتدیرمشدی .

احمد پاشا ، تورکجهیه قطعاً واقف دکلدی . فقط
حائز اولدینی استعداد فوق العاده یاردیمی ایله آز زمانده
وظیفه سنی حسن ایفا ایتمش ، اوروپا اردولرنده اولدینی
کبی ، یورویشلری ، تعلیملری عثمانلی اردوسنده
منتظم بر صورتده اجرا ایتدیرمکه باشلامشدی . احمد
پاشانک خبره جیلری ، عثمانلی اردوسنک سائر قطعاتی
ایچون موددل حکمنه کیرمشدی . عسکرک بودرجه
مکمل تعلیم اجرا ایتمش ، احمد پاشانک قدرت عسکریه سنی
هر کسه تقدیر ایتدیرمشدی . فکر جراتکارانه سی
طوپال عثمان پاشانک پک زیاده خوشنه کیتمشدی .
عثمان پاشانک فرانسزله محبتی ایسه آره لرنده کی حرمت
وصیمیتی برقات دها آرتدیرمشدی . فقط بر مدت
صوکر (۱۱۴۵) طوپال عثمان پاشانک آناتولییه نفی
ایدلسی اوزرینه احمد پاشانک ده بوتون امللری زیر وزبر
اولمشدی .

احمد پاشا ، حاميسنك مفارقتدن صوڪرا اداره
 اموردن آزاده بر حيات ڪچيرمڪه باشلامشدي . حتى
 بر زمانلر ، هيچ ڪيمسهنك نظر دقتي جلب ايتمهرك ،
 هيچ بر ايشله مشغول اولمايارق ياشامشدي . احمد پاشا
 بوتون اوقاتي بك اوغلنده ، خصوصى خانه سنده
 ڪچيريور ، اڪثريا خبره جيلرينه تعليم ايتديرمك ايچون
 (اسڪدار) ه ، آناتولى ساحلنه ڪچديكى اولويوردى .
 احمد پاشا ، همان همان كوشه ازواده ياشامغه باشلامشدي .
 اك زياده دوشوب قالدني ڪيمسهر ، توريكياه التجا
 ايدن برقاج ماجار ملتجيسندن عبارتدي . وقتيله ونديڪدن
 بوسنه يه كلديكى زمان برابرنده ڪتيرديكى آرقداشلردن
 هيچ ڪيمسه قالماش ، همان هر كس ڪندى باشنك
 چاره سنه باقى ايچون بر ايش پيشنه دوشمشدي . احمد
 پاشا ، بو صورته اليم بر حيات ڪچيرمڪه مجبور اولمشدي .
 فقط طبعاً متين ، هر درلو آلامه تحمل ايدى بيله جك
 بر فطرته بولندينى ايچون لاقيدي يى ، ذوق ونشاطى
 الدن بر اقمشدي . احمد پاشا بك ابي قناعت حاصل
 ايله مشدى كه ، ڪنديسى استانبولده بولندجه اونك
 ايچون هر درلو فرصتن استفاده ايتك ممكندى .
 فى الحقيقه احمد پاشانك بو طرز حياتى اوزون مدت
 دوام ايتمه مشدى . بو صره ده (۱۱۴۶) پولونيا

وراثت حربي هان بوتون اوروپا حڪومتلريني بربرينه
 دوشورمشدی. بر طرفدن آوستريا وروسيه حڪومتلری
 پولونيا تختنه ساقصونيالى پرنس اوکوستى اقصاء ايتمك
 ارزو ايله پور، ديكر طرفدن فرانسه حڪومتى اون
 بشنجى لويئنك قائم پدري استانسيلاس لهچينسكىي
 التزام ايدييور، توريكياي ده كنديسيه برلكده حربه
 سوروكله مك ارزو ايلوردى .

بو دورده، روسيه نك شرقى اوروپاده مسلح بر
 صورتده ظهورى احوال سياسيه يي كلياً تبديل ايله مشدى.
 روسلر، بيوك پترونك دستورينه تبعيت ايدرك
 قومشولرينك ضررينه توسيع اراضى ايتمكدن بر لحظه
 خالى قالميورلردى. واقعا روسيه حڪومتى انك پارلاق
 بر دور شوكتنده، بيوك پترو اداره سنده عثمانلى
 اردوسنك قطعى بر ضربه سنه كرفتار اولمش، حتى
 كنديسنى مشكل بر حيات ومات مسئله سى اوكنده
 بولمشدى. فقط بالظه جي محمد پاشانك غفلتى روسيه يي
 بو بويوك فلاكتدن قورتارمش (۱۱۲۳)، روسيه
 حڪومتى توريكيا ايله پولونيا واسوه چ اراضيسنه قارشى
 بسله ديكي احتراصات بر درلو تسكين ايده مه مشدى.
 فرانسز سياستى ايسه اوروپا موازنت عموميه سنى محافظه
 ايجون بو اوچ مملكتك محافظه سى اساسنه مستند بولونيور

ایدی . فرانسز لرہر اوچ حکومتی وقایہ ایتک، بالخاصہ پولونیایی تورکمرہ محافظہ ایتدیرمک طریقہی التزام ایدیورلردی . بودورده عثمانلی قوتی ، اوروپادہ یکدیگریہ مخاصم یشایان دولتر اُلدہ بازیجہ اولمشدی . بودیسہ کارانہ سیاستدن اک زیاده استفادہ ایدن فرانسه ایدی . فرانسه حکومتی استانبولده دائمًا مناسبات صمیمانہ تأسیسنہ غیرت ایدیور ، ہر دولتن زیاده ادامہ نفوذ چارہلرینی آرامقدن کری طورمیوردی . فرانسه سفیری ، عثمانلی قوتی اُلدن براتمامق، عثمانلیلری ایجابندہ ہر درلو فداکارلغہ سوق ایتک ایچون ہر شئہ تحمل ایدیوردی . فرانسه ولی عہدی شرفہ سفارتخانہدہ اجرا اولنان شلکمرہ ممانت اولندیغی زمان، صدراعظم وحی بوستانجی باشیلرہ صوک درجہ تملق ایدیوردی . بوتجاوزدن فرانسز عزت نفسنک جریجہدار اولدیغی قطعاً تأمل ایتیمور ، حادثہی کمال موفقیتلہ بر طرف ایتدیکنی قرالہ یازدیغی راپورده مظفرانہ اعلان ایتکدن کری طورمیوردی . فرانسه نك سلطان سلیمان قانونی دورندن بری تورکیاہ قارشى تعقیب ایلہدیکی سیاست دائمًا خدعہ کارانہ ایدی . فرانسه سیاستک یکانہ دستوری، عثمانلیلرلہ ظاہراً متفق کورونمک ایدی . فقط ہیچ بر پادشاہ زمانندہ فرانسه ایلہ تورکیا بینندہ

کلمہ نك معنای صحیحی ایله اتفاق عقد ایدلمه مشدی .
 هیچ بر معاہدہ نامہ دہ ، طرفینی یکدیگرینہ ربط
 ایدہ جك تعہدات متقابلہ درمیان اولنہ مامشدی . فرانسه
 حکومتی ، دولت عثمانیہ تزدندہ حائز اولدینی اعتباری
 دائماً قدرت وسطوتنك عناصر اساسیہ سندن عد ایتمش ،
 فقط ایجابندہ خرسیتیان اوروپایہ قارشی بو اتفاق
 مغرورانہ انکار ایتمکدن کری طور مامشدی . فرانسه
 نہ زمان بویوک بر حربہ کیریشمش اولسه ، دولت
 عثمانیہ بی دشمنلرینہ ویا دشمنلرینك متغیرینہ قارشی
 سلاحہ صارلمایہ تشویق ایتمش ، بوکا مقابل تورکیاہ
 قارشی مثبت هیچ بر تعہد آلتہ کیرمه مشدی . دہا
 طوغروسی ، قارشینہ چیقان قوتلری عثمانلی قانی ایله
 ضعفہ دوچار ایتمش ، مبارزہ بی کندی منافی ایچون کافی
 کوردیکی دقیقه دن اعتباراً صلحہ راضی اولمشدی .
 فقط بو ائسادہ ، کندینہ قارشی مرادانہ ایفای وظیفہ
 ایدن ، تعہد اتندن هیچ بر لحظہ کری دونمہ یں عثمانیلرہ
 قارشی نامردانہ بر سیاست تعقیب ایتمکدن ، مصالحہ
 ائساندہ عثمانیلری قطعاً نظر اعتبارہ آلاماقدن کری
 طور مامشدی . فرانسزلرک بو سیاستی دئما موفقیتلہ
 نتیجہ لشمشدی ؛ چونکہ بودورده عثمانیلر حرب و ضربی
 عادت ثانیہ حکمنہ کتیرمشلردی . استیلا و فتوحات

پولیتیکه سی آلآن اولانجه شدتیه حکمفرما اولیوردی .
 عثمانلی قومنک موجودیتی عاقلانه بر سیاستدن زیاده
 دائمی حربلر تشکیل ایدیوردی ؛ چونکه ثروت
 وغنائمی آنجق بو حربلر تأمین ایله یوردی . او زمان
 رأس کارده احوال سیاسیه واقف ، منافع ملتی نظر
 اعتباره آله حق پادشاهلر و صدراعظملر بولندی
 ایچون اجنبی دولترلر سفراسی باب عالی یی ایسته دکلی
 ورطه یه سور وکله مک ، پاره قوتی ایله هر درلو تشبثاتی
 تأمین ایله مک موفق اولیوردی . عثمانلیلر ، فداکارلق
 اجراسه مساعد قوتلری بولوندیغی مدتیجه بو تشویقاتی
 بلا محاکمه قبول ایتکدن کری طور مامشاردی . فقط
 اون یدنجی عصرده ، بر زمان اولمشدی که ، آرتق
 آنلرده اجنبی سیاسته بازیچه اولقدن اوصامشلر ،
 کندیلرینی حربیه تشویق ایدن سفیرلردن قطعی و صریح
 بر اتفاق طلبنده بولنملریدی . او زمان فرانسر
 سفیرلری ، باب عالینک بو طلبنه قارشی مبهم وعدلردن
 بشقه بر شی تأمین ایده مامشاردی .

پولونیا حربی باشلادیغی زمان فرانسه عثمانلیلره
 قارشی ینه عین سیاستی تعقیب ایله مشدی . بو ایشده
 آوستریایه قارشی حربیه کیریشمش ، روسیه یی مشغول
 ایتک ایچون عثمانلیلری تشویق ایتکه باشلامشدی .

حربك بجرانلی دقیقه لرنده فرانسه نك درسعاتت سفیری موسیو دووینوو باب عالی بی تحریك ایچون بوتون بلاغت و فعالیتنی استعمالدن کری طور مامشدی . روسیه نك حرکتنی خبر آلیر آماز، طوپال عثمان پاشانك خلفی حکیم اوغلی علی پاشای تضیق ایتمش، پولونیایه عثمانلی عسکری سوق ایدیلرک روس استیلاسنه قارشی خلاصکارانه بر یوروش اجراسنی توصیه ایله مشدی .

علی پاشا، فرانسر سفیرینك بو وصایاسنه قارشی نه یاپاچغنی شاشیر مشدی . واقعا دولت عثمانیه نك منافی نقطه نظرندن پولونیایه عسکر ایتك صوك درجه موافقدی ؛ فقط دولتی بویله بر تشبته سوق ایده بیلمك ایچون فرانسه نك معاوتته اعتماد لازمدی ؛ بو ایسه غایت مشکوک و مبهمدی . علی پاشا بو سیاستی باشه چیقارده بیه جك بر اقتدارده دکلدی . سرای ایتریقه - لرینك کافه صفحاتی ادرا که مقتدر اولان دماغی بویوک مقیاسده تدابیر سیاسی بی ادراک ایده میوردی . خصو - صیله ، حربك نتیجه سننده حیاتندن اولمق تهلهکسی ده ها زیاده مدبرانه حرکت ایتسنه لزوم کوستریوردی . بونکله برابر تجربه سزلکنی اعتراف ایدیور ، امور سیاسی ده کی نقصاتی تلافی ایده جك مشاورلره مراجعتدن ، دول معظمه نك آمال سیاسی سنه دائر معلومات المقدن

خالی قالمیوردی . علی پاشانک بو خصوصه کنديسنه
 مشاور عد ایلدیکی ذات ، یکر می سکز محمد افندیکنک
 اوغلی سعید افندی ایدی . محمد افندی ، احمد ثالث
 زماننده سفارت مخصوصه ایله فرانسه یه کیتمش (۱۱۳۲)،
 اون دردنجی لوئی دورینک ترقیات خارق العاده سنی ،
 فرانسه نک محترم ومدبب سرایلرینی فرانسز مدنیتنک
 اک کزیده آثارینی کورمش ، صوکر ا وطنه عودت
 ایدرک شرقده ترقیات غریبه دن اثرلر وجوده کتیرمه
 چالیشمشدی . اوغلی سعید افندی ده پدری ایله هان
 عین درجه اقتدارده ایدی . سعید افندی ، دورینک
 افکار تعصبکارانه سندن تجرید وجدان ایتمش ، تعصب
 پرده سی آلتنده متفسخ ، میال انحطاط بر طرزده
 اویویان سقوط اجتماعی نافذ نظرلریله کورمه موفق
 اولمشدی . سعید افندی ، افکار احرارانه سندن
 طولایي خبره جي احمد پاشا ایله ده مناسبت پیدا ایله مشدی .
 بناء علیه صدر اعظمک تشبثاته ظهیر اوله حق بر مشاور
 آرامق لازم کلدیکی زمان سعید افندی در حال خبره جي
 احمد پاشایی توصیه ایله مشدی .

صدر اعظم بو توصیه یی پک موافق بولمشدی ؛
 چونکه پک ایی بیلیموردی که خبره جي احمد پاشا فن
 حربده جدا تمیز ایتمشدی . خصصه سیله آوستریا سیا -

ستڪ بوتون اسرارينه کسب وقوف ايله مشدى ؛
 بناء عليه ڪنديسندن معلومات نافعه الده ايتڪ هر حاله
 ممڪندى . خبره جي احمد پاشا ، حڪومت عثمانيه
 عسڪرى بر وظيفه ايفا ايتڪ اوزره دخالت ايتمشدى .
 شمدى عثمانيلر اونك سياسى تجربه لرندن استفاده
 ايده جكلر ، آنى بر ديپلومات اوله رق قوللانه جقلردى .
 فى الحقيقه صدر اعظم على پاشا خبره جي احمد پاشاي
 دعوت ايتمش ، ڪنديسيه اوزون اوزادى مشاوره لرده
 بولونمش ، صوڪرا مختلف حڪومتلر قوتلرينه ،
 باب عالينك بو ائنده نه كې بر خط حركت تعقيب ايتمشى
 لازم ڪله جڪنه دائر ڪنديسندن تحريرى بر راپور
 طلب ايله مشدى .

ايشته اوزمان خبره جي احمد پاشا ، قلم ايشلرينه
 صوڪ درجه دشمن اولدينى حاله ، قيلجنى بر طرفه
 براقمش ، قلمنى انه آله رق احوال سياسيه حقنده
 اوزون اوزادى مطالعه لر درميان ايله مشدى . خبره جي
 احمد پاشانك اوزمانلر يازدينى بو لايحه لرك بعضلرى
 اليوم فرانسه خزينه اوراقنده محفوظدر .

احمد پاشا ، وظيفه سياسيه سنى حقيه ايفا ايله مشدى .
 وقيله ڪچيرديكى مديد تجربه لر ڪنديسى ايچون عملى
 ير درس مقامنه قائم اولمشدى . خبره جي احمد پاشا

اوروپادہ پک چوق کشی طائمشدی . حتی کندی
 بیله بعضاً مقام افیخارده اوروپانک برچوق قرالری ،
 پرنسری وناظرلری ایله دوشوب قالدیغنی سویلردی .
 احمد پاشا ، بوکی رجال سیاسیه جمعیتده اولدجه تنویر
 تنویر افکار ایتمش ، حکمدارلر بیننده کی رقابتلره کسب
 وقوف ایله مشدی . فکر آ غایت دورین اولدیغنی جهتله
 حادثاتی وقوعندن اول کشف ایتک خاصه سنی اکتساب
 ایتمشدی . احمد پاشانک اک زیادہ نظر دقتی جلب ایدن
 نقطه ، روسیه نک سریع بر صورتده ترقی ایله مسی
 ایدی . احمد پاشا روسیه نک اوروپادہ وآسیادہ اکتساب
 ایدہ جکی ترقیاتی استدلال ایتمش ، حتی بو ترقیاتک
 صفحات مستقبلہ سنی ده ادراکہ موفق اولمشدی .
 روسیه نک ترقیاتی عثمانلیق نقطه نظرندن تدقیقه مجبور
 اولدیغنی جهتله ، احمد پاشا پک ای ا کلامشدی کہ ،
 روسیه نک پولونیایی اشغال ایتسی بر غایہ اولمقدن زیادہ
 بر واسطہ ایدی . امل حقیقیسی ایسه عثمانلی انقراض
 حاکمیتی اوزرنده کندی نفوذینی تأسیس ایتک وروسیه یه
 جنوب دکزلرینی کشاد ایله مکدی . بناءً علیہ دولت
 عثمانیه پولونیایی التزام ایتدیکی تقدیرده کندی امنیت
 وجودہ کتیره جک ، اوروپادہ کی اراضیسنی مدافعه
 ایچون لزومی اولان سپری تأمین ایلیه جکدی . فقط

شو نقطہ بی دہ تمامیلہ ادراک ایلہ مشدی کہ ، دولت عثمانیہ اوروپا دولترلندن برینک معاوتنی استحصال ایتدجہ روسیہ نک منتظم اردوسنہ قارشى مقاومت ایدہ میہ جکدی . بومعاوتی ابراز ایتک فرانسیہ عائد ، فرانسنک عنعنات قدیمہ سنہ دہ موافقدی . فقط کرک حکومت عثمانیہ قارشى مسئولیتدن قورتولمق ، کرک باب عالینک امنیتی تأمین ایلہ مک ایچون فرانسنک باب عالی ایلہ صمیمانہ رابطہ لر عقد ایتسنی ، دولت عثمانیہ اراضینک تمامیتی محافظہ ایلہ مسنی ، تورکیہ دہ تشویقات وتحریکاتدن بشقہ واسطہ لرلہ معاونتدہ بولماسنی ، خلاصہ تورکیہ ایچون آچیلان بو بویوک مبارزدہ دہ شخصی بر وظیفہ ایفا ایتسنی آرزو ایدیوردی .

احمد پاشا ، صدراعظم علی پاشا ایچون یازدینی مخطرہ دہ اوروپانک احوال سیاسیہ وعسکریہ سی حقندہ معلومات اعطا ایلدکدن صوکرآ نتیجہ دہ فرانسیہ ایلری یہ سورمش ، تورکیانک پولونیا استقلالنی محافظہ ایچون روسلرہ قارشى فرانسنہ ایلہ دائمی بر اتفاق عقد ایتسنی درمیان ایلہ مشدی . احمد پاشا بو جہتی التزامدہ متصور فوائدی اوزون اوزادی یہ شرح ایلدکدن صوکرآ بو قدرلہ دہ اکتفا ایتہ مشدی . فکرآ اوہام وخیالاتہ تابع اولدینی ایچون ملاحظاتندن بر طاقم نابہنکام

وخيالى نتيجه لڌو استخراج ايتمش، بو اتفاقك نتيجه ده
 بر اتحاده منجر اوله جغنى ايلرى سورمىدى .
 خبره جي احمد پاشانك فڪر نجه بو اتحاده اوله اسوهچ
 داخل اوله جق ، اسپانياده بحرسفیدی يکي بر حڪومه
 قارشى قاپامق آرزو ايدى جکي جهتله فرانسه نك اثرينه
 تابع اوله جقدى . فلمنك وانكلتره کي بحرى حڪو -
 متلره کلنجه : بونلر روسلرى يالکز شرقدہ دکل ،
 آسيای وسطانك اڪ اوزاق نقطه لرنده بيله کنديلرينه
 رقيب عد ايدى جکلردى . چونکه بو ايکي حڪومت اپي
 زماندن برى آسياده تجارتلرينى تأمين ونفوذلرينى ترصين
 ايله مکه باشلامشلردى . خبره جي احمد پاشا ايسه يازديغى
 مخطره ده روسيه نك بر قاچ سنه دن برى قافقاس طا -
 غلرينى آشديغى ، بحر حزر ساحللرينه طوغرى
 ايلرياهديکنى ، يقين بر زمانده بوتون آسيايى استيلايه
 باشلايه رق هند تجارتنى الده ايتمه غيرت ايدى جکنى
 تصوير ايله مشدى .

بوسبیدن انکلتره حڪومتى روسيه ي اسكى حدودينه
 ارجاع ايچون هيچ بر فدا کارلقدن کرى طورميه -
 جقدى . خصوصيله فرانسه حڪومتى او آنه قدر تعقيب
 ايتديکي فڪر تعصبکارانه ي بر طرفه براقوبده عثمانليلرله
 اتفاق ايدى جک اولورسه اوروپا حڪومتلرندن همان بر

چو غی بو اتحادہ داخل اولہ جقدی . احمد پاشانک
یکانہ مقصدی ، فرانسه ایله تورکیا بیتندہ قطعی و صریح
بر اتفاق تأمین ایله مکدی . بو فکر لر صدر اعظمکده
خوشنه کیتمش ، فرانسه سفیری مارکی دووینو و ایله
ملاقاتندہ کندی فکری کبی ایلری یه سورمشدی .
بناءً علیہ فرانسه حکومتی باب عالی ایله بر اتفاق معاهده سی
عقد ایتدجکه حکومت عثمانیه نک روسلره قارشی هیچ
بر حرکتہ تشبث ایدہ میه جکنی بیان ایله میشدی . وینوو
ایسه ، عثمانیلرله معاهده عقدی ایچون هیچ بر صلاحیتہ
مالک دکلدی ! بوسیدن آز بر زمان ظرفندہ جواب
آلماق ایچون حکومتہ بیان کیفیت ایله مکہ مجبور اولمشدی .
بونکله برابر صدر اعظمده ، احمد پاشاده فرانسه نک
بوشرائطه قطعاً موافقت ایدہ جکنه قنع بولونیورلردی .
هر ایکسیده بو تشبثلرندن ممنون اولیورلر ، حتی
بوصورتله بر معاهده عقدینک تأخر ایتمش بولندیغنه
تأسف ایدیورلردی ؛ چونکه روسیه نک دولت عثمانیه یه
ابدی بر دشمن کیله جکنی آنلرده ادراک ایلورلردی .
صدر اعظم علی پاشا بر طرفدن فرانسه نک معاونتی
جلبه غیرت ایدیور ، دیگر طرفدن چاریچیه ، آنا یه
یازدیغی بر مکتوبده روسیه سرای ایمپراطورینسک
دسیسه کارانه حرکتلرندن شکایت ایلورلردی . روسیه

حکومتی باب عالینک بوتویختانه هیچ سس چیقارمادن
 بویون اکمش ، باب عالینک حدت وتهور دورلری کچر
 کچمز کمال اعتدال ایله مسلاک قدیمه دوام ایتمش ،
 صدراعظمه سکر یوز اللی کیسه تقدیم ایدرک باب عالینک
 بیطرفلغنی استرحام ایله مشدی . او زمان علی پاشا
 بوکرانها تکلیفک بار منافی آلتنده ، کندیسنده اعترا-
 ضکارانه حرکت ایده جک بر قوت بولاماشدی .

علی پاشا روسیه نك تکلیفنی همان قبول ایدر کی
 اولمشدی . موسم قیش ایدی . علی پاشانک فکرنبه
 فرانسه نك باب عالی یه ویره جکی جواب آنجق اوچ آیده
 کله بیله جکدی . روسیه نك تکلیفنه موافقت ایتدیکی
 تقدیرده هم حکومتک منافعنی اخلاص ایتمه یه جک ،
 همده کندیسنه ایجه بر مبلغ تأمین ایله جکدی .
 علی پاشا درحال قرارینی ویرمش ؛ صوکر ، مستریخ-
 الوجدان وظیفه سیاسیسه سنه دوام ایتمش ، فرانسه
 حکومتی ایله اتفاق ایتک شرطیله روسیه یه قارشی
 حرکت قرار ویرمشدی . فقط یالکزر بیلنمسی لازم
 کلن بر شی واردی : اوده فرانسه نك عنفاتندن تجمرد
 ایدرک شرقده یکی وجرأتکارانه برسیاست تعقیب ایدوب
 ایتیه جکی ، باب عالینک کندیسنه درمیان ایلدیکی شرائطه
 رعایت کوستروب کوسترمیه جکی ایدی !

فرانسه نك عثمانيلرله اتفاق ايتسي امکان خارجنده ایدی . فرانسزلرك تعصبکارانه فکرلری بوکا قطعاً مانعدی . ازجمله قاردينال دوفلوری عثمانيلرله اتفاقدن احتراز دکل ، نفرت ايديوردی . کذا فرانسه سياستی عنعناتده تابعدی . قاردينالك سلفلری کنديسنه بو خصوصده هيچ بر مثال بر اقاماشلردی . کنديسی ايسه فرانسه سياستده ابداع درجه سنده يکيلک کوسترمکه جسارت ايده ميوردی . بوندن باشقه ، سالک اولدينی مسلك رهبانيتده بوکا کلیاً مانعدی . او حالده فرانسه قرالی اون بشنجی لوئی يه اسلامارله عقد اولنه حق بر معاهده نك آلتنه وضع امضا تکلیفی نصل درميان ايده بيليردی ؟ کذا بو اتفاقک آتيسي ده کنديسنی قورقوتیوردی . شاید فرانسه عثمانيلرله اتفاق عقد ايده جک اولورسه ، اوزمان شرق ايشلرينه بسبتون باغلی قاله حق ، بورابطه منافعه توافق ايتديکی تقديرده آتياده کنديسنی بو تعهددن قورتارامايه جقدی . بو سببدن قاردينال دوفلوری عثمانيلرله اتفاق فکرندن صرف نظر ايتمش ، باب عالی يی يارم تدبيرلر ، مبهم وعدلرله اويالامق طريقنی التزام ايله مشدی . بناء عليه درسعادت سفیری ويلنوو کوندريلن تعلیماتده عثمانيلرله شفاهاً تبلیغاته بولنه رق قرالك کنديلرينی هيچ بر زمان ترك

ایتمہ جکنی، اوروپا صلح و مسالمتی محافظہ ایچون عثمانلیرلہ
 دائماً ہم افکار اولہ جغنی سویلہ مکہ مأمور ایتشدی .
 حتی ایجاب ایدرسہ، بومعنائی تضمن ایتک اوزرہ تحریری
 بیاناتدہ بولونمسنہ مساعده کو سترمشدی . فقط بومساعده نی
 اودرجہ مشکلات ایلہ استحصال ایتشدی کہ قرالک قابینہ سی
 بیک درلو مناقشاتدن و مذاکراتدن صوکر اراضی
 اولمش ، نتیجہ برچوق تأخراتہ اوغرامش ، قرالک
 جوانی آنجق مایس نہایتسدہ باب عالی یہ کوندریلہ -
 یلمشدی (۱۱۴۷) .

بوصردہ فرانسه مذاکرات و مناقشات ایلہ مشغول
 اولیور ، روسیہ استانیسلاسی (وارشووی) دن طرد
 ایدرک (داتزیغ) ی دہ محاصرہ ایدیوردی . احمد
 پاشانک نفوذی صدراعظمک نزدندہ کوندن کونہ تزیاد
 ایلور ایدی . صدراعظم ایلہ احمد پاشا بیتندہ کی مناسبت
 فوق العادہ صمیت کسب ایلمشدی . علی پاشا ، خبرہ جی
 احمد پاشایہ التفاتدہ قصور ایتیمور ، اوروپا سیاستی
 حقندہ کی فکر لرینک طرف پادشاهیدن تقدیر اولندیغنی ،
 حتی بعضاً ذات شاہانہ نک کندیسندن بحث ایتدیکنی
 سویلیور ایدی . فی الحقیقہ احمد پاشا حقندہ کی التفاتلر
 توالی ایتکہ باشلامش ، رتبہ سی ترفیع ایدیلیر ایدلمز
 استانبولہ حائر اولدیغنی نفوذ و اعتباردہ تزیاد ایلمشدی .

او تاریخدن اعتباراً خبره جی احمد پاشاڻک اوی
برجوق دالقاووقلر و دوستلرله طولمایه باشلامشدی .
احمد پاشا ، روم ایلی بکلیر بکی رتبه سیله بکام بیورلدیغی
تاریخدن اعتباراً سائر رجال دولته ده رتبه سی و افکاری
ایله تفوق ایله مشدی .

(اسکدار) ده اقامته مخصوص جسم بر قوناق
تخصیص اولندیغی کبی واردات سنویه سی ده خاق العاده
بر صورتده تزیید اولنمشدی . آرتق احمد پاشا ، باب عالیڻک
بوتون امور سیاسیه سی تدویره باشلامشدی . سرایه
کیتدیکی زمان کندیسنک مدبدب بر آلا یله تعقیب
اولندیغی کوریوردی . دائماً بارکیره بینیور ، اطرافده
خدمکانی ، کچدیکی یرلرده پارلاق لباسلر کینمش
ذوات کوریور ، اوکنده رتبه سنه مخصوص طوغلر
کوتورولیوردی . سرایده هان بوتون پاشالرله صمیانه
ولابالیانه کوروشیوردی . هان بوتون وزرا ، احمد
پاشایه حرمت و التفات اظهارندن کری طور میوردی .
فقط احمد پاشا طبعاً بو کبی آلا یسه آلیشقین اولمادیغی
ایچون عثمانلیلرک مهیب قیافتلری آلتنده ینه اسکی حال
و طورینی محافظه ای دییوردی . حتی ویانه ده ، پارسده
نصل حرکت ایتدیسه استانبولده ده عین صورتله
حرکت ای دییور ، غرورینی ، آتشین مزاجینی ،

قیصه وکسکین سوزلرینی بر درلو ترك ایده میوردی .
 احمد پاشا هان هرشیئی مؤاخذه ایدیور ، نظامنه
 قویمايه چالشیوردی . ایدینه بیلدیکی دوستلره بعض
 اخطاراتده بولونیور ، غریبه کوردیکی انتظامی
 شرقدهده تطیق ایتک ایستیوردی . احمد پاشا ، غایت
 سرت مزاجلی ، دها طوغروسی دلیجه طورلی اولدینی
 ایچون کندیسنی بیلنلر سرایده اوزون مدت توجهه
 مظهر اوله میه جغه قناعت ایدیورلردی .

۱۱۴۷ سنه سنک یازنده ، فرانسه نك جوانی استانبوله
 کلدیکی هنکامده ، خبره جی احمد پاشاده شوکت ونفوذ-
 ذینک اوج اعلاسنه واصل اولمشدی . احمد پاشانک
 فکری انضمام ایتدیکجه احوال سیاسیة حقنده هیچ بر
 قرار اتخاذا ایدلیوردی . دولت عثمانیه نك سیاست
 خارجیه سنی هان کاملاً احمد پاشا اداره ایدیوردی .
 دها طوغروسی محمود اولک خارجیه ناظری ، خبره جی
 احمد پاشا ایدی .

احمد پاشا ، فرانسه نك تشویقی ویاردیمی ایله باب
 عالینک پولونیا اوغورنده سلاحه صارماسنی کمال صمیمیتله
 آرزو ایدیوردی . یالکز ، درمیان ایتمش اولدینی .
 شرائط خارجنده تشبثانده بولونمای موافق کورمیوردی .
 آنک فکرنبجه ، دولت عثمانیه ایله فرانسه نك شرف

و منافعی تأمین ایدہ جک یکانہ چارہ ، قطعی بر اتفاق ایدی . بو مسئلہ حقندہ یازمش اولدینی لایحه لردن بعضلرینی (ورسای) یه کوندرمش ، فرانسه یی اقناع ایتمک ، عثمانلیرله اتفاق عقدینه مجبور ایله مک ایسته . مشدی . احمد پاشا ، تورکیه نك منافعی ده نظر دقتہ آلدینی جهتله فرانسه حکومتی طرفندن وقوع بوله جق شفاهی بیاناتک قبول ایدله مسنی توصیه ایتیش ، مثال اوله رقده و قتيله اون دردنجی لوئینک عثمانلیرله مشترکاً حرکت ایتدیکی حالده (ریسویق) قونغرہ سنده عثمانلیرک منافعی قطعاً نظر اعتبارہ آلدینی ایلری یه سورمشدی . دها صوکرآ ، فرانسه سفیرینک تحریری جوابی ویرلدیکی زمان ، احمد پاشا بوجوابده مندج احتیاطلری ، قاچاق یوللری تماميله کشف ایتمشدی . بونک اوزرینه فرانسه سفیری باب عالینک تدافعی سیاستی قارشیسنده متوالی مشکلاته معروض اولمشدی . باب عالی فرانسه سفیرینک تکلیفی احتیاطکارانه تلقی ایدیور ، کندیسنه قطعی هیچ بر جواب ویرموردی . باب عالینک ارزو ایتدیکی شی ، تحریری بیاناتدن دها قطعی ودها واضح تأمینات آلق ، هیچ اولمازسه فرانسه قرالندن سلطان محمود اوله بوتأمیناتی حاوی برنامه مخصوص کوندرلمسنی تأمین ایله مکدی . باب عالی ، خبره جي احمد پاشانک

بتون افکارینہ تسلیمیت تامہ کوسترمش اولسه ایدی ،
 بو ارزوسنه بلکه موفق اوله بیلیدی . فقط احمد پاشانک
 طبعی ، حتی احوال وجدانیہ سی بو موفقیتی عقیم
 براقشدی . احمد پاشا غایت حریص بر ذات ایدی .
 اوروپانک اک بویوک پرنسلیله اوغراشایه ، اونلرله
 بوی اولچوشمکه آلیشقین بولندیغی جهتله سلطان محمود
 اولدن نائل اولدیغی رتبه لر احتراصاتی بر درلو تسکین
 ایدمه مشدی . کندیسی واقعا اسلامی قبول ایتشدی ؛
 فقط بو قبول ، قساعت وجدانیہ سائقه سی اولمقدن
 زیاده منفعت طولایسیله ایدی . احمد پاشا اسلامری
 علی العموم غیر مترقی بر عرق عد ایدیور ، کندیسی
 سوق طالعه اسلامر اده سنه دوشمش تلقی ایله یوردی .
 اسلامردن کوردیکی الطاف و مراہی کندیسی ایچون
 موجب شرف عد ایتمیوردی .

یکانه دوشوندیکی شی ، کندیسی ایله هم عیار اولان
 اوروپا پرنسلینک حرمتی جلب ایتک ، باب عالی تزدنده
 حائز اعتبار رجاله تحکم ایله مک ، بالخاصه اوروپا حکو-
 متلرینی آرزو و افکارینہ رام ایتمکدی . بر زمان
 اولمشدی که ، اوروپادن استانبوله کلن مرخصلر اولا
 احمد پاشایه اهمیت ویرمه مشلر ، فقط معاوتتدن محرو-
 میتک ایشلرینی عقیم براقه جغنی حس ایدر ایتمز کندیسیله

مناسبات صمیانه تأسیسه باشلامشلردی . اوزروپاده درجهٔ ثانیه ده بولنان حکومتلر، هپ احمد پاشانک معاونتی استحصاله چالیشمشلردی . احمد پاشایی رسمی بر مأمور تلقی ایدرک ، حضورینه قبول اولنمایه خواهش کوستر - مشلردی . حتی انکاتره ایله فلمنک ده بوقاعدهیه تبعیتدن کری طور مامشدر ، احمد پاشایه شرابلر و شرولر اکرام ایتمشدر ، ترجمانلرینی کوندرمشلردی .

نهایت احمد پاشا ، ایچلرندن آیرلدیغی کیمسه لرله همبزم الفت اولمغه باشلامشدی . یالکزر فرانسه سفیری مارکی دوویلنوو ، حکومتدن آلدیغی امره امثال ایدرک دیگر رفقاسنک اثرینه تبعیت ایتمه مشدی . احمد پاشا ایسه وطنداشی اولان برسفیرک بو اجتنابندن چوق متأثر اولمش ، بو تأثرینی برچوق دفعه لر آشکار بر صورتده بیان ایله مشدی .

نهایت ویلنوو ، استانبولده . دهها زیاده بر ایش کوره ییلمک ایچون حکومتک اوامری خارچنده حرکتیه قرار ویرمش ، احمد پاشا ایله خفی بر ملاقاتده بولو - نمشدی . فقط سفیرک بو پک کج واقع اولان مراجعتی احمد پاشانک اغبرارینی ازاله ایده مه مشدی . احمد پاشا یالکزر سیاسی سیلردن متأثر دکلدی ؛ فرانسه سفیرینه قارشی شخصی عداوتلری ده واردی . خصوصیه عثمانلی

طویراغنہ آفاق باصدیغی زمان وطنداشنک کندیسنه قارشی کوستردیکی لاقیدی بی ، بوسنده کچیردیکی حیات الیمی بر درلو اونوتامیوردی . ویلنوو کندیسنه قارشی کوستردیکی رسمی اوضاعه تحمل ایدہ میور ، کندیزی دہا اصل برعائلیہ منسوب اولدیغی جہتلہ فرانسه سفیرینہ (صوکرادن کورمہ) نظریلہ باقیور ، عثمانلی قاووغی آلتندہ فرانزلق حسیاتی ، زادکانلق غرورینی محافظہ ایدیوردی . بناءً علیہ احمد پاشا ایلہ مارکی دو ویلنوو بینندہ کی عداوت ، مذاکراتک حسن نتیجہ یہ منجر اولہ میہ جغنه دلالت ایدیوردی .

دولت عثمانیہ ایلہ فرانسه بینندہ بر اتفاق عقد ایندیلہ مہ مسنہ بوشخصی خصومتلہ برابر احمد پاشانک طبعاً حائر اولدیغی نقائصک دہ تأثیری اولمشدی . احمد پاشا ، واقعا ای بررجل حکومت ایدی ؛ فقط کندیسندہ احتیاط و کتم اسرار خاصہ سی کلیاً مفقود ایدی . مارکی دو ویلنوو ، احمد پاشان بحت ایتدیکی صرہ دہ : « کتم اسرار ایتہ مسنک تأثیراتی ، عنادندہ دہا مضر در . اداره حکومت احمد پاشایہ تفویض اولندیغی کوندن اعتباراً عثمانلی ایمپراطور لغندہ اسرارک آدی قالمامشدر ، دییوردی . فرانسه سفیرینک بوسوزلری بویوک بر حقیقتی جامعدی . بو دورده ، ماضیلری مشکوک ، مملکتلرندہ دیکیش

طوتدیرامایان ، منفی ویامهاجر ، منفعتلرینی تأمین ایچون
 اسلامیتی قبول ایدن نه قدر سرسری وارسه ، جمله سی
 خبره جی احمد پاشانک اطرافه طویلانمشدی . احمد پاشا
 ایسه بونلری خیر خواهانه ، صمیانه قبول ایتمش ،
 کندیلرینه تشویقاتده بولونمش ، هر برینی بر خدمته
 استخدامدن کری طورمامشدی . صوکر سراساقلامق
 عادتی اولمدیغی ایچون دولتک اکیزلی ایشلرینی بو
 تهلهکلی معاونلرینک یاننده راست کله اورتایه آتمش ،
 ذهنتده تاصارلادیغی جسیم پلانلری ایلرییه سورمش ،
 اونی بر طاقم سرسریرله اجتماعکاه یامیشدی . روسیه
 و آوستریا حکومتلری ایسه بو غلبهک ایچنده کندیلرینه
 برر جاسوس تدارک ایتمه موفق اولشلردی .

بو صورتله روسیه و آوستریا حکومتلری کرک
 فرانسه نک جوابلرندن ، کرک باب عالینک مقابله سندن ،
 فرانسه یه قارشى مطالباتندن حرفیاً خبردار اولمشلر ،
 باب عالی ایله فرانسه نک تشبثاتی عقیم براقق ایچون
 ایجاب ایدن تدایره توسل ایله مشلردی . باب عالی ،
 وطنک اک مهم امورینی ، عثمانلیق حسیاتندن اوزاق ،
 وطنه هیچ برعلاقه یی حائر اولمایان بر شخصه تودیغ
 ایله دیکندن طولای تشبثاتندن نافع نتیجه لر حاصل
 اولمادیغی کورمش ، ایکی حکومت ییتده دوام ایدن

مذاکرات عقیم قالمشدی . احمد پاشا ، بواقفاہ یکی بر شکل ویرمک ایچون باب عالی ایله اسوہچ بینده تدافعی و تعرضی بر معاہدہ عقدینی دوشونمشدی . او زمان فرانسه ، دولت عثمانیہ ایله معاہدہ عقد ایتمش اولماق ایچون طوغرودن طوغری یہ اسوہچلہ عقد اتفاق ایدہ جک ، بوصورتلہ باب عالی یہ قارشی بالواسطہ تعہدات آلتنہ کیرمش بولونہ جقدی . احمد پاشانک بوتشبتاہہ جرأت ایتسنہ ، اسوہچ قرالتک بر مکتوبی سبب اولمشدی . قرال ، خبرہ جی احمد پاشای و قتیلہ طانیدینی ایچون کندیسنہ کوندردیکی بر مکتوبہ ، لیاقت و اقتدارینی مدح ایتمش ، استانبولہ کلدکدن صوکرادہ کندیسنی تبریک ایدرک : « اک نہایت بردین صاحبی اولہ بیلدک ! » دیمشدی . چونکہ احمد پاشانک اوزمانہ قدر روابط دینہ دن محرومیتنی بیلدیکی ایچون سلامیتی قبول ایتمش اولسنہ حیرت ایلہ مشدی .

باب عالی ایلہ ورسای بینده مذاکرات اجرا ایلدیکی صرہ دہ ، روسلر فرصتدن استفادہ ایدرک پولونیادہ استانیسلاس فرقه سنی تمامیلہ از مکہ موفق اولمشلردی . آرتق اوتاریخدن اعتباراً دولت عثمانیہ نک پولونیایہ معاونت ایتسندن هیچ بر فائدہ مأمول ایدیلہ مزدی . فرانسه ایسہ ، شرقدہ دوچار اولدینی مشکلاتدن یزار ، سلاح

بدست اوله رق قالمش ، فقط وقتي بيهوده يره چکيرمه مک
 ايجون ايتالياده اسپانيا منافعه چاليشمايه مجبور اولمشدى .
 بونک اوزرينه استانبولده دوام ايدن مذاکراته صورت
 قطعيده نهائيت ويره رک « برنجي فرانسوانک اثرينه
 هيچ بر زمان تابع اولامايه جغني » بيان ايله مشدى
 (۱۱۴۸). بوکا مقابل آوستريا ايله بر معاهده عقد ايدرک
 (لورره ن) اراضيسنک تلافی مافات ضمنتده استانیسلاره
 ویرلسنی تأمین ايله مشدى . پولونيالیر ايسه روسلرک
 تحکمنه هيچ سس چيقارما مشلر ، آتيا دوچار اولاجقلى
 اسارتک مقدماتنه کرفتار اولملردي . بوصورتله دولت
 عثمانیه ايله فرانسه ، پولونيایي قورتارمق ايجون اللرينه
 کچن فرصتی غائب ایتملردي . بومذا کرات انناسنده
 خبره جي احمد پاشا اوروپانک سياست عمومیه سی اوزرينه
 اجرای تأثیر ایتمش ، عثمانلی خدمتده مستخدم اولديغی
 حالده شرقده فرانسه منافعی کوزه تهرک ، فرانسه یی
 آرزوسی خلاقه تشبثلره سوق ایلهرک خدمت ایتکی
 دوشونمشدی . خبره جي احمد پاشا ، بوتون بو افعاله
 باب عالی نزدنده حائر اولديغی اعتباره کووه نهرک تشبث
 ايله مشدی . احمد پاشانک حالت فکریه سی هنوز باب عالی
 رجالته آکلاشيله مامشدی .

پولونیا ، روسیه نک نفوذی آلتنه کیردکن صوکره ،

دولت عثمانیہ حرب تہلکہ سنہ آتیلیمقدن ینہ کری
 طورمامشدی . روسیہ ایلہ آوستریا، پولونیانک ضبطدن
 صوکرادہ حربہ دوام ایلہ مشلردی . اوزمان روسیہ نک
 نظر اشتہاسنی جلب ایدن یالکز بر مملکت واردی ،
 اودہ تورکیا ایدی . فرانسه ایلہ تورکیا بیتندہ کی مذاکرات
 حسن نتیجہ منجر اولامادینی بر صرہ دہ دولت عثمانیہ
 تعرض ایتک روسیہ ایچون پک نافعدی .

روسیہ حکومتی ۱۱۴۹ دە (آزاق) قلعہ سنہ
 تعرض ایدرک مخاصماتہ باشلامشدی . اوسنہ ، آوستریادہ
 کویا طرفین بیتندہ توسط اجراسی ایچون مداخلہ ایدرک
 روسیہ یہ التحاق ایلہ مشدی . ہر ایکی حکومت ، دولت
 عثمانیہ تعرض ایتدکری تقدیردہ قولای بر مظفریت
 استحصال ایدہ جکلرینہ قانع اولمشلر، عہدہ لرینہ اصابت
 ایدہ جک حصہ لری اولدن قرارلشدیر مشلردی . روسیہ
 حکومتی قرہ دکزک شمال ساحل لرینی الدہ ایدہ جک ،
 بورادہ واسع کورفز لرہ باریندیرہ جنی ونما ایلہ ایجابندہ
 استانبولی تہدید ایلہ جکدی .

آوستریانک مقصدی دہ بوسنہ یی ویا ہیچ اولمازسہ
 بو ولایتک قسم اعظمی الہ کچیرمک، بو سایہ دہ شرقدہ کی
 وضعیتی تحکیم و ایٹالیادہ غائب ایتدیکی نفوذ و اراضی یی
 تلافی ایلہ مکدی . ایکی حکومت بو نتیجہ لری الدہ

ایتدکدن صوکرا ، احوال مساعد ظهور ایدرسه ،
فتوحاتی دها ایلری یه کوتوره جکله ، تورکیا ایله تماماً
قطع حساب ایله یه جکلردی . روسیه حکومتی ،
استانبولده لازم کلن ائتقیقه لری چویرمکدن کری
طورمیور ایدی . حتی روسیه نك درسعادت سفیری
ویشنیاقوف ، حکومت متبوعه سنه یازدیغی بر راپورده ،
موسقوف عسکرلری ممالک عثمانیه یه داخل اولور اولماز
خرستیان اهالینک عثمانیلر علیهنده عموماً عصیان
ایده جکلرینی اخبار ایدیور ، بیاناتنه شو صورتله ختام
ویریوردی :

« ولایتلرده کی روملر ، حتی بلغارلر ، اولاحلر ،
مولداولر وسائر ، ظلمدن قورتولمق ایچون او درجه
عزم کوستریورلر وروسیه یه او رتبه صداقت ابراز
ایلیورلرکه ، ایلک فرصده ذات حشمتانه لری ، ظهورینه
انتظار ایتدکلی خلاصکار اوغرهنده جانلرینی فدا
ایتمکدن کری طورمیه جقلمر ... بوکون حیاتنک صوک
دمنده بولنان باربارلغک (!) تحکمی آلتنده یاشایان
بوتون حقیقی خرستیانلرک قلبنده ذات حشمتانه لری
صورت مشروعه ده حکمران بولونیورسکزر ! »

روسلرک بو حرکتلری غایت ظالمانه ایدی . دولت
عثمانیه بو درجه آلم بر تعرضه دوچار اولمامشدی .

روم ايلنده کي اردو دائما همزيمته گرفتار اولمشدى. سلطان احمد ثالث دورينك صوك اون ايكي سنه سى نسبة صاح ومسالت اينچنده كچمش ، فقط مملكتك آتيسى ايچون اردوده مهم اصلاحات اجرا ايديله مه مشدى. (پته روارادين) فلاكتي كچركچمز حربك بوتون آجيلرى ، بوتون فلاكتلى اونوتولمشدى . توركي پريشان بر حالده ايدى . همان هر كس ، دولت عثمانيه نك انقراضندن بحث ايدىور ، يوم فلاكتك قريب الظهور اولديغنى سويله يوزدى .

بو صوك موفقيتسزلكك مسببي خبره جي احمد پاشا اولمشدى. احمد پاشا ، عثمانلىلى فرانسزله قارشى مجتنب بر وضعيته بولنديرمش، دولتك اسرارينى فاش ايتش ، روسلرله آوسترياليله يكي بر جرأت ويره رك توركياني يالكزباشنه ازمك فرصتى وجوده كتيرمشدى. بو تهلكه ظهور ايدر ايتمز سلطان محمود اولك خبره جي باشيسى عسكرى فعاليتلر ابرازينه باشلامشدى . فقط ديپلوماتلقدن صوكرا درعهده ايله ديكي وظيفه عسكريه ده اولدجه موفقيت كوسترمشدى . احمد پاشا توركجه يه واقف اولديغنى ايچون امور دولته طوغرودن طوغرى يه مداخله ايتديرلمه مشدى ؛ فقط عسكرى اصلاحات خصوصنده اولدجه سربست بر اقلمشدى . چونكه

زمان کچدکجه خبرہ جی احمد پاشانک حالت فکریہ سی
 باب عالی ارکاتجہدہ معلوم اولیہ باشلامشدی . احمد پاشا
 گاہ استانبولده ، گاہ حدود بویلرندہ عرض اندام ایدرک
 مملکتک مدافعہ سی ایچون لازم کلن ترتیبائی اتخاذدن
 کری طورمیوردی . همان هر کون عثمانلی اردوسنک
 اصلاحی ایچون پروژہ لر ، خطرہ لر ، خریطہ لر تنظیم
 ایدیوردی . خبرہ جی احمد پاشا ، عثمانلی اردوسندہ
 تسلیحاتی ، تعیہ وسوق الجیشی، اصلاح خصوصندہ مهم
 خدمتار ایفا ایلمشدی . احمد پاشانک وصایاسی اوزرینہ ،
 هجومده ایلک صفلرده مزراق قوللانیش ، یکیکچریلرہ
 یکی بر اصول محاربہ تعلیم ایدلمشدی . او زمانہ قدر
 بوتون قطعہ لر دشمنہ آغر وطوبلی برکتہ حالندہ
 راست کلہ تعرض ایدرلردی ؛ قولک باش طرفی ایلک
 مصادمہدہ مدافعہ یہ تصادف ایدر ایتمز، کریدہ کی قسملر
 عاطل بر حالده قالیرلردی . بونک اوزرینہ اولاب
 قارغہ شلق ، صوکرا انہزام باش کوسترردی . احمد
 پاشانک توصیه سی اوزرینہ یکیکچریلر منفرد قطعہ لر
 وجودہ کتیرمشلر ، سربستی حرکتی غائب ایتمہ مک
 اوزرہ آرہ لرندہ ارتباط تأسیس ایلمہ مشلر ، بو سایہدہ
 محاربہ یہ تکمیل قوتلریلہ اشتراک ایتمکہ موفق اولمشلردی .
 سوق الجیش خصوصنہ کلنجه : احمد پاشا روسلری

اس الحركاتدن دائماً اوزاق بولندي رفق طريقنى موافق
کور مشدی .

عثمانلیر ، احمد پاشانک بو وصایاسندن استفاده
ایتمیشلر ، فطری عسکر لکترینه انضمام ایدن جسارتلری
سایه سنده موفقیتله ایش کورمکه باشلامشردی .
روسرله آوسریالیر ، دولت عثمانیه قارشى آچدقلى
حربده کنديلرینى يکى بر سوقالجيش قارشيسنده
بولمشردی . روسلر ، خطوط اتصالاتک اوزونلغدن
طولايى سفالت وخسته لقله بیتاب قالمشردی . آوستریالیر
ایسه بوسنه نك طاغلق اراضيسنده قوتلر آیرمغه مجبور
اوله رقه هیچ بر مهم . موفقیت استحصال ایدمه مشردی .
او زمان عثمانلیر بو موفقیتلردن بسبتون جرأت
بولمشلر ، بالآخره تعرضه کچرک (اورصوا) یی
آلمشلر ، (بلغراد) یی تهدید ایتمکه باشلامشردی .
خبره جي احمد پاشا سیاسته ایفا ایدمه مدیكى وظیفه یی
حرباً پك كوزل ایفا ایله مشدی . احمد پاشانک بو حرکتی
فرانسه سیاسته پك موافقدی . عثمانلى اردوسنک
موفقیتی فرانسه نك شرقده تزید قوت ایتسنی تأمین
ایله یه جکدی . بو سبیدن فرانسه حکومتی بر طرفدن
باب عالی یی قطعاً عزمندن کرى طورمیه رقه برقات دها
تزید شدت ایله مکّه تشویق ایدیور ، دیگر جهتدن

روسیه و آوستریایی تهید ایتمکن کری طور میوردی .
 حتی آوستریایله روسیه نك مخصوصه نهایت ویره رك فضله
 مطالبده بولونما لیرنی تکلیف ای دیور ، عكس تقدیرده
 شمالدن تعرض ایده جکنی بیان ایلور ایدی . فرانسه
 حکومتی بی طرف دولترك کافه سی اوزرنده اجرای
 نفوذ ای دیور ، اوروپا مسالمتی ایچون تورکیانك بقای
 لزومنی ایلک دفعه اوله رق ایلری سور میوردی .
 آرتق فرانسه نك در سعادت سفیری ویلنوو ، باب عالینك
 مقررات سیاستده یکانه مرجع طانمشدی . امور سیا -
 سیه نك کافه شعباتی اداره ایلدی کی ، ایجابنده عسکری
 وصایاده بولنمقندنده کری طور مامشدی . کذا ، خبره جی
 احمد پاشا ایله بینلرنده موجود نفاقندنده اثر قالمامشدی .
 ایکی فرانسر آل اله ویر مشلر ، عین مقصد ، عین هدف
 ایچون چالیشمغه باشلامشلردی . فقط بو ایکی فرانسزك
 ائتلافی اوزون مدت دوام ایتمه مشدی . فرانسه سفیری
 ویلنوو عزم و متانت مالک اولقله برابر نفوذ نظر صاحبی
 ایدی . ویلنوو پك ایی لوری میوردی که ، عثمانلیرك بو
 غیر مأمول موفقیتلری پك اوزون سور میه جکدی . بناء علیه
 بو موفقیتدن استفاده ایدرك بر صلح عقد ایتك ، دولت
 عثمانیه نك ضعفنی هیچ اولماز سه اوروپایه بلای ایتمه مك
 لازمدی . بو صورتله هم عثمانلی دولتنك تمامیتی محافظه

اوله جق ، هم ده اوروپا ، عثمانلی مظفريتلرينك تأثيری
التده قاله جقدی . ويلنوو ، روسيه و آوستريا قاينه لرینك
صلحه میال اولدقلرینی حس ایدر ایتمز ، بتون غیرتی
عقد صلحه صرف ایله مشدی . ويلنوو ، عثمانلیرله
اولا متانت ، ثانیاً تدیر توصیه ایتمکدن خالی قالموردی .
یکی خارجه ناظری آمه لو ، فرانسه نك درسعات
سفیری ويلنووه کوندردیکی برمکتوبده عثمانلیرله متانت
توصیه ایدیور ، و :

« دولت عثمانیه نك شان و بقاسیله قرال حضرتلری ده
علاقه دار بولندقلری جهتله دولت عثمانیه یی بویه برحال
فلا کتده کورمکه لاقید قالا مازلر . باب عالی رجانه
تأمیناً بیان ایده بیلیرسکزکه ، قرال حضرتلری الیوم
باب عالی لهنده مسارعتکارانه ابراز غیرت ایله مکده و بو
مساعدینک غیر مشرقالیه جنی ده مأمول قوی بولونمقده در .
فقط قرال حضرتلرینک مؤثر بر صورتده اجرای تأثیر
ایده بیللملری ایچون تورکلرک مستغرت اولدقلری عطالت
اویقوسندن آرتق اویانمالری و دشمنلرینک حرباً ترقی
ایتملرینی تأخیر ایچون هیچ اولمازسه برآز قوت کوسترملری
ایجاب ایدر . تورکلر ، هر شیدن واز کچه رک محولرینی
تسریع ایده جک اولورلرسه ، قرالک بوتون مساعدیسی
ثمره سز قالیر . »

دیووردی . مكتوبك دها آشاغیلرنده ، توركلر ،
بووصاییه رعایت ایتدکلی تقدیرده ، کندیلرینی
قورتارمق اللرنده اولدینی بیان ایدیلوردی .

خبره جی احمدپاشا ایسه بوانئاده بالعکس احتراصاته
قایلمش ، عثمانلیرك منافعدن زیاده آوستریادن آلّه جی
انتقامی دوشونمکه باشلامشدی . احمد پاشا حربك
دوامی آرزو ایدیور ، سنه لردنبری بکله دیکی انتقام
ساعتلرینك حلول ایتدیکنی ، آرتق آوستریاه قطعی
بر هجوم ایدرك خصمی ایله کوكس کوكسه کله جکنی
دوشونیوردی . احمد پاشا ، محاربه میدانندن 'وزاقده
بولونمقدن متأثر اولیور ، یالکز مشاورلك وظیفه سی
ایتمکه تحمل ایده میوردی . آوستریاه کیرمک ایچون
قلبنده تحملسوز بر آتش کین وعداوتك فوران ایتدیکنی
حس ایدیوردی . احمدپاشا ینه اسکی پلانلرینی دوشونمکه
باشلامش ، ماجارستانی آیاقلانیرمق ایچون لازم کلن
تدابیره توسل ایله مشدی .

بوصره ده استانبوله پك یاقین بر محله ، (تکفور
طاغی) نده ، منفی بر ماجارپرئسی ، راقوچی یاشایوردی .
راقوچی ، ماجارستانك استقلال مبارزه لرنده فداکارانه
غیرت کوسترمشدی . راقوچی نك نامی مجارستانك
همان هر طرفه یاییلمش ، هرکس طرفدن تبجیل

اولو نمشدی. راقوچی نامنه انشاد اولونان حرب شرقیلری.
 وطنك اك صاف واك صیمی صداسی کبی بوتون قلبری
 تتره تمشدی. راقوچی، طرفدارلرندن برقاچ کشی ایله
 وطنندن آیرلش، سلطان احمد ثالث حمایه سنی استرحام
 ایله مشدی. بونکله برابر وطنك استقلاللی ایچون
 مبارزه دنده خالی قالمامشدی. راقوچی، کوزلری
 وطنه مرکوز، بوتون ماجارلری آياقلاندیرمق ایچون
 ایلک فرصته انتظار اییدیوردی. خبره جی احمد پاشا
 سلطان احمد ثالث دورنده تورکیایه کلدیکی زمان،
 راقوچی (تکفور طاعی) نده متأثرانه برحیات امرار
 اییدیوردی (۱). احمد پاشا همان درحال راقوچی ایله
 مناسبت پیدا ایتمش، بر مدت صوکره دائره صمیمیته
 کیره رک ماجارستان حقنده کی امیدلرینی تقویه ایتمه
 باشلامشدی. فقط طونه بوینده ایلک قوتلر مصادماته
 باشلادیغی صرهدده راقوچی ده وفات ایله مشدی. احمد پاشا
 بوضیاعدن پک متأثر اولمش، فقط ینه امیدینی کسمیه رک
 راقوچینک اوغلنه مراجعت ایتمشدی. کنج پرنس
 (۱) راقوچینک (تکفور طاعی) نده اقامتی اثناسنده،
 معیتی ارکانندن میکش، تورکیانک احوالی مصور بر چوق
 مکتوبلر یازمشر. بومکتوبلر کرک تاریخ عثمانی وکرک ماجار
 ادبیاتی ایچون فوق العاده بر اهمیتی حائر در. مکتوبلرک
 ماجارجه سی غایت نفیس بر صورتده مطبوعدر.

احمد پاشانک مراجعتنه قارشی مترددانه طاورائمش ،
 بویله مسؤلیتی برایشه کیریشمکدن اجتناب ایدرک اسپانیا
 ویافرانسه ده یاشامق ایسته مشدی . فقط احمد پاشا ،
 کنج پرنسه باباسنک وصیتدن ، وطنک دوچار اولدینی
 فلا کتلردن بحث ایتمش ، کندیسنه یازدینی بر مکتوبده
 شو صورتله مطالعه درمیان ایله مشدی :

« سزه یالکیز شونی تخطر ایندیریم : وطنی تبدیل ایتمش
 بعض بویوک خاندانلر واردرکه بونلر طبق طر پرانغی دکیشدیرن
 قوجامش آغاجلره بکزرلر . بو آغاجلرده ، اولجه اورمانلری
 تزیین ایتدکلری زمان موجود لطیف یشیللکدن ، قوتلی
 عصاره دن اثر یوقدر . بو آغاجلر دائماً قوتدن دوشرلر ، بر
 قاچ سنه صوکر ایسه کوکلرندن قورورلر . یاپراقمز ومیوه سز ،
 چیلاق کوکده لردن باشقه برشی عرض ایتزلر . ایسته بونک
 کبی ، فرانسه واسپانیاه کیتدی ککیز زمان نه قادار بویوک
 اولور ایسه کیز اولکیز ، معروف بر تبعه دن باشقه بر صفی
 حائز اولامازسکز . حال بوکه خاطره شان و شرفی محافظه اولونان
 پدیریکیزک اثرینه تبعیت ایلر وسرک ایچون نجه مساعد کورونن
 احوال دن استفاده لیدر سه کز ، وقتیه خاندانکیزک النده بولونان
 اموال و اراضی بی استرداد ایلر ، مقام حکمداری بی ده احراز
 ایدر سکز . نجه بو صورتله حرکت ، هر نه درلو تسلیاتی
 جامع و هر نه کبی منافی حائز اولور سه اولسون ، دنیانک
 بویوک بر حکمدارینک تبعه سی اولقدن ده خیر لیدر ! »

خبره جی احمد پاشا ، بو مکتوبیه کنج راقوچی
 در حال اقناعه موفق اولمشدی . کنج پرنس بو حرارتلی

سوزلره اينامش ، تڪفور طاغنده بولونان ماجارلره
 كنديسني بر رئيس ، بر پرنس ، بر بابا کي طانيتمغه
 باشلامشدي . صوڪرا احمد پاشا، احراز ايلديکي مظفريتدن
 مغرور اولان باب عالي ي تشويق ايتمش، کنج راقوچي ي
 استانبوله چاغيرتمش ، عهده سسه اردل بکلکني وير -
 ديرمشدي . احمد پاشا بوموفقيتي اک بويوک بر مظفريت
 عد ايتمشدي . حتي راقوچي ، بر حکمدار کي سراي
 هايونه قبول اولتوبده کنديسنيه بکک فرماني ويرلديکي
 زمان ، سرورندن نه يابه جغني شاشيرمشدي . في الحقيقه
 اوکون سلطان محمود اول کنج راقوچي ي اردل بکي
 وماجارلرک رئيسي اولمق اوزره طانيتمش ، کنديسنيه اولانجه
 قوتيله ظهير اوله جغني وعد ايتمشدي . خبره جي احمد
 پاشا بوموفقيتي احراز ايدر ايتمز راقوچي ي درحال
 طونه ساحلارينه کتيرمشدي . پاشاويله ظن ايدييوردی که،
 ماجارستان خلقي کنج پرنسلريني برکوردوشده تترديه جکلر،
 عظيم بر غير ممنونلر فرقه سي حالنده طويلانه جقلر ،
 راقوچي ي بر لوای خلاص ، خبره جي احمد پاشاي بر
 رئيس فداکار اولمق اوزره طانيا جقلر ايدي ! فقط
 برچوق حالرده اولديني کي، بوانئاده خبره جي احمد
 پاشانک تخيلاتی سریع الزوال بر بولوط کي صيريلوب
 کيتمش ، پاشانک نظرلری اوکنده أليم ، املسوز بر

بوشلق پیدا اولمشدی. احمد پاشا، آوستریانک استبدادی
 آلتنده یاشایان ماجارلری همان خواایده برحالده بولمشدی.
 راقوچینک کنج اوغلی ایسه برملتی آیاقلاندیرا بیله جک
 اوصافی ابراز ایده مه مشدی. هیچ برکیمسه کندیسنه
 طرفدار چیقما مشدی. هیچ بر فرد راقوچینک سنجانی
 آلتنه کک ایچون کندیسنده آرزو حس ایتمه مشدی.
 راقوچی، بر قاچ آی صدر اعظمک اردوسی پیشنده
 ملول و متأثر طولاشمش، موجودیتی ایله عثمانلیله
 خدمت ایتمکدن زیاده، عثمانلیلرک ایشلرینی سکتهدار
 ایتمک باشلامش، نهایت اولوم کندیسندی، عثمانلیلری ده
 خلاص ایله مشدی.

خبره جی احمد پاشا، عثمانلیلری سیاست مشکل
 بر موقعه قویدینی کبی صوک املندده موفقی اوله مامش،
 نهایت بتون بو موفقی تسز لکریله باب عالی ارکانه قارشی
 نه ماهیته اولدینی اثبات ایله مشدی.

خبره جی احمد پاشا استانبوله عودتنده بتون نفو
 دینک قیرلدینی کور مشدی. آرتق باب عالی احمد پاشانک
 ماهیتی له الحمد آکلایا بیلمش، آرا و مطالعاتی صور مامه
 باشلامشدی. حتی رئیس الکتاب، احمد پاشادن بحث
 ایدرکن: «بو حریف اوچ آغزله ییور، ینه طویمور.
 اک زیاده ییدیکی یرلر ترکیا، فرانسه، سبیلتین ..»

دیمشدی . باب عالینک آرتق هیچ بر طرفہ امنیتی
 قلامشدی ؛ نہ احمد پاشانک جنکاورانہ تشجیعاتی ،
 نہ دہ فرانسنہک صلحچرورانہ تلقیناتی دیکلیوردی .
 احمد پاشانک کوزدن دوشمہسی یاقلاشمشدی . احمد
 پاشا معیتدہ کی خبرہ جیلر ، تعلیملرینی اوروپا اصولندہ
 یاییورلردی . شمدی اوروپا اردولرینہ بر قات دہا
 بکزرہ مک ایچون معاشلرینی دہ منتظم آلق ایچون عصیان
 ایتشلریدی . خبرہ جیلرک بو حالی ، احمد پاشانک
 سقوطنی بر قات دہا تسریع ایلہمشدی . برکون احمد
 پاشا (۱۱۵۱) باب عالی یہ کلدیکی زمان شدتلی بر آزار
 ایشیتمش ، درحال بر کمی یہ بیندیریلہرک تحت الحفظ
 آناتولی یہ ، قسطنونی یہ آشیرلشدی .

احمد پاشانک تورکیادہ اویاندیردینی غیرت و فعالیت
 اوروپانک نہ درجہ نظر دقتی جلب ایتمش ایسہ ،
 سقوطی دہ ہان عین تأثیری حاصل ایلہمشدی . خبرہ جی
 باشینک سقوطی بویوک بر حادثہ عبد ایدلشدی .
 (ورسای) دہ اون بشنجی لوئی قونتک اقرباسنہ بیان
 تأثر ایتمش ، دہا صوکرہ وولتہر ، احمد پاشانک
 وقتیلہ پرنس اوژہنلہ موجود رقابتلرینی ایما ایدرک
 » تحف ! نصل اولمش دہ صدر اعظمی دوئللویہ دعوت
 ایتہمش ! « دیہہ استہزا ایتدکدن صوکرہ احمد پاشانک

آنا طولیدہ کچیردیکی حیاتدن بحث ایدرک : « ای کہ ،
 بر برینی متعاقب بوتون وزرا ایله بوزوشوب چینه قدر
 کیتمکہ قالمامش ! » دیمشدی . احمد پاشا منفا سنده
 بیله نظر دقتدن دور قالمامشدی . فقط احمد پاشانک
 ایزینی تعقیب ایتمک بالطبع اوروپا لیرجه غایت مشکلدی .
 بعضیلری عربستانک قیزغین چوللرندہ ، بعضیلری دم
 قرہ دکز ساحلرندہ غائب اولدیغی تخیل ایله مشلردی .
 حال بوکہ احمد پاشا ، تورکیانک مهم بر ولایتده ،
 قسطنطنیہ اوطوریوردی . فرانسه سفارتخانہ سی
 کاتبلرندن موسیو پو یصونهل احباسندن برینه یازدیغی
 مکتوبده احمد پاشانک منفا حیاتنه دائر آتیده کی
 معلوماتی ویریوردی :

« احمد پاشا ایش کورمدن طورامیه جنی ایچون بوراده
 در حال کندی استراحتتہ وکیفہ کوره بر او انشاسنه باشلادی .
 تورکیایہ کلدیکی زمان ایتمش اولدیغی خطایی ایش ایشدن
 کچدکن صوکرآ تعمیرہ اوغراشیور . چونکہ بر مملکتک
 لساتی بیلمہ دن امر وقوماندا ایتمک امکان خارجندہ اولدیغی
 دها شمدی آکلایور . احمد پاشانک صحتی برکالندر . هان
 هر شیدن ذوقیاب اولدیغی جہتلہ ، بولندیغی حالک مہارتی
 اونو تملق ایچون ، هیچ شبہہ ایتم ، کندیسنه مطلقا بر اکلنجه
 بولشدر . »

فی الحقیقہ احمد پاشا بو صورتلہ لاقیدانہ بر حیات
 امرارینہ ، احوالہ چارنا چارتابع اولمایہ مجبور اولمشدی .

بونکه برابر استقبالدن ده امیدنی کسمه‌مشدی . اوفاق
برکوزدن دوشمه ، احمد پاشانک جسارتی قیراجق بر
حادثه دکلدی ، چونکه کندیسى شمى یه قدر کوردیکی
اذیتلر و مرارتلرله بو کبی حیاته چوقدن آلیشمشدی .
بوندن باشقه ، سلطان محمود اولک رجاندن بر چوق
کشیری ده آلدی ایتشدی . ایجابنده بونلرک معاونته
مراجعت ایدیور ، طالغنک کندیسنه روی تبسم
کوستره جکنه قانع بولنیوردی . فی‌الحقیقه احمد پاشا
بر قاچ آی صوکرار تکرار استانبوله کلش ، اسکی
موقعی یکیدن احراز ایتش ، فقط اسکیدن نائل اولدیغی
حرمت و اعتباری کوره‌مه‌مشدی . خصوصیه فرانسه
سفیری مارکی دووینوو ایله آره‌لرنده هیچ بر مناسبت
حاصل اوله‌مامشدی . مارکی دووینوو صدر اعظمه
برابر (بلغراد) اوکنده بولنیوردی . فرانسزلر ،
شرقه‌کی نفوذلرینی تزید ایچون دولت عثمانیه یه یاردم
ایتشلر ، ۱ ایلول ۱۷۴۹ (۱۱۵۲) ده عقد اولنان بلغراد
معاهده‌سیله حکومت عثمانیه‌نک حقوقنی محافظه ایلشاردی .
بو معاهده موجبجه ایمپراطور بوتون صربستانی
دولت عثمانیه ترک ایدیور ، آوستریایی تورکیانک
قلبکاهنه ایصال ایدن بو ولایتله تکرار اسکی نفوذنی
ادامه چاره‌لرینی دوشونیوردی . روسیه ایسه ، مولداوایی

ضبط و عثمانلی اردوسندن بر قسمنی مغلوب ایتش اولدیغی
حالدہ متفقنک خطاسی یوزندن اوده ترك سلاحه
مجبور اولیوردی. بناءً علیه (آزا ق) قلعہ سنی ییقمایه،
قره دکزده هیچ بر حرب و تجارت کمیسی بولندیرمامغه
راضی اولیوردی . بلغراد معاهده سی فرانسه سیاستنک
شرقدہ کی غالبیتی اثبات ایدیوردی .

آوستریا طونہ نك اوتہ یاقہ سنہ چکیلیور ، روسیہ
شرق دکزلرینک ، اوتہ دن بری تعقیب ایتدیکی امللرک
کندیسنندن بسبتون اوزاقلاشدیغنی کوریوردی .
فرانسه سفیری ، بو پارلاق نتیجہ لری حکومتنہ تبلیغ
ایتدیکی صرہ ده ، خبره جي احمد پاشاده بوتون امللرندن
محروم ، همان هر کسی کندیسنندن احترازه سوق ایتش،
قومشولرنندن بر تورکله تحته پرده غوغاسی ایدیوردی.

خبره جي احمد پاشانک (بلغراد) مصالحه سندن وحتى
ویلنووک سفارتندن صوکراده ، استانبولده کچیردیکی
حیاتنک عثمانلی حیات اجتماعیه سیله هیچ بر علاقہ سی
یوقدی . احمد پاشانک بک اوغلنده کی خانہ سی ایکی
داثره دن مرکب دی : بری صرف شرق اصولده تزیین

وتفریش ایدلمشدی . احمد پاشا ، قوناغك بو دائرہ سنہ
عثمانلیر آرہ سنہ فکرا حرارانه صاحبی ذواتی قبول
ایدر ، آنرله اکثریا فلسفہ دن و سیاسیاتدن بحث
ایلردی . زمان اولوردی کہ ، ناریکله سنک اطرافی قابلایان
دومانلری آرہ سنہ ، کیجہ کیجہ و قتلہ قدر طاتلی طاتلی
مصاحبہ لر دوام ایدردی . احمد پاشا ، مسافرلرک
آرہ سنہ اوزون و بیاض صقالی ، مطروش باشی ،
ایری وجودی ایله مہیب برعثمانلی وزیر کی قورولور ،
کندیسی سائر زواردن پک کوچ تفریق اولنوردی .
ہر ہفتہ احمد پاشانک دوستلری عین ماصہ نک باشنہ
دعوتلی بولنورلردی . یمک همان کاملاً فرانسز اصولی
طبخ اولنوردی . مکالمہ ایتالیانجہ واقع اولور ، اکثریا
بانچہ نک سایہ دار آغاچلری آلتندہ دوام ایدردی . اؤک
دیگر قسمی ، آفرانغہ دوشمہ لی ایدی . احمد پاشا
اکثریا بوطرفہ چکیلیر ، حالدن تجمرد ایدرک ماضی بی
تخطرہ دمگذار اولوردی . یالکز باشنہ قالدینی زمان
اکثریا فرانسز زادکان قیافتہ کیرردی . احمد پاشا
واقعا اسلامی قبول ایتمشدی ؛ فقط حسب المنفعہ تبدیل
دین ایدنلر کی اودہ قطعاً احکام اسلامیہ رعایت
ایتہ مشدی .

اسلامیتہ رابطہ سی صوک درجہ ظاہری ایدی .

أوينك قبالي طولابلرني اك زياده كتابلرله شراب
 شيشه لري املا ايدردى . اك صادق واك فدا كار
 رفيقلى ، كتابلرى ايدى . اك چوق او قوديني كتاب ،
 پلوتاركك (حيات مشاهير) ي ايدى . جاني صيقلديني
 زمانلر ، وطنده يتيشن مؤلفرك آثاريني مطالعه ايدرك
 دفع غمه چاليشيردى . طيشارى چيقديني زمان اك
 زياده اوروپا سفراسنى ويا خانه سنه قبول ايلديكى ذوانى
 زيارت ايدردى . زينت وديده دن خوشلانماز ، صميانه
 بر حيات امرار ايله مكى هر شيه ترجيح ايدردى . طالعك
 الجاآتنه تابع اوله رق استانبوله كلن وطنداش لريله
 كوروشمكى بويوك بر سعادت عد ايدردى . اكثريا
 قراك سفارتله استانبوله كلن سفينه سنه منسوب ضابطلرى
 كمال ممنونيتله قبول ايدر ، آنلرك مصاحبتدن بويوك بر
 ذوق حس ايلردى . آرتق ، احمد پاشانك تبديل دين ايتمى
 كيمسه يه غريب كورونمه مكه باشلامشدى . خرستيانلق عالمى ،
 پاشانك بو حالنه اهميت ويرمز اولمشدى . احمد پاشا ، استانبوله
 بولنان بوتون اوروپا سفراسيله ، اكابر رجال ايله خوش
 چنديدكى كچي بوتون سراي رجاليله ده مخابراتده بولئوردى .
 قراله يازديني مکتوبلر هيچ جوابسز قالمازدى . ناپوليم
 حكمران اولان بوربونلر ايلك اول خبره جي احمد پاشانك
 دلالتيله باب عاليده نفوذ كسب ايده بيلمشلردى . شرقده

سیاحت ایدہ جک ذوات ، ہپ احمد پاشایہ توصیہ
اولونوردی . دھا طوغروسی اوروپا ایلہ شرق بیتندہ
یکانہ رابطہ یی خبرہ جی احمد پاشا وجودہ کتیرردی .
احمد پاشا استانبولدن پک ذوق یاب اولمشدی .
بوغاز ایچنک روحہ حلاوت بخش ایدن بدیع منظرہ لری ،
خارق العادہ نظارتی ، صولرک روحہ ترنملر صاچان
جریان کبودیسی احمد پاشانک فعالیت دماغیہ سی اوزرنده
هیچ بر اثر رخاوت حصولہ کتیرمہ مشدی . فکرآ
محبوب اولدینی مراق و تجسس لہ اک مختلف اشیای تدقیق
و تتبعدن کری طور مامشدی . احمد پاشا ، بعضاً عثمانلی
سیاستنی بالذات اداره ایدر ، بعضاً احوال عمومیہ حقندہ
عثمانلی رجائہ معلومات اعطا ایتکدن کری طور مازدی .
۱۱۵۳ دن ۱۱۶۰ سنہ سنہ ، تاریخ وفاتنہ کلنجہ یہ قدر ،
شرق سیاستنہ ہر دقیقہ مداخلہ ایتمشدی . بو دور
ظرفندہ احمد پاشا ، غریب ، مفرطانہ ، موافق و غیر موافق
پلانلر ولایحہ لر تنظیم ایتکدن کری طور مامشدی .
بو پلانلردن بعضلرینی تطبیق ایتمش ، بعضلرینی ہیچ
بر صورتلہ تطبیقہ موفق اولہ مامشدی . احمد پاشانک
اک زیادہ تعقیب ایتدیکی غایہ ، اوروپا ترقیاتندن ، غرب
حادثاتندن عثمانلیلری خبردار ایتک ، ترقیات غربیہ یی
تعقیدن محرومیت کبی ترکیابی تجمرد وجهالت ایچندہ

یاشاتان تعصب خستہ لغہ نہایت ویرمکدی .
 فی الحقیقہ عثمانیوں کو بوتون ہزیمت و فلاکتوں
 غربہ و قوفسزلقندن ایلری کلمشدی . غربہ دین ،
 فکر ، صنایع و عسکرک خارق العادہ تبدلات و ترقیات
 مظهر اولمشدی . غربدن یتیشن بویوک سیالر ، حیات
 اجتماعیہ مدہش انقلابلر تولید ایتدکلی حالہ عثمانیلر
 دائمًا شرقک ایشلمہ مش ، ترقیات عصریہ بہ نسبت قرون
 وسطائی بر حالہ قالمش عاداتی کندیلرینہ رہبر اتخاذ
 ایتشلردی . عثمانیلردن اروپایی کورن سفیرلر ،
 عقلہ ولہ ویرن بو ترقیاتی یازدقلی سفارتنامہ لردہ
 متحیرانہ و والہانہ تصویر ایتشلر ، فقط شرقک بطی و غنودہ
 محیطندہ ہیچ بر اثر حرکت وجودہ کتیرمہ مشلردی .
 حتی احمد پاشانک بیلہ باب عالیہ اجرای نفوذ ایتسنہ ،
 حکومتہ بعض عسکری و سیاسی تدبیرلرینی قبول
 ایتدیرمسنہ ، اروپایی کورن ویا اروپا ایلہ تماسدہ
 بولنان بو کبی رجال حکومت توسط ایتشلردی . ازجملہ
 احمد پاشانک رأس کارہ یکمسنہ سبب اولان عثمان پاشا ،
 صرف اروپا لیلرلہ مناسبتی تأثیریلہ احمد پاشایی التزام
 ایلہ مشدی . طویال عثمان پاشانک فرانسزلرہ فوق العادہ
 محبتی واردی ! عثمان پاشا ، یکرمی اوچ سنہ اول
 قورصانلر طرفندن اسیر ایدیلہک مالطہ بہ سوق

اولو نمشدی. او تاریخده، مالطه لیمان ریئسی، آرنواسمنده بر فرانسزدی. آرنو، عثمان پاشایی کمال حرمتله قبول ایتمش، کندیسنک خلاصی ایچون لازم کلن فدیة نجاتی ویرمش، عثمان پاشادن آلدیغی سوز اوزرینه کندیسنی صالیویرمشدی. کرك بو معامله وکرك ناموسنه قارشی کوستریلن اعتماد، عثمان پاشانک قلبنده عمیق بر تأثیر حاصل ایله مشدی. بر مدت صوکر آرنو تجارتله مشغول اولمش، نتیجه ده افلاس ایدنجه، عثمان پاشانک (نیش) والیسی اولدیغنی ایشتمش، طوغرو عثمان پاشایه قوشممشدی. عثمان پاشا او زمان بو مفلس تاجری حکمدارلره لایق بر دبدبه ایله قبول ایله مشدی. بوتون معیتی آرنونک استقبانه کوندردیکی کبی کچه جکی یرلری ده دوناتدیرمش، آرنونک ضرورتی ازاله ایده جک اسبابه توسل ایله مشدی. طوپال عثمان پاشا صدراعظم اولور اولماز ایلاک ایشی آرنوی استانبوله دعوت اولمشدی. آرنویه قارشی او درجه حرمت کوسترمشدی که، کندیسنی بوتون معیتی رجال وارکانی آره سنده قبول ایتمش، صوکر قلبنده مکنوز اولان علو جنبی معیتی خلقنده آکلاتمق ایسته مش، بتون حاضر و نه آرنوی کوستره رک: «ایشته بن حریمتی، حیاتی و سعادت می بو آدمک سایه سنده قازاندم. اییلکنی عمرم اولد قجه اونو تامام. بو ذات، اسارتم زماننده بکا

باقدی . بنی پرانغه دن قورتاردی . کندیسى اوزمانلر
 پك زنکیندی . فلاکت بوتون ثروتی محو ایتدی ؛
 فقط الله بویوکدر . دنیاده هرشی مقدراته تابعدر .
 چوقشکر، شمدی بن کندیسنى دوشدیکى یردن قالدیراجق
 بر مرتبه یه کلدیم . وقتيله اوبکا ناصل باقدیسه ، شمدی
 بنده اوکا اویله باقه جغم ! » دیمشدى .

عثمان پاشا یالکزر بونکله قالمامش، بوتون فرانسزلر
 حقنده قلبنده درین بر محبت حس ایله مشدی . حتی
 برکون فرانسه سفیری ویلنووہ : « قرالکزه شویله
 یازیکز. ذات شاهانه فرانسه نك کوبکندن برصدراعظم
 انتخاب ایتمش اولسه یدی ، بئم قدر قلباً فرانسزلره
 مجلوب اولمازدی » دیمشدى . ایشته خبره جی احمد
 پاشاده بوکجی حسیاتک تأثیريله عثمان پاشایه انتساب
 ایتمش ، بو سایه ده تورکیا حقنده کی تصورلرینی موقع
 فعله قویمغه موفق اولمشدى .

احمد پاشا ، باب عالی ایله بویوک فره دریق بیننده
 مناسبات تأسیسنه غیرت ایتمش ايسه ده موفق اوله مامشدى .
 فرانسه حقنده کی افکارینه کلنجه : احمد پاشا فرانسه نك
 منافعه ، فرانسه نك سیاسته بالذات تابع اوله جق یرده ،
 فرانسه یی کندی دستورلرینه تابع قیلق آرزوایله مشدی .
 احمد پاشا آوستریایله روسیه یه قارشى فرانسه یی عثمانلیره

ظہیر قیلمق ایستہ یور ، خرستیان متفقہ لہ قارشہ
 نہ معاملہ ایدیورسہ، فرانسه نك عثمانلیرہ قارشہ دہ عین
 معاملہ دہ بولونمسنی تکلیف ایلوردی . احمد پاشا
 فرانسه نك یکی سفیری قاستلان ایلہ توحید مساعی
 ایدرک بولانی قوہ دن فعلہ کتیرمکہ صوک درجہ غیرت
 ایلہ مشدی . خبرہ جی احمد پاشا سایہ سندہ دولت علیہ -
 فرانسه مناسباتی دوستانہ بر صفحہ یہ داخل اولمشدی .
 فرانسه نك در سعادت سفیری ، طوپ قابو سرای هایوننک
 حرم دائرہ لہ وارانجہ یہ قدر کزدیریلور ، سفیرک
 کمیسی ایلہ کلن فرانسر طوپچیلری احمد پاشانک خبرہ جی
 بلوکلرینہ ادخال ایدیہ رک اردونک فرانسر لر یاردیمیلہ
 تنسیقہ غیرت اولیوردی . حتی پادشاہک معیتی ارکاندن
 بری موسیقی تحصیلی ایچون اوروپایہ کوندرلش ،
 عودتندہ استانبولہ موسیقی معلمی تعیین اولونمشدی .
 احمد پاشا ، فرانسه ایلہ باب عالی ییتندہ صمیمیت حاصل
 ایتمک ایچون سعی وغیرتدن بردقیقہ کری طور ماممشدی .
 بعضاً بوش قالدینی زمانلر ، (بہرن) و (زوریخ) دہ کی
 پروتستانلرک روم ایلی اووالرندہ اسکانی ایچون لایحہ لر
 تنظیم ایدیور ، ایرانی ضبط ایتمک ایچون سلطان محمود
 اول ایلہ موغول خانی ییتندہ اتفاق پروژہ لری
 حاضر لایوردی .

خبرہ جی احمد پاشا یالکز عسکرک و سیاستہ مشغول اولیوردی . صنایع و تجارتلہدہ اشتغال ایتک ایستہ یوردی . مثلاً، وقتیلہ بلجیقادہ بولندینی زمانلر بر چوق فابریقہلر کزمشدی . بوفابریقہلرک کافہسی چلیک وقلیج فابریقہلری ایدی . احمد پاشا شرقدہ تجاری مسئلہلرک اہمیتنی تقدیر ایتمش ، بوکی مسائلک سیاست عمومیہ اوزرندہ کی تأثیراتی لایقیلہ آکلامشدی . احمد پاشانک الکزیادہ بکندیکی برپلان واردی؛ اودہ اوروپا حربلری وقوعہ کلدیکی زمان آطہلردکزی ایلہ تورکیاہ عائد دکزلرک بیطرفلغنی تأمین ایتک ، قورصانلرک بو دکزلرہ کیرملرینہ مانع اولق ایدی .

احمد پاشا تورکیاہ کلدیکی زمان مصرک وضعیت جغرافیہ سنی درحال تقدیر ایلہ مشدی . مصر الہ بولندقہ باب عالی اقصادی شرق تجارتی الہ بولندیرہ بیلہ جک، وبوندن فوق العادہ استفادہ ایلہ جکدی . احمد پاشانک فکرنبجہ ہندیولی، مصر ایلہ بحر احردن کچدیکی ایچون، پاشا بو طریق اصلاح ایدرک اندن خارق العادہ بر صورتد استفادہ ایلہ مکہ عثمانیلری تشویقندن اصلا خالی قالمیور، بحر احمر و مصر یولی ایچون یازدیغی بر لایحہدہ شو مطالعہدہ بولنیوردی :

« اوروپالیر ایچندہ ہند شرقی یولنی ایلک کشف

ایدن ، پورتکیزیلردر . پورتکیزیلر بورادن غایت
 عظیم ثروتلر استحصال ایلدکلری کبی بوراده تجارت
 مؤسسہلری ده تشکیل ایلہ مشلر ، بونلردن پک زیاده
 استفادہ ایتشلردر . فقط سائر اقوام بحریہ بو منافعہ
 اشتراک ایدنجه، بوکار کیتدکجه آزمیشدر . شوراسی ده
 شایان دقتدرکہ ، اودورده هند تجارتی کاملاً ہندیلر،
 عربلر ومصریلر طرفدن یاییلیدی . بونلر ہندستانک
 مستحضرات طیبہ سی ایلہ امتعہ سنی بحر احمر طریقہ
 (قاہرہ) یہ واسکندریہ نقل ایدرلیدی . بورادن ده
 ونڈیکیلر صاتین آلوب اورویاہ کوتورلر، سائر اوروپا
 اقوامنہ فضلہ برکار ایلہ صاتارلیدی . باب عالی ہند
 تجارتندن غایت مکمل صورتہ استفادہ ایدہ بیلیدی . باب
 عالینک بحر احمرہ بر جوق لیمانلری واردر، بوحوالیدہ
 بولونان سائر ممالک ایلہ برابر مصر ، بوبادہ لزومی
 اولان سفائنک انشا وتجهیزینی ہر زمان تأمین ایدہ بیلیر .
 حتی امتعہ بی بحر احمردن بحر سفیدہ نقل ایتک ایچون،
 وقیلہ اولدینی کبی ، بحر احمردن (قاہرہ یہ) قدر بر
 قالدہ انشا ایتک ممکندر ... بو تجارت ، کمرکلر
 سایہ سندہ باب عالینک وارداتی فوق العادہ آرتدیراجنی
 کبی تبعہ سنی ده زنکینلشدیرہ جکدر ؛ بونک ایچون
 اسکندریہ تجارتی ایستر کندیلرینہ براقلیسین ، ایستر

دولت لردن برینہ ویرلسین، بوملتلر ہند امتعہ سنی مصر دن
الوب اوروپا نك مختلف ملتلرینہ صاتارلر . »

احمد پاشا، حیاتنك صوك زمانلرینی ہپ بوکبی
لایحہ لر تنظیمی ایلہ کچیرمشدی . فقط وطندن اوزاقدہ
یشامق، کیتدکجہ نفسہ کران کلککہ باشلامشدی . اعماق
قلبنہ اجرای تأثیر ایدن سودای وطن، اکثریا بوتون
پلانلرینی نظریہ کشف برسیسلہ مستور کوسترردی .
احمد پاشا صوك زمانلردہ پك مغموم اولمشدی . برکون،
اوزاقدن شوخ وشاطر برایتالیان موسیقیسی ایشتمشدی .
اوزمان بوتون ماضیسی کوزلری اوکنہ کلش، میلان
صحرا لرنده فرانسز قطعاتیلہ اجرایلدیکی حربلری تحظر
ایتمش، اعماق روحندہ قوپان تأثراتہ تسلیم نفس ایدرك
پك آجی کوز یاشلری دوکمشدی . احمد پاشا بوتأثراتی
مکتوبلرنده آکلاتمایہ باشلامشدی . احمد پاشانك
حالت فکریہ سندہ حاصل اولان بوتبدلاتی آکلایہ بیلمك
ایچون، بری ۱۱۵۳ دە و دیگرى ۱۱۵۸ دە قارداشنہ
یازدیغی ایکی مکتوبی اوقومق کفایت ایدر . خبرہ جی
احمد پاشا آرتق تورکیایی ترك ایتمکی، رومایہ کیدرك
اورادہ دہازیادہ حرمتہ مظهر اولمای تصورایلہ یوردی .
فکراً صوك درجہ یوکسك اولدیغی جہتلہ اسکی نفوذ
وحیثیتی قطعاً ذہندن چیقارامیوردی . فقط بوحرکتہ

تشبث ایتک کنیدی ایچون تهلکدن خالی دکلدی .
 احمد پاشا اساساً اسلامیتی قبول ایتشدی؛ شمدی تکرار
 تبدیل مذهب ایتک امکان خارجنده ایدی. احمد پاشانک
 بوتشبدنه ان زیاده دوشوندیکی نقطه ، فکر ومقصدی
 شایع اولور اولماز دوچار اولهجنی تهلکه ایدی .

بر دفعه ، سجیلتن ایله اویوشارق ناپولی
 سفائتندن بری ایله قاجایه یلتمش ، بر درلو موفق
 اوله مامشدی. بونک اوزرینه فرانسهیه مراجعت ایتمش،
 خارجیه ناظری مارکی دارژانسونه مکتوب یازارق
 شیفره ایله مخابراتده بولونمشدی . او سنه (۱۱۶۰)
 فرانسه نك درسعات سفیری موسیو قاستللان، ناظر دن
 احمد پاشایه دائر بر مکتوب آلمش، کنديسنه درحال
 تبليغ ایچون اؤینه کیتدیکی زمان احمد پاشای خسته
 بولمشدی . احمد پاشا مکتوبی آلمش ، یاصدیغنک آتته
 صاقلامش: یارین آچار، شیفره سنی حل ایدرم، دیمشدی.
 فقط او کیجه ، اوتهدن بری دوچار اولدیغی طامله
 علتندن وفات ایله مشدی. حال بوکه احمد پاشایه کوندریلن
 او مکتوبده فرانسهیه کلمی ایچون مساعده ایدلمش ،
 حتی بو بایده لازم کلن تداییرده بیان اولونمشدی .
 احمد پاشا یتیمش ایکی یاشنده وفات ایتدیکی زمان اون
 کیسه قدر بورج براقشدی . خبره جی قطعاتی ایچون

ياپيلان نظامنامه موجبنجه خبره جي باشيلرك وفاتنده
 يرلرينه اوغللرينك خلف اولمى مشروط ايدى . احمد
 پاشانك وفاى اوزرينه ولد صليسى سليمان خبره جي باشى
 تعيين ايدلمش ، احمد پاشانك تنظيم ايلديكى نظامنامه
 وفاتندن صوكراده تطبيق اولونمشدى .

احمد پاشا ، شرقده فرانسه نفوذنى تزديد ايجون
 غيرت ايدن الكمهم سيالردن ايدى . فطرة حائز اولدينى
 بعض غرابتلر ، وظيفه سنى حسن صورتله ايفا ايتمنه
 مانع اولمش ايسهده ، عثمانلى سياستنده فرانسه لهنه اجرا
 ايلديكى تاثيرك اوزون مدت آثارى باقى قالمشدى .
 مؤرخ آلبهرواندا ، خبره جي احمد پاشانك فرانسه
 سياسته ايتديكى خدماتدن بحث ايدرك ديوركه :
 » بونوالك وظيفه سياسيه سى باشليجه ايكي حادثه ايله
 خلاصه ايديله بيلير . بونوال ، سياستمرزك خود پسندانه
 حساباتى توركلرك كوزلرى اوكنه قويهرق ، فرانسه نك
 توركياه قارشى رده عزم ايتمش اولدينى بعض تعهداتى
 بزدن طلب ايتمكه توركلرى تشويق ايدرك فرانسه ايله
 باب على بيتنده من القديم موجود صميميتى ايكي حكومتك

ضررینه اوله رق تنقیص ایله مشدر . دیگر طرفدنده
تورکیانک احوال عسکریه سنده نافع اصلاحات اجرا
وتجارب حربیه سندن بو ملتی مستفید ایله مش ، روسیه
ایله آوستریانک شرقده ترقی ایتسنه فرانسز دیپلوما -
سیسنگ مانع اولسنه واوروپانک بو نقطه سنده منافعه
موافق بر صورتده توازن قوا کیفیتک دوام ایله مسنه
یاردم ایتمشدر . ایسته بو ایکی نقطه نظر دن تلقی ایدلیدیکی
تقدیرده ، کندیسنگ استانبولده بولونیشی عصرینک
حادثات عمومیه سی و تاریخک جریان طبعیسی اوزرینه
اجرای تأثیردن خالی قالماشدر . بونوالک سیاسی
تأثیراتی تعیین ایلدکن صوکر ، طبعی حقه ده بر
حکم ویرمک لازم کلزمی ؟ ایسته بو براز مشکلجه در .
بونوالده ، انسانی بالضروره مسامحه ده بولندیره جق
اوصاف موجوددی . حتی وولتر : « غایت سویلی بر
برآدم اولدیغی ایچون کندیسنه هر شی خوش کورو -
لوردی » دیمشدر . بونوال فطرة مغرور اولدیغی
ایچون حمایه سی اک مشکل کیمسه لری بیله ، قدرینه
خلل ویرمدن التزام ایدردی . دشمنلریمزک صفرلنده
محاربه ایتدیکی حالد فرانسه علیهنده مناسبتسز هیچ
بر سوزده تحمل ایتزدی . حتی اون دردنجی لوتی
علهنده کفر ایتدیکی ایچون پروسیا ارکانسندن برینی

تحقیر ایتشدی . بونوال آوستریا اونیفورمه سی ایله دهه ، عثمانلی قاووغی آلتنده ده جنسی، اصلاً انکار ایتمه مشدی . قلباً ، اکثریاده فکر آ دأئماً فرانسزلغنی کوستر مشدی . کندیسنده هیچ بر زمان تغیر پذیر اولمایان برعلو جناب واردی . تأمیناً بیان اولندیغنه کوره ، پرنس اوژنهك وفاتی طویار طویماز آغلامش : « اوژنه دوصاووایه چوق آجیدم . چونکه بر بریمزی پك سوردك! » دیمشدی . اکثر حالاتده ، بعض طورلری اصلاً معذرت قبول ایتمز ، فقط شوده دینه بیلیرکه اك مضر حرکتلرینك بيله سائق سفلی دکلدر . بونوال برچوق نسلرك غرورینی نفسنده جمع ایتمش ، وظیفه دن زیاده شرف و حیثیه اهمیت ویرمشدی . بونوالك حیاتی اثبات ایدرکه ، فضیلتی اینجه لشدیرن و آکا جلابخش ایدن ظاهری شرف و حیثیت اصلاً فضیلت مقامنه قائم اولاماز . بو حس هیچ بر فکر اخلاقی یه استناد ایتیه جك اولورسه انسانی احتراصاته قایلقدن وقایه ایده مز .

بونوال ، اك محدود معناسیله نظر اعتباره آلمشی لازم كلن شرف و حیثیتدن بشقه هیچ بر دستور قبول ایتمه مسندن ، کندیسنی ذروه اعتلاده بولندیره جق و فقط عین زمانده کرداب ، فلاکته سقوط ایتکندن ده خلاص ایده میه جك اولان طالع دن باشقه بر شیئی رهبر

ایدمش اولماسندن طولای کندینی فدا ایتشد . »

بو کون ، غلطه مولویخانه سنک صول طرفنده کی
قبرستانده ، مرمره نك بر نوازش نیلکون ایله افقلره
طوقونان ساکن صولرینه ناظر بر نقطه ده ، مظلم
سرولر ، مزهر ویشیل اوتلر آره سنده ، اطرافی
پارمقلقی ، اوزون ومنتظم قاووقلی بر طاشک اوزرنده
شو سطرلر محکوکدر :

الفاتحه : هوالباقی . حق سبجانه و تعالی
حضرتلری بالجمله مؤمنین و مؤمناته ، مرحوم
سر خبره جیاندن احمد پاشانک روحنه فاتحه .
فی را ۱۱۶۰ .

بايختمزك تاريخنى اوكرىمىڭ و قىممىتىڭنىڭ آكلامىنىڭ ئېچىۋېتىشە ئولتۇر .

اسكى استانبول

آبدات و مېانيى

شېرك تاسىسندىن عثمانلى فتحىنىڭ قىدر

مۆلى : جلال اسعد

۱۰ عدد رىسم و آبرىچە خرىطىلەرى جاويدىر اعلا كاغىدە نېقىس بىر سۈرئەتتە كىتەپخانىنىڭ
مەرفىئەلىك تېبىق ايدىلىشدر فىئاتى ۲۰ بىرلىرى ۲۵ اعلا بىرلىرى ۲۷ بىرلىرى غەرىشدر .

شرق مسئلہ سی

ہدایت ظہور نندن زمانہ قدر

مؤلفی : ادوار دیریول

اوروپا سیاستنک ترکیبہ قارشى جریانی اوکرنک ، ماضینک فلاکتارندن درس عبرت آلمی ایچون
کال دقتله اوقونہ حق بر اثر در . فیأ تی ۳۰ مجلدی ۲۵ اعلایجدی ۳۷ بچق غروشدر .

تاریخ عثمانی انجمنی اعضاسندن احمد رفیق بك طرفندن
(تبغات تاریخیه صحیفه لری) نامی آلتنده تاریخك و بالخاصه
تاریخ عثمانینك اك مهم صفحه لری یازیلا جقدر . بومهم اثرلرك
مأخذلری خزینة اوراقده موجود و ثائق ایله السنه مختلفه ده
نشر اولونان آثار تاریخیه و سیاسیه در . [مختار خالد]
کتابخانه سی طرفندن نشر ایدیله جك اولان مذکور اثرلرك
باشلیجه لری بروجه آتیدر :

پروسیا ناصل یوکسلدی ؟

قاباجقی مصطفی .

اورخان غازی .

تاریخی سیالر .

جم سلطان .

سلیم اول .

خاملر و سرای حیاتی .

نشر اولونانلر :

تاریخ صحیفه لری (ایکنجی طبع) ۵ غروش

» ۵ بیزانس ایمپراطور یچه لری

» ۳ فاتح سلطان محمد و رسام بلینی

» بالطه جی محمد پاشا و بویوک پترو

